

revija

VARNOST

1/2018

Ministrstvo za notranje zadeve
Republike Slovenije
Letnik LXVI
ISSN 2232-318X

Prometniki vidnejši in varnejši

**V slovenski policiji vse manj zaposlenih
25 let Brajnikovega memoriala – ste se že prijavili?**

KAZALO

AKTUALNO

- 4 Prometniki z novimi deli uniforme še vidnejši in varnejši
- 8 V zadnjem desetletju čedalje manj zaposlenih v slovenski policiji
- 14 Najbolje ocenjene dobre prakse v letu 2017
- 15 Pogumni ljubljanski policist ujel storilca, ki je oropal že več bančnih poslovalnic
- 16 Kriptovalute med uporabnostjo in varnostjo
- 18 Pretrgane niti in ponovno tkanje spomina
- 23 Tratata, tratata, tratatatata, zdaj igra naša muzika!

NOVICE

- 25 Na Areni mladih v Ljubljani letos rekordno število obiskovalcev
- 25 Na informativnem dnevu na Policijski akademiji veliko zanimanja za študij in delo v policiji
- 26 Slovenske športnike v Južni Koreji spodbujali tudi slovenski policisti in kurenti
- 26 Projekt Šolar na smuči že četrto leto zapored smučarsko ozaveščal slovenske osnovnošolce

STROKOVNI PRISPEVKI

- 27 Poklicni stres in izgorelost: težava posameznika, njegove družine in organizacije

IZOBRAŽEVANJE

- 31 Policiji se je pridružilo 41 novih pomožnih policistov
- 32 V zadnjem desetletju so slovenski policijski pogajalci sodelovali v več kot 180 primerih
- 35 Dokler ne postanemo žrtev spletnih nevarnosti, se jih ne zavedamo
- 37 Odslej nad požigalce s pasjim smrčkom

MEDNARODNO SODELOVANJE

- 43 Izkušnje policijskega atašeja v Bosni in Hercegovini

PROSTI ČAS

- 45 S potrpežljivostjo in predanim delom do umetniških stvaritev v kaligrafiji

ŠPORT

- 48 Policijski klub borilnih veščin Celje ovekovečil dosežke Benjamina Laha v ju-jitsuju
- 49 25 let Brajnikovega memoriala – ste se že prijaviili?

Novi deli uniforme za večjo vidnost in varnost

4

V policiji 1.300 delavcev manj kot pred desetletjem

8

Pripravljeni na kriptosvet?

16

23

Policijski orkester že 25 let med otroki

Poklic policista med bolj stresnimi

27

32

V desetih letih pogajalci aktivni v več kot 180 primerih

UVODNIK

»Poskušajte razumeti, kaj vidite, in se sprašujte, zakaj vesolje obstaja. Bodite radovedni in ne glede na to, kako težko se vam zdi življenje, je vedno nekaj, kar lahko naredite in vam uspe. Pomembno je, da ne odnehate.« To so besede fizika, matematika in astrofizika Stephena Hawkinga, ki se je sredi marca letos za vedno poslovil. Čeprav so mu zdravniki pri 21 letih zaradi bolezni motoričnega nevrona, zaradi katere je že mlad popolnoma ohromel, napovedali le še dve leti življenja, je vse do 76. leta ustvarjal izjemna znanstvena dela in se v spomin zapisal kot velik človek z neverjetnim pogumom in vztrajnostjo. S svetom je lahko komuniciral le s pomočjo računalnika, a je za seboj pustil osupljivo bogato dediščino.

Izjemne zgodbe posameznikov nas spomnijo na veliko notranjo moč in na raznolike poti, ki so nam v življenju vedno na voljo, a se jih prepogosto pozno zavemo in jih izkoristimo šele takrat, ko nas v to prisilijo okoliščine. Ozaveščanje tega spoznanja nas dela močnejše in trdnjše, tudi srečnejše, saj si prav zaradi tega vedenja pogumneje upamo slediti svojim željam. Razumevanje, da so padci, spodrsrljaji in kritike sestavni deli naše poti, ki nas ne smejo zaustaviti, ampak nas morajo motivirati za nove, boljše poskuse, je sestavni del te filozofije. V bistvu gre za preprosto logiko spoštovanja daru življenja. Pri poklicu policista je ta logika izjemno pomembna, saj je mejnik med povprečnimi in uspešnimi, izjemnimi zaposlenimi.

V to drugo skupino ne uvrščamo le tistih, ki jih označujejo hrabra in požrtvovalna dejanja. To ste vsi, ki takrat, ko se znajdete na razpotju, vedno znova iščete rešitve, in ne preprek. Bodisi ste umetniki organizacije dela, čeprav so ponekod policijske postaje čedalje slabše zasedene, bodisi zagnano iščete dobre prakse, ki bodo prinesle napredek ter omogočile hitreje in boljše opravljeno delo. Ali pa vlagate velik napor ter izkazuje znanje in pogum pri pogosto nevarnem delu na terenu. Morda pa le prijazno delite svojo srčnost in človeško toplino v bežnem srečanju s starejšim občanom ali pri resnem pogovoru z radovednimi otroki ... Izjemne vas dela področje dela, ampak način in energija, ki jo v delo vlagate. Izjemne vas delata tudi ideja in odločenost, da vas prepreke ne bodo zaustavile, ker razmišljate podobno, kot je razmišljal Hawking, ko je dejal: »Poglej gor, k zvezdam, ne dol k svojim stopalom.« Šele takrat boste začutili razsežnosti veselja ...

Mag. Vesna Drole
vodja Sektorja za odnose z javnostmi Policije

VARNOST 1/2018, januar-marec

ISSN 2232-318X

Pripravi: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU
Koordinatorica: Anita Kovačič Čelofiga, PU Maribor
Lektorirala: mag. Nataša Podhraški, SPLIKD MNZ
Fotografija na naslovnici: Brigita Petric, SOJ SGDP GPU
Oblikovanje naslovnice: Matjaž Mitrovič, SUPG MNZ
Tehnično oblikovanje: Mirsada Dželadini, SUPG MNZ
Naslov: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU,
 Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana
Spletna naslova: www.mnz.gov.si, www.policija.si
Telefon: 01/428 57 45, **e-naslov:** varnost@policija.si

Slovenska policija

policija_si

MNZ RS Policija

police_slovenia

Prometniki z novimi deli uniforme še vidnejši in varnejši

Na slovenskih cestah že lahko srečujete prve policiste prometnih patrulj v novih rumenih vetrovkah, ki bodo zaradi svoje odsevnosti prispevale k večji varnosti policijskega dela.

Prometniki so zadovoljni z novimi uniformami in se v njih dobro počutijo, pravi Mitja Palčič, komandir PPP Koper: »Tudi barvna kombinacija jim je všeč. Ker so vidnejši, se počutijo varnejše. To je zelo pomembno predvsem na avtocesti pri obravnavi prometnih nesreč, saj so tam velike hitrosti vozil. Tudi ponoči so barve vidne, policisti pa so opaznejši kot prej. Povratnih informacij občanov nimamo, iz medijev pa je videti, da se strinjajo z novo uniformo.«

Policisti prometniki so zelo izpostavljeni nevarnostim, ki jih prinaša gost promet na slovenskih cestah, zato je zelo pomembno, da so pri svojem delu vidni. To je tudi eden od ciljev Nacionalnega programa varnosti cestnega prometa za obdobje od 2013 do 2022 – povečati vidnost policije, hkrati pa zagotoviti večjo varnost policistov, še posebno tistih, ki opravljajo delo na avtocestah in hitrih cestah.

Tudi prometniki cenijo uporabnost nove uniforme: »Za nas je najpomembnejše, da smo vidni. Moja prva uniforma je bila še miličniška. Bila je bistveno manj uporabna in se je tudi zelo hitro umazala. Delo je zdaj lažje tudi zato, ker smo poleg uniforme dobili tudi nekaj nove opreme,« pravi Boštjan Koletnik s PPP Maribor.

Voznikom je všeč nova podoba prometnikov. »V novi uniformi se počutim udobno, predvsem pa varno, saj smo na cesti bolj vidni. Všeč mi je tako material, iz katerega je uniforma, kot tudi kroj, ki je modernejši. Pozitivno pa nas sprejemajo tudi vozniki, saj smo zdaj tudi bolj vidni. Že kot 13-letni otrok sem občudoval prometnega policista, ki je takrat prihajal opravljat nadzor prometa v našo vas Tunjice. Otroci smo se z njim pogovarjali, kako poteka njegovo delo, in ker smo bili tudi sami 'motoristi' z avtomatiki Tomos, nas je policijski motor BMW K75 RT še posebno navduševal. Prav nič se ne bom zlagal, če povem, da so me prav ti trenutki navdušili, da sem postal del kolektiva prometne policije,« pravi Sandi Sheikha, policist PPP Ljubljana.

Boštjan Koletnik, PPP Maribor: »Cenimo predvsem uporabnost.«

Tudi komandir PPP Kranj Zoran Kužet opaža dober odziv občanov: »Počutje je odlično, uniforma pa zelo vidna in varna pri delu na avtocesti. Odziv občanov je dober, ker smo zelo vidni. Vidnost ponoči je odlična. Uniforma bo glede na barvo hitro umazana, zaradi česar se policisti že pritožujejo. Res pa se po pranju hitro posuši, kar je dobro.«

»V novi uniformi se bolj počutim,« dodaja Zvonko Osvald s PPP Murska Sobota. »Uporabljeni so drugačni materiali, kar je opazno predvsem pri prometniškem dežnem jopiču. Že sam kroj je modernejši. Novi del uniforme mi je zelo všeč. Vsekakor je vidnost nove uniforme zelo dobra in bo vplivala na varnost policistov pri delu na terenu. Tudi občani so navdušeni nad novim vetrnim jopičem predvsem zaradi do-

bre vidnosti policistov na cesti. Tudi ponoči je uniforma zelo dobro vidna in se zelo dobro obnese. Prometni policisti svoje delo večinoma opravljamo na cesti – ukvarjamo se z odpravljanjem prometnih nesreč, urejanjem cestnega prometa in opravljanjem spremstev na raznih prireditvah (maratoni, kolesarske dirke in izredni prevozi). To delo je zelo zahtevno, saj moramo obvladati različne večšine, kot so vožnja motornega kolesa, urejanje in nadzor cestnega prometa ter reševanje prometnih nesreč na avtocestah, kjer so hitrosti vozil bistveno večje in smo v večji nevarnosti.« Tudi policist PPP Nova Gorica Marko Makuc, ki delo prometnega policista opravlja že skoraj 25 let, je zadovoljen z novo uniformo: »Kakovost novih materialov se je doslej dobro obnesla pred-

Sandi Sheikha, PPP Ljubljana: »Že kot 13-letni otrok sem občudoval prometnega policista. Tedaj sem se navdušil za ta poklic.«

vsem v slabših vremenskih razmerah.« Ministrstvo za notranje zadeve je za vse policiste prometnih postaj nabavilo rumene modularne vetrovke in rumeno-modre polo majice s kratkimi rokavi, saj ti večino svojega dela opravijo prav na avtocestah in hitrih cestah, kjer je njihova vidnost še toliko pomembnejša.

Vidnost je ključnega pomena, dodaja tudi policistka PPP Kranj Martina Božič: »Končno smo dočakali nove uniforme. Ne le da so lepše in udobnejše od starih, omogočajo nam predvsem varnejše delo, saj smo zaradi njih vidnejši. Tudi ponoči! Pri novi uniformi mi je najbolj všeč to, da je mnogo bolj športna od prejšnje, zato nam omogoča lažje delo na terenu. Delo prometne policistke opravljam z velikim veseljem. Moje delo najpogosteje poteka na avtocesti in zelo me veseli, da mi nova uniforma zagotavlja veliko večjo vidnost, kar je za nas ključnega pomena.«

Modularne vetrovke so večdelne. Sestavljene so iz rumene vetrne jakne, ki se lahko nosi kot samostojen kos uniforme, in rumene dežne jakne s termoizolacijsko podlogo.

Policijski inšpektor Branko Pivljakovič s SUP PU Maribor se še dobro spominja usnjene prometniške uniforme iz leta 1991: »V tem času se je uniforma ves čas spreminjala na bolje – najprej je bila sestavljena iz nefunkcionalnih, nato pa iz vse sodobnejših materialov, ki so prilagojeni delu na terenu; omogočajo predvsem dobro počutje in gibljivost. Denimo, zimska bunda iz leta 1991 je bila usnjena, z odsevnimi trakovi in zelo težka. Policisti smo bili tedaj pri svojem delu zelo omejeni pri gibanju, saj smo pod uniformo ob opasaču nosili še oprtač. Nova uniforma je zračna, vidna in skladna s programom nacionalne var-

»Marko Makuc, policist PPP Nova Gorica: Nova uniforma nedvomno prispeva k večji varnosti prometnih policistov.«

Branko Pivljakovič, SUP PU Maribor: »Še danes se spominjam usnjene prometniške uniforme iz leta 1991.«

nosti cestnega prometa. Tako še povečujemo vidnost dela policije in varnost policistov, kar je še posebno pomembno pri tistih, ki naloge opravljajo na hitrih cestah in avtocestah. Odlično je tudi to, da ne potrebujemo več odsevnih brezrokavnikov.«

V preteklosti je policija za večjo vidnost dodala policijskim vozilom rumeno barvo. Zagotoviti večjo vidnost uniforme prometnih policistov pa je bilo težje, saj se zaradi finančnih omejitev rumeni deli uniforme niso nabavljali že vse od leta 2010. Policija si je zato močno prizadevala, da bi se ob uvajanju nove policijske uniforme za prometne policiste predvideli tudi deli uniforme v rumeni barvi. Ob koncu leta 2017 so bile tako končno nabavljene rumene majice in modularne vetrovke (2.000 rumeno-modrih polo majic s kratkimi rokavi in 500 rumenih modularnih vetrovk).

Policistki PPP Kranj Martina Božič in Anja Kokaš: »Nova rumena uniforma je izredna pridobitev za vse policijske prometnike.«

Zvonko Osvald, PPP Murska Sobota: »Občani so navdušeni!«

»Nova rumena uniforma je izredna pridobitev za vse policiste prometnike,« dodaja Anja Kokaš, policistka PPP Kranj. »V njej smo policisti ponoči in podnevi mnogo vidnejši, pohvaliti pa je treba zlasti kakovost materialov. Nova uniforma je zaradi kakovostnih tkanin udobna, zračna, gibljiva in prijetna za nošenje, kar je pri 12-urnem delovniku in večinoma terenskem delu zelo pomembno. Prav tako je bilo med nošenjem novih uniform opaziti pozitivne odzive občanov in strank v postopkih. Slednji nas pri zaustavljanju hitreje in lažje opazijo, saj so nove uniforme zaradi svoje odsevnosti in rumene barve lažje opazne. Zaradi tega se je izboljšala tudi varnost policistov pri opravljanju policijskega dela, kar je pri policistih prometnikih zaradi samega terena – avtoceste in hitre ceste, kjer so hitrosti vozil večje – še toliko pomembnejše. Kljub temu da se nove uniforme zaradi svoje svetle barve hitreje umažejo oziroma so bolj izpostavljene vidnim madežem, je čiščenje hitro in preprosto.«

Besedilo in foto: Anita Kovačič Čelofiga, PU Maribor, Anita Leskovec, PU Koper, Bojan Kos, PU Kranj, Maja Ciperle Adlešič, PU Ljubljana, Dean Božnik, PU Nova Gorica, Maja Ciperle Adlešič, PU Ljubljana, Brigita Petric, SOJ SGDP GPU, in Suzana Rauš, PU Murska Sobota

Kadrovska problematika v obdobju od leta 2007 do 2017

V zadnjem desetletju čedalje manj zaposlenih v slovenski policiji

Slovenska policija se spopada z negativno fluktuacijo kadra. Vse od leta 2007 so ji bile poleg reorganizacijskih nalog naložene številne nove naloge, ki pa jim število zaposlenih žal ne sledi. Do danes se je število slednjih bistveno zmanjšalo, saj imamo skoraj 1.300 manj delavcev kot pred desetletjem, v naslednjih nekaj letih pa se lahko po naših predvidevanjih upokoji še okoli 800 zaposlenih, od tega največ prav na ravni policijskih postaj!

V zadnjem času poskušamo ta kadrovski primanjkljaj omiliti z različnimi ukrepi in aktivno politiko zaposlovanja ter popolnjenja izpraznjenih delovnih mest, a dejstvo je, da zanimanje za zaposlitev v policiji med mladimi upada. Čezmerna obremenjenost zaposlenih zaradi kadrovske podhranjenosti številnih enot lahko dolgoročno zelo slabo vpliva na zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja, zlasti ker so pred slovensko policijo že nove zahtevne naloge, ki nam jih dajejo različne resolucije na nacionalni ravni ter nova domača in evropska zakonodaja.

Zadnji javni razpisi, objavljeni na začetku februarja in sredi marca letos, s katerimi iščemo kandidate za policiste, policiste nadzornike državne meje in pomožne policiste, so zato priložnost,

da поблиže predstavimo kadrovsko problematiko, ki bo od nas že v bližnji prihodnosti zahtevala veliko bolj proaktiven, sistematičen in kontinuiran pristop reševanja.

Po osamosvojitvi številne organizacijske spremembe in mnogo zahtevnih projektov

Slovenska policija je bila v obdobju po osamosvojitveni vojni pogosto deležna organizacijskih sprememb. Razlogi zanje so bili različni, od spremenjenih operativnih okoliščin in sprejemanja novih nalog zaradi nacionalnih in mednarodnih obveznosti do racionalizacije stroškov poslovanja zaradi neugodnih javnofinančnih razmer v Sloveniji. Najnaštejemo le nekaj pomembnejših sprememb.

- Policija je 1. januarja 2005 na podlagi sprememb kazenske zakonodaje in po novem zakonu o prekrških postala prekrškovni organ.
- Slovenija se je že leta 2004 ob vstopu v Evropsko unijo zavezala, da bo vstopila v schengenski prostor in s tem svojim državljanom omogočila prehajanje v schengenske države brez mejne kontrole. Obenem smo z vstopom v schengensko območje prevzeli zelo odgovorno nalogo – tj. v imenu vseh držav članic varovati skupno zunanjo mejo po schengenskih standardih.
- Za preiskovanje najtežjih oblik gospodarskega kriminala in korupcije ter preostalih resnih oblik kriminalitete je bil 1. januarja 2010 ustanovljen Nacionalni preiskovalni urad.

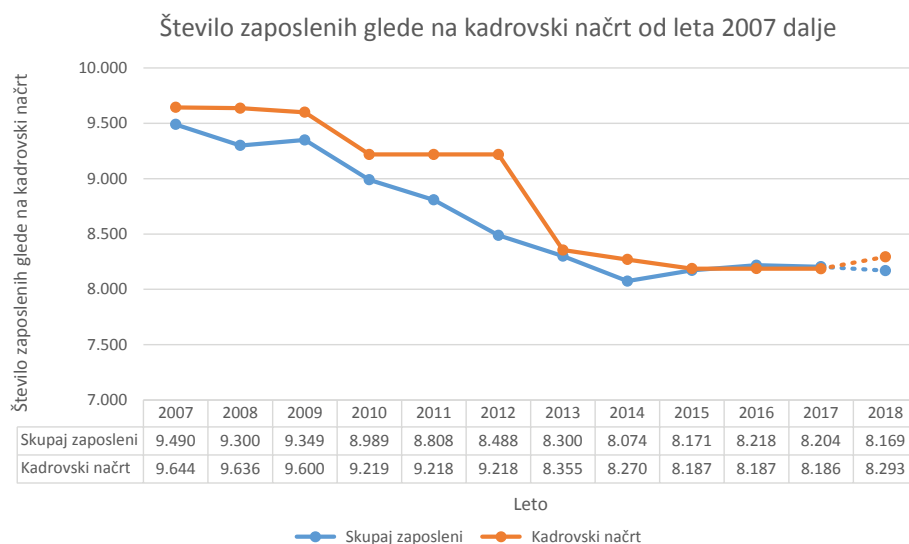
Čezmerna obremenjenost zaposlenih zaradi kadrovske podhranjenosti številnih enot lahko dolgoročno zelo slabo vpliva na zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja.

- 1. januarja 2010 so se na podlagi reorganizacije nekatere podporne naloge s področja finančnih, logističnih in kadrovskih zadev prenesle s Policije na Ministrstvo za notranje zadeve. Ob tej reorganizaciji je bilo iz policije premeščenih 335 delavcev. Reorganizacija je posegla v organizacijo dela policije. 1. junija 2011 je policija na regijski ravni zmanjšala število policijskih uprav z 11 na osem. Namen reorganizacije na regijski ravni je bil po obsegu dela, količini ter vrsti objektivnih varnostnih pojavov najmanj obremenjene policijske uprave združiti v večjimi upravami.
- V letu 2012 so zaradi posledic velike gospodarske krize Slovenijo preplavili številni množični protesti, pri katerih je imela policija pomembno vlogo pri izvajanju nalog varovanja življenja in premoženja.
- V letu 2015 se je policija ponovno spopadla z veliko varnostno težavo ob migrantskem valu, ki je zajel Slovenijo.
- Zaradi negativnega trenda varnosti v cestnem prometu, ki se je nadaljeval v letih 2015 in 2016, je bila policija vključena v dodatne aktivnosti za zagotavljanje varnosti v cestnem prometu.
- Dodatne naloge je policiji prinesel tudi arbitražni sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške v letu 2017.

Policija mora redne in naštetje nove naloge izvajati s čedalje manjšim številom zaposlenih. Od leta 2012 do danes se je vzporedno z organizacijskimi spremembami agresivno zmanjševal kadrovski načrt policije, ki je izhodišče za sklepanje delovnih razmerij v organih državne uprave in ga ureja Zakon o javnih uslužbencih. Razlog za zmanjševanje dovoljenega števila zaposlenih na podlagi kadrovskega načrta je bil predvsem varčevanje kot posledica neugodnih javnofinančnih razmer v Sloveniji.

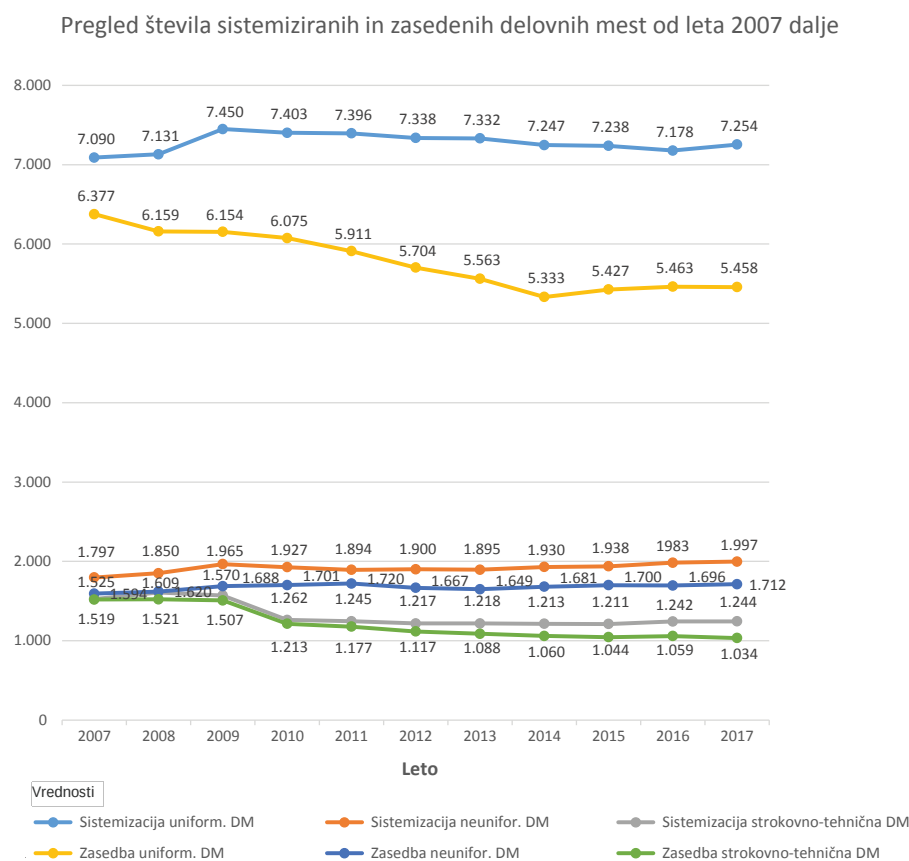
V obdobju 2007–2017 se je število zaposlenih v policiji zmanjšalo za 1.300

Za policijo se je od leta 2007 do 2017 dovoljeno število zaposlitev po skupnem kadrovskem načrtu organov državne uprave zmanjšalo z 9.644 na 8.186 dovoljenih zaposlitev, kar je 1.458 manj dovoljenih zaposlitev. Dejansko število zaposlenih se je v policiji v istem obdobju zmanjšalo za skoraj 1.300 zaposlenih, in sicer z 9.490 na 8.204. Zaradi restriktivne politike zaposlovanja kot posledice neugodnih javnofinančnih

** Zaradi reorganizacije je bilo s 1. januarjem 2010 na MNZ premeščenih 335 delavcev policije.

Vir: letno poročilo o delu policije (2007–2017) in Centralna kadrovska evidenca (Mferac), februar 2018

** Zaradi reorganizacije je bilo s 1. januarjem 2010 v MNZ premeščenih 335 delavcev policije.

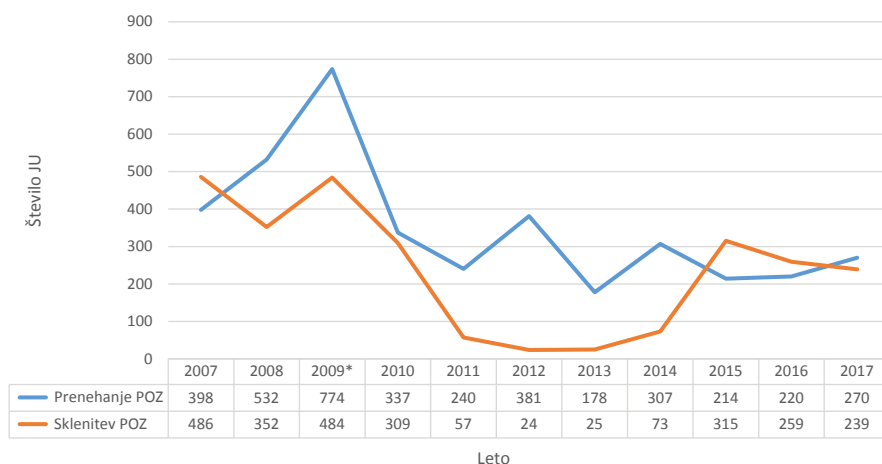
Vir: letno poročilo o delu policije (2007–2017) in Centralna kadrovska evidenca (Mferac), februar 2018

razmer v Sloveniji policija v navedenem obdobju ni presegala števila zaposlitev, ki je bilo dovoljeno s kadrovskim načrtom. V letih 2016 in 2017 je bilo to število sicer nekoliko večje, vendar še vedno v dovoljeni kvoti po kadrovskem načrtu, saj je šlo za zaposlitev kandidatov za policiste.

Prav tako mora policija vse preostale zakonsko določene obveznosti, vključno z izpolnjevanjem Resolucije o

nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje od leta 2012 do 2016, Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije in Resolucije o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025, izpolnjevati v okviru zmanjšane dovoljenega števila zaposlenih po skupnem kadrovskem načrtu organov državne uprave in posledično zmanjšanim dejanskem številu zaposlenih.

Fluktuacija od leta 2007 dalje

** Zaradi reorganizacije je bilo s 1. januarjem 2010 v MNZ premeščenih 335 delavcev policije. Kratica POZ – pogodba o zaposlitvi

Vir: letno poročilo o delu policije (2007–2017) in Centralna kadrovske evidenca (MFerac), februar 2018

Na predlog vodstva Policije in Ministrstva za notranje zadeve je Vlada Republike Slovenije na 167. redni seji 7. februarja 2018 pod točko 8.3 sprejela sklep o povečanju dovoljenega števila zaposlenih v policiji po skupnem kadrovskem načrtu organov državne uprave za 107 oseb (torej skupno 8.293). Prav

tako je bil dodatno za policijo sprejet sklep, da se mora, če presega dovoljeno število zaposlenih zaradi zaposlitve kandidata za policista, število zaposlitve uskladiti s sprejetim kadrovskim načrtom do 31. decembra 2023.

Policija se z negativno fluktuacijo kadra srečuje že od leta 2007. Največji

odliv kadra je bil v letih 2010 (posledica reorganizacije Policije in upravnega dela Ministrstva za notranje zadeve) ter 2012, 2013 in 2014 (posledica upokojevanja). Ob navedenem je treba upoštevati, da je v policiji letno povprečno 117 prenehanj delovnega razmerja zaradi drugih vzrokov (sporazumne odpovedi pogodbe o zaposlitvi, izredne odpovedi pogodbe o zaposlitvi, smrt ipd.).

Podatki kažejo, se je od leta 2007 do 2017 najbolj zmanjševala zasedba uniformiranih ter strokovno-tehničnih delovnih mest. Zasedba neuniformiranih delovnih mest, ki so večinoma na področju kriminalistične policije, se je celo nekoliko povečala. Navedeno prikazuje veliko kadrovske podhranjenosti pri uniformiranih in strokovno-tehničnih delovnih mestih.

Negativna fluktuacija kadra se nadaljuje, starost zaposlenih pa se viša

Od konca leta 2014 izvajamo številne aktivnosti za omilitev kadrovskega primanjkljaja v policiji, ki je nastajal predvsem od leta 2010 dalje kot posledica restriktivne politike zaposlovanja zaradi varčevalnih ukrepov. Spodbujanje aktivne politike zaposlovanja s ciljem približevanja vzdržni fluktuaciji kadra v policiji predvideva tudi Resolucija o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025.

Kljub prizadevanjem policije za kontinuirano zaposlovanje kandidatov za policiste ter popolnjevanje drugih delovnih mest na podlagi javnih natečajev in javnih objav je še vedno prisotna negativna fluktuacija kadra.

Posledično se viša tudi povprečna starost kadra. Leta 2007 je bila povprečna starost zaposlenih 36 let, do leta 2017 pa se je dvignila na 42 let. Tudi to vpliva na kakovost izvajanja nalog policije.

Podatki kažejo, da je bila največja razlika med odlivom in prilivom kadra od leta 2010 do 2014, ko se je upokojilo veliko zaposlenih, ki so izpolnili pogoje po Zakonu o uravnoteženju javnih financ, obenem pa po tem zakonu tudi skoraj ni bilo novih zaposlitvev. Leta 2015 se je pokazal rahel premik, saj je bil priliv kadra večji od odliva, vendar se je leta 2017 ponovno pojavil negativen trend.

V naslednjih letih se lahko upokoji več kot 800 zaposlenih

S predvidevanji o upokojevanju v naslednjem letu se lahko negativna fluktuacija še drastično poveča. Leta 2018 bi se namreč lahko upokojilo kar 877 uslužbencev policije. Upoštevani so uslužbenci policije, ki so izpolnili pogoje za starostno upokojeitev v letu 2017 in

se morajo na podlagi določil Zakona o ukrepih iz področja plač in drugih stroškov dela za leto 2017 upokočiti v letu 2018. Teh je 61. Uslužbencev policije, ki izpolnjujejo pogoje za starostno upokožitev, je 56. Uslužbenci policije, ki imajo sklenjen dogovor za podaljšanje delovnega razmerja do leta 2018, so trije. Javnih uslužbencev, ki izpolnjujejo pogoje za upokožitev na podlagi določil 399. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, je 287. Uslužbencev policije, ki izpolnjujejo pogoje poklicnega upokoževanja, pa je 470.

Največji odliv kadra čaka policijske postaje

V letu 2018 izpolnjuje pogoje za upokožitev največ uslužbencev policije na lokalni ravni, kar nakazuje, da lahko največji odliv kadra predvidimo na policijskih postajah. Teh delavcev bi lahko bilo 419. Ne gre zanemariti niti števila tistih, ki izpolnjujejo pogoje upokoževanja na regionalni (259) in državni ravni (199). Največ je takšnih, ki izpolnjujejo pogoje upokoževanja po 399. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter pogoje poklicnega upokoževanja. V teh primerih je najtežje predvideti dejanski odliv kadra, saj je odločitev o koriščenju zakonsko določenih pravic takšnega upokoževanja prepuščena posamezniku.

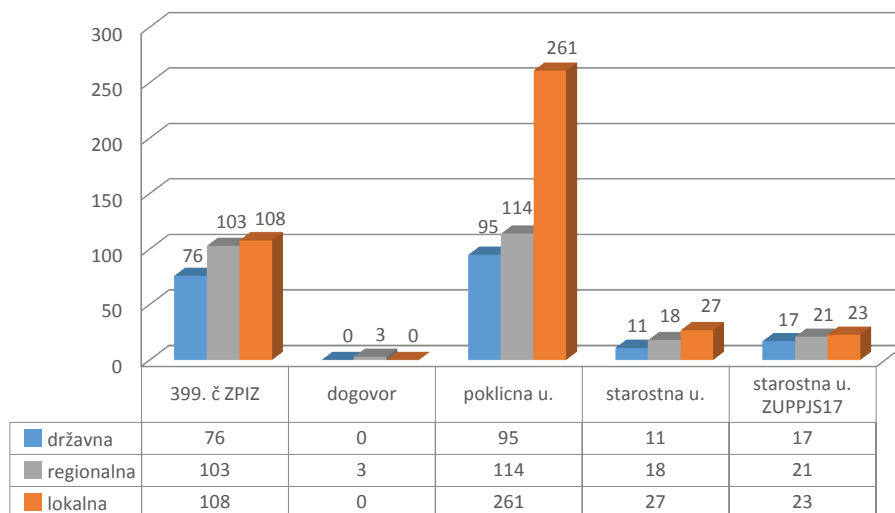
Positivna gospodarska rast navadno povzroči tudi druge oblike sporazumnih odpovedi pogodb o zaposlitvi, saj ponuja različne karijerne priložnosti v drugih organizacijah in dejavnostih, kjer zaposleni niso izpostavljeni takšnim tveganjem kot pri opravljanju nalog policije in so jim ponujeni privlačnejši finančni in drugi pogoji dela.

Čezmerna obremenjenost zaposlenih zaradi kadrovske podhranjenosti številnih enot

V policiji ocenjujemo, da kadrovska podhranjenost in upadanje zanimanja za zaposlitev v policiji vplivata na nemoteno izvajanje vseh nalog policije. To posledično lahko vpliva tudi na izvajanje osnovne funkcije policije, tj. zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja. V policiji že zdaj zaradi primanjkljaja kadra prihaja do čezmernih obremenitev zaposlenih, ki presegajo zakonske okvire pravic delavcev.

Navedeno se kaže tudi v povečevanju stroškov izplačevanja dodatkov za manj ugodne pogoje dela. Predvsem je razvidno povečanje stroškov v letu 2013 kot posledica zagotavljanja varnosti v množičnih protestnih shodih ter v letu 2016 kot posledica zagotavljanja varnosti v migrantskem valu. Kljub iz-

Predvidene upokožitve v letu 2018

Vir: Centralna kadrovska evidenca (MFerac), oktober 2017

ključitvi teh dveh okoliščin se povprečni mesečni stroški na policista iz tega naslova v vseh tarifnih skupinah od leta 2010 dalje nenehno povečujejo. Višji povprečni mesečni stroški za izplačevanje dodatkov za manj ugodne pogoje dela se kažejo predvsem pri policistih v V. in VI. tarifnem razredu, kjer je več dela čez polni delovni čas, več dela čez polni delovni čas v izjemnih in nujnih primerih, več pripravljenosti na delo ipd. Povprečno mesečno bruto izplačilo dodatka za manj ugodne pogoje dela za policista v V. tarifnem razredu se je od leta 2010, ko je znašalo 270 evrov, do leta 2018 povečalo in zdaj znaša 384 evrov. Podobno povečanje tega zneska je v VI. tarifnem razredu (leta 2010 je ta dodatek znašal 280 evrov, leta 2018 pa 360 evrov).

Leta 2015 je bila opravljena ocena kadrovske zasedenosti in obremenjenosti policijskih postaj, pri kateri pomanjkanje policistov dokazuje veliko odstopanje med sistemiziranimi in zasedenimi delovnimi mesti. Zasedenost delovnih mest policist je na policijskih postajah v povprečju le 51,8-odstotna, zasedenost delovnih mest starejši policist je 85,6-odstotna, medtem ko je na preostalih delovnih mestih na policijskih postajah (vsota strokovno-tehničnih delovnih mest in preostalih) zasedenost 85,1-odstotna.

Pri tem smo ugotovili tudi, da je dejanska zasedenost delovnih mest policist in starejši policist lahko še dodatno zmanjšana zaradi dnevnih odsotnosti (porodniški in očetovski dopusti, daljše bolniške odsotnosti, napotitve policistov na izobraževanja in usposabljanja, delo v misijah, opravljanje nalog v posebnih policijskih enotah ipd.).

Najbolj kritično pomanjkanje policistov prav na policijskih postajah

Po naših ugotovitvah so na policijskih postajah najbolj potrebni prav policisti na delovnih mestih policist in starejši policist, saj obravnavajo večino interventnih dogodkov. Pri njihovem delu sta uporabljeni kar dve tretjini (66,7 odstotka) vseh uporabljenih prisilnih sredstev. Prav tako se največ napadov na policiste in groženj policistom dogaja pri opravljanju patroljnega dela ter v času in na kraju obravnave interventnega dogodka (k čemur pogosto prispeva razburjenost napadalca oziroma osebe, ki grozi), zato lahko trdimo, da so policisti in starejši policisti pri opravljanju patroljnega dela praviloma bolj ogroženi kot policisti na drugih delovnih mestih.

Večje število policistov bi prispevalo k boljši organizaciji dela

Vsekakor je boljša kadrovska zasedenost policistov in starejših policistov na posameznih policijskih postajah osnovni pogoj za boljšo organizacijo dela in večjo prisotnost policistov na terenu. Povečanje kadrovske zasedenosti na delovnih mestih policist in starejši policist bi gotovo zmanjšalo njihovo ogroženost – njihovo delo bi lahko bilo manj tvegano, če bi se obravnavanje interventnih dogodkov porazdelilo na večje število policistov. V postopkih, pri katerih navadno prihaja do napadov oziroma groženj policistom, bi lahko policisti ob boljši kadrovski zasedenosti tudi hitreje prejeli ustrezno pomoč. S tem bi se povečala tako varnost oseb v policijskih postopkih (več policistov na kraju lahko uporabi manjšo silo oziroma milejša prisilna sredstva) kot sama varnost policistov.

Čezmerne obremenitve se kažejo tudi v izgorelosti kadra, težavah pri varnosti in zdravju pri delu ter nezagotavljanju ustreznih delovnih razmer.

Policisti (policisti in starejši policisti) v policijski organizaciji opravljajo večino patrolnih nalog na lokalni ravni. Pri tem delu se odzivajo na interventne dogodke (dogodki, prekrški in kazniva dejanja), komunicirajo z občani, so vidni (preventiva), pokrivajo teren (patruljiranje in opazovanje) in predstavljajo policijo navzven ter lahko tudi najbolj vplivajo na varnost v državi in predvsem na občutek varnosti državljanov.

Čezmerne obremenitve se kažejo tudi v izgorelosti kadra, težavah pri varnosti in zdravju pri delu ter nezagotavljanju ustreznih delovnih razmer, kar vodi k pojavu večjega števila odsotnosti, predvsem zaradi bolezni. Vse to lahko v naslednjih letih še dodatno vpliva na zmanjšanje učinkovitosti kadra. Zaradi naštetega je nujno potrebno kontinuirano zaposlovanje, usmerjeno v ustreznoopolnjevanje policijskih postaj.

Zaradi povečanja zahtevnosti policijskih nalog uvedli višješolski študijski program

Glede na povečanje zahtevnosti policijskih nalog si policija na različne načine prizadeva pridobiti nov, kakovosten kader. Zaradi izkazanih zahtev za izboljšanje poklicnega standarda je bil na podlagi strokovnih ugotovitev uveden višješolski študijski program. Izobraževanje za poklic policista se je v letu 2012 preoblikovalo v višje strokovno izobraževanje po prenovljenem študijskem programu Policist.

Študij po tem programu je izrazito praktično usmerjen in poleg pridobivanja strokovnega znanja omogoča razvoj socialnih in osebnostnih kompe-

tenc. Teoretični del študija se prepleta z učenjem na delovnem mestu. Zelo pomembno je namreč, da bodoči policisti, pa tudi preostali, povezujejo teorijo in obvladanje zakonodaje z vsakdanjimi življenjskimi okoliščinami, v katerih se morajo znajti, kompetentno odločati in ukrepati. Takšno učenje omogoča tudi doživljanje izkušenj, na podlagi katerih lahko v konkretnih okoliščinah povezujejo znanje, veščine, zavedanje samega sebe in družbenega dogajanja. Program je zasnovan modularno in je izrazito poklicno usmerjen. V okviru modulov in med njimi se splošno, strokovno-teoretično in praktično znanje povezuje v celoto ter zagotavlja doseganje temeljnih ciljev programa in kompetenc za strokovno in zakonito opravljanje poklica. Študent mora za končanje študijskega programa in pridobitev izobrazbe opraviti vse študijske obveznosti modulov, predmetov in praktičnega izobraževanja, prostoizbirni predmet ter diplomsko delo. Po uspešno opravljenih

obveznostih pridobi višjo strokovno izobrazbo na ravni VI/1 in naziv strokovne izobrazbe policist/policistka.

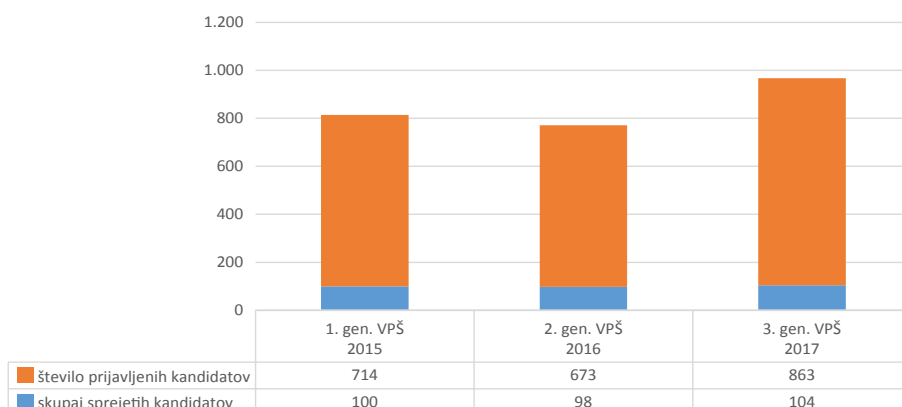
V zadnjih letih aktivno spodbujamo zaposlovanje v policiji

Od leta 2015 dalje vsako leto objavimo razpis za zaposlitev kandidatov za policiste in napotitev na višješolski študijski program Policist. Vsakič je naš cilj doseči od 100 do 150 novih zaposlitev, žal pa dosegamo manjšo kvoto zaposlitve od načrtovane.

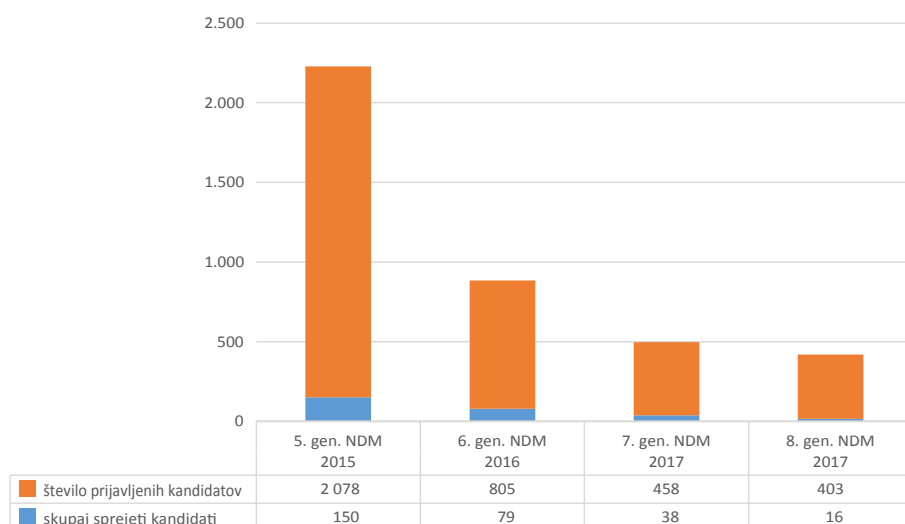
Za izpolnjevanje zavez schengenskega sporazuma večkrat letno izvajamo tudi razpis za zaposlitev kandidatov za policiste, ki so nato napoteni na usposabljanje za varovanje schengenske meje. Od načrtovanih 100 delovnih mest nam jih je v lanskem letu uspelo popolniti okoli 50.

Zaradi zmanjšanja zanimanja za zaposlovanje v policiji si z aktivnejšo promocijo zaposlitvenih možnosti pri-

Prijavljeni in sprejeti kandidati za policiste za napotitev na višješolski študijski program Policist od leta 2015 dalje

Prijavljeni in sprejeti kandidati za policiste za izvajanje nalog varovanja schengenske meje od leta 2015

zadevamo doseči večje zanimanje za zaposlitev v policiji, vendar pa se število prijav na zaposlitvene oglase zmanjšuje.

Po šestih letih, ko policija zaradi varovalnih ukrepov ni zaposlovala kandidatov za policiste za varovanje schengenske meje, smo leta 2015 ponovno objavili razpis zanje. Kot je razvidno iz grafikona, se je sprva precejšnje zanimanje za zaposlitev v policiji v naslednjih letih začelo zelo zmanjševati.

Nekoliko večje zanimanje se kaže pri javnih objavah za kandidate za policiste, ki se izobražujejo po višješolskem študijskem programu za poklic policista, vendar še vedno ni tolikšno, da bi lahko dosegli načrtovano letno kvoto 150 zaposlitev.

Policija bi morala biti na trgu dela konkurenčnejša

Zaradi vsega navedenega je nujno sprejeti takšne ukrepe v zvezi z zaposlovanjem, da se bo Policija na trgu delovne sile lahko predstavila kot vabljen in konkurenčen delodajalec. Potrebne so sistemske spremembe pri plačah v vseh tarifnih skupinah delovnih mest v policiji. Z aktivnostjo reprezentativnih sindikatov policije je sicer že bilo doseženo višje vrednotenje plač policistov, vendar ukrepi niso bistveno vplivali na konkurenčnost pred preostalimi primerljivimi dejavnostmi.

V obdobju od leta 2010 do 2018 se je povprečna mesečna osnovna bruto plača policista v V. tarifnem razredu sicer povečala za 15 odstotkov, v VI. tarifnem razredu in razredu VII/1 za 17 odstotkov ter v tarifnem razredu VII/2 za slaba dva odstotka. Toda povprečna bruto plača policista je še vedno manjša od povprečne mesečne bruto plače v državi.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bila decembra 2017

povprečna mesečna bruto plača v Republiki Sloveniji 1.723,13 evra (povprečna mesečna neto plača decembra 2017 v Republiki Sloveniji je znašala 1129,76 evra), kar je skoraj 250 evrov več, kot je povprečna mesečna osnovna bruto plača policista v V. tarifnem razredu januarja 2018, ki znaša 1.477,40 evra (povprečna mesečna neto plača policista v V. tarifnem razredu je januarja 2018 znašala približno 975 evrov).

Za primerjavo, januarja 2010 je bila povprečna mesečna bruto plača v Republiki Sloveniji 1.448 evrov, povprečna mesečna osnovna bruto plača policista V. tarifnem razredu pa je takrat znašala 1.285,08 evra.

Predvidene nove naloge policije v naslednjih letih bodo zahtevale kadrovsko okrepitev

Izhajajoč iz Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, Resolucije o dolgoročnem razvojnem programu policije do leta 2025 in osnutka Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete za obdobje od leta 2018 do 2022 so pred slovensko policijo številni novi in zahtevni izzivi.

V skladu s schengenskimi standardi bi morala policija izvajati naloge varovanja meje s toliko policisti, kot je sistemiziranih delovnih mest za izvajanje schengenskih zavez. Takšnih sistemiziranih delovnih mest je bilo 1. januarja 2018 v policiji 2.908, zasedenih pa 2.184 (tj. 75,10-odstotna zasedenost). To je 724 zaposlitev manj, kot je bilo določeno s schengenskimi standardi. Težava je, da mora policija zagotavljati schengenske standarde v okviru skupnega kadrovskega načrta organov državne uprave.

Aprila 2017 je bil med Policijo in Ministrstvom za infrastrukturo podpisan

sporazum o sodelovanju znotraj Nacionalnega centra za upravljanje prometa. Skupni cilji sporazuma so zmanjšanje prometnih zastojev v cestnem prometu, hitrejša izmenjava podatkov med uporabniki prometnih storitev, skrajšanje potovalnih časov ter zmanjšanje porabe energije in ogljičnega odtisa. Policija ima interes s preostalimi pristojnimi službami delovati v nacionalnem centru predvsem zaradi operativnih potreb. Delo različnih služb na istem mestu omogoča boljši pretok informacij, kar je ob posameznih interventnih dogodkih ključnega pomena, in to tudi z varnostnega vidika. Trenutno sodelovanje policije v Nacionalnem centru za upravljanje prometa je z vidika kadrovske zasedenosti omejeno. Za nemoteno sodelovanje bi bila nujna kadrovska okrepitev.

Z ustrezno kadrovsko zasedbo policije so povezani tudi želena implementacija lani končanega pilotnega projekta sekcijskega merjenja hitrosti in predvideni nadaljnji ukrepi na tem področju.

Uredba Evropskega parlamenta in Sveta Evropske unije o vzpostavitvi sistema vstopa/izstopa bo urejala centralizirano beleženje vstopa in izstopa državljanov tretjih držav na schengenski meji. Po objavi uredbe v Uradnem listu Evropske unije je predvidenih 36 mesecev za vzpostavitev in testiranje sistema, ki naj bi bil predvidoma vzpostavljen in delujoč v letu 2020. Pristojni organi v Sloveniji bodo morali pripraviti in izvajati aktivnosti za vzpostavitev in delovanje sistema, česar pa s trenutno kadrovsko zasedbo ne bo mogoče izvesti.

Policiji nalagata dodatne naloge še osnutek temeljnega razvojnega programa Letalske policijske enote do leta 2025 ter vzpostavljanje sistema helikopterske nujne medicinske pomoči, česar prav tako ni mogoče izvajati s trenutnim kadrom.

Navedeni projekti in naloge so poleg rednih nalog zagotavljanja varnosti ljudi in premoženja še dodaten izziv. Implementacija slednjih bo mogoča le z ustreznimi strukturnimi spremembami, ustrezno kadrovsko zasedbo ter zadostnimi materialnimi in finančnimi sredstvi.

Zato je zelo pomembno, da se bo tudi v prihodnje nadaljevala aktivna politika zaposlovanja in glede na nove, dodatne naloge na področju varnosti, ki jih bo izvajala policija, tudi povečanje kadrovskega načrta organa v prihodnjih letih.

Besedilo: Suzana Rudež, SRSN SGDP GPU
Foto: Brigita Petric, SOJ SGDP GPU,
in Aleš Završek, NFL GPU

Najbolje ocenjene dobre prakse v letu 2017

Vršilec dolžnosti generalnega direktorja policije Simon Velički je 14. februarja 2018 podelil priznanja avtorjem treh najbolj ocenjenih dobrih praks v policiji v letu 2017. Na razpis se je odzvalo 18 avtorjev z osmimi prispevki.

Po odločitvi komisije je največ točk dosegla dobra praksa z naslovom *Uporaba avdio-video sistema pri izvedbi vaj v »Simunionu«*. Avtorji so Gregor Horžen in Željko Urgl, oba iz Sektorja uniformirane policije na PU Kranj, Jurij Ivanušič in Borivoj Nežmah, oba iz Sektorja za operativno podporo na PU Kranj, Jure Lešnjak in Aleš Boncelj, oba s Postaje letališke policije Brnik na PU Kranj, in Luka Ravnič iz Specialne enote znotraj UPS GPU.

Drugouvrščena rešitev se imenuje *Avtomatsko zadoževanje opreme*. Avtorji so trije, vsi s PU Murska Sobota. To so Matej Kropf, Jože Ošljaj in mag. Boštjan Vučko. S predlagano rešitvijo bi lahko izboljšali odgovorno ravnanje z opremo, nadzor nad njo in pregled njene uporabe na terenu.

Tretje mesto je zasedel predlog z naslovom *Kaj delajo policisti, basen za otroke*. Avtorja sta Goran Gorjup s Postaje mejne policije Jelšane, PU Koper, in Karmen Vidmar kot zunanja sodelavka. Knjiga predstavlja poklic policista, glavno vlogo pa prevzemajo živali: psiček Vili, zajec Bernardo, ježek Rafko in jež Bartolomej, ki se odpravijo na dan odprtih vrat policije. V zelo poučni zgodbi otroci spoznajo delo policistov, si natančno ogledajo policijske avtomobile in njihovo opremo ter se srečajo s policijskim psom in njegovimi nalogami. Še pomembneje je, da se naučijo, kako varno prečkati cesto in kaj storiti, če srečajo neznano osebo, ki jih želi premamiti, da bi prisledil v njen avto. Ugotovijo, da se policistov ni treba prav nič bati, saj so tu zato, da skrbijo za našo varnost.

Foto: mag. Nina Djordjević, SOJ SGDP GPU

Vadba »Simunion« je na PU Kranj do lani potekala zelo klasično, in sicer tako, da jo je opravljalo štiri do pet policistov naenkrat. Prisotnost preostalih 20, ki so se istočasno usposabljali v okviru policijskih pooblastil s samoobrambo (PPSA), ni imela učinka, saj niso mogli spremljati izvedbene vaje. To je bil velik manko, ki je pomenil tudi izgubo časa za vse te policiste, zato je pobudnik dobre prakse Gregor Horžen po izmenjavi informacij z nizozemskimi kolegi Frontexa začel razmišljati o postavitvi sistema, ki bi omogočil spremljanje vadbe vseh udeležencev PPSA, in ne le skupine, ki je v nekem trenutku aktivna. To je bilo ravno v času, ko je Služba za

operativno podporo na policijski upravi menjala videonadzor nad zgradbami policijske uprave. Dejstvo je, da je objekt za vadbo takrat že obstajal, zato so odpisani sistem z nekaj pogovori in uskladitvami praktično brez stroškov uporabili v tem objektu za nadgradnjo vadbe, ki je s tem dobila novo dimenzijo. Sistem namreč omogoča video- in avdiospremljanje vadbe ter posledično neposredno komentiranje izvedbe, sprotne korekcije, analize in podobno. Kamere dajejo neposreden pogled na dogajanje in to je zelo koristno; koristnejša je samo še neposredna udeležba vadbe.

Pogumni ljubljanski policist ujel storilca, ki je oropal že več bančnih poslovalnic

»Do smrti si ne bi odpustil, če ne bi naredil ničesar!«

Ko je oboroženi ropar 8. marca 2018 v dopoldanskih urah vstopil v Delavsko hranilnico na Dunajski cesti v Ljubljani in od zaposlenih zahteval gotovino, ni pričakoval, da bo to zadnji v seriji njegovih ropov. Tam je bil namreč v svojem prostem času tudi 42-letni policist Mihael Berlic.

44-letni storilec se je s skuterjem pripeljal do poslovalnice Delavske hranilnice na Dunajski cesti v Ljubljani. S čelado na glavi in s polavtomatsko, nezakonito predelano pištolo v roki ter nahrbtnikom, v katerem je imel še montirno železo, je vstopil v poslovalnico. Mimo strank, med katerimi je bil tudi policist PP Ljubljana Moste Mihael Berlic, je šel do blagajne, pri tem pa s pištolo v roki od strank zahteval, naj se umaknejo. Nato je preplezal steklo nad pultom blagajne in iz blagajn odtujil več tisoč evrov. »Takoj ko sem ga zagledal, sem pomislil, da gre za roparja, ki ga iščemo že nekaj časa. Vedel sem, da moram ukrepati. Poskusil sem si čim podrobneje zapomniti njegov videz, če bi morda ušel,« je dejal Mihael Berlic.

V času, ko se je osumljenec zadrževal za blagajnami, je policist, neoborožen in v civilu, najprej pomiril stranki in ju varno pospremil iz poslovalnice. S kretnjami rok ju je napotil ven iz prostora, zatem pa poslovalnico skupaj z zaposlenim zapustil tudi on. Zunaj pred vhomom je nato počakal na roparja. »Do smrti si ne bi odpustil, če ne bi naredil ničesar,« je večkrat ponovil Berlic.

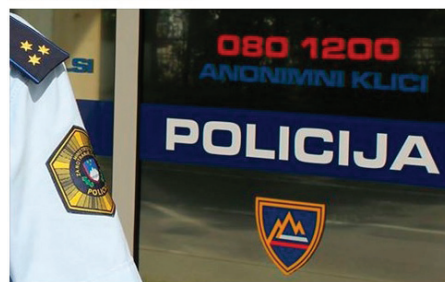
V trenutku, ko je ropar izstopil iz banke, je policist stekel za njim in ga ustavil. Storilec se mu je sicer močno upiral. Med upiranjem je Berlica celo udaril po glavi z železno palico in ga pri tem poškodoval. Kljub temu ga je Berlic podrl na tla in obvladal, ob prerivanju pa si je močno poškodoval goleni. Vseeno mu je roparja uspelo umiriti in zadržati do prihoda policijske patrulje. »Moj policijski partner Andraž Suhadolc je bil tisti dan prav tako prost, a se je, ko je slišal sirene, intuitivno odzval, zapeljal za policijskimi vozili in kmalu tudi on prispel na kraj. Ko sva se spogledala, sem v njegovih očeh videl strah. Zaskrbelo ga je, da sem resneje poškodovan, saj sem bil po obrazu čisto krvav. Pomaгал mi je iz šoka, poskrbel za prva nujna opravila ter o dogodku obvestil moje nadrejene in partnerico, za kar sem mu zelo hvaležen,« je povedal Berlic.

Potem ko je policist PP Ljubljana Moste v svojem prostem času zadržal roparja bančne poslovalnice v Ljubljani, se je na PU Ljubljana začela kriminalistična preiskava, s katero so ugotovili, da je 8. marca prijeti 44-letni storilec pravzaprav serijski ropar, saj je pred ro-

Slovenska policija / The Slovenian police
Objavi Uredništvo Policije 171 · 8. marec ob 12:54 · €

🚔 Poklic policista se ne konča, ko odloži uniformo 🚔

Danes dopoldan je prišlo do oboroženega ropa Delavske hranilnice v Ljubljani, tam je bil v prostem času policist PP Moste, ki je stekel za roparjem in ga golorok podrl na tla in zadržal. Čestitamo za dobro opravljeno delo in pogum! ❤️👍

Novica o pogumnem policistu je na družbenih omrežjih policije povzročila precejšen odziv. Na Facebooku je dosegla več kot 58.000 uporabnikov in si prislužila 1.600 všečkov, na Twitterju pa je dobila skoraj 800 všečkov.

pom Delavske hranilnice oropal že več drugih finančnih ustanov v Ljubljani, in sicer je 20. oktobra lani oropal poslovalnico Delavske hranilnice na Dunajski cesti, 5. januarja letos poslovalnico SKB, prav tako na Dunajski cesti, 22. januarja pa še poslovalnico Delavske hranilnice na Novih Fužinah.

Z ropi je odtujil skupaj okoli 50.000 evrov gotovine. Zaradi utemeljenega suma štirih ropov in preprečitve uradnega dejanja uradni osebi so ga policisti 10. marca 2018 privedli k preiskovalni sodnici, ki je zanj odredila pripor. Roparja sumijo tudi kaznivega dejanja nedovoljene proizvodnje in prometa z orožjem ali eksplozivi.

Hrabrega policista, ki je na kocko postavil svoje življenje, da bi zaščitil druge in preprečil rop, je 12. marca sprejel tudi v. d. generalnega direktorja policije Simon Velički, ki je Berlicu čestital za dobro opravljeno delo in pogum ter se mu zahvalil za junaško dejanje, s katerim je dokazal, da se poklic policista zanj ne konča niti, ko odloži svojo uniformo.

Besedilo: SOJ SGDP GPU

Foto: mag. Nina Djordjevič, SOJ SGDP GPU

Kriptovalute med uporabnostjo in varnostjo

Slovenija je eno najdejavnejših središč evropskega kriptosveta. Ta je za nekatere poslovna revolucija, saj v kriptovalutah vidijo prihodnost denarja, za druge je vse skupaj le finančni balon, ki bo slej ko prej počil, za tretje pa je najpomembnejši tehnološki potencial. Čeprav nismo povsem prepričani, da bo kriptosvet jutri še z nami, je prav, da ga поблиže spoznamo.

Strokovni posvet, ki ga je na to temo pripravila Policijska uprava Maribor skupaj z IPA klubom Štajerska, je približno 160 slušateljev iz celotne Slovenije vpeljal v osnove kriptosveta in jim ponudil številne praktične napotke, ki jim bodo v pomoč pri vsakodnevem policijskem delu.

Kot je ob začetku posveta dejal direktor Policijske uprave Maribor Danijel Lorbek, mariborska policijska uprava skupaj z mariborskim okrožnim sodiščem pri kriptovalutah orje ledino. »Tudi to je bil eden od razlogov za odločitev, da skupaj z IPA klubom Štajerska izvedemo ta posvet ter vam predstavimo nekaj dragocenih izkušenj.« Zbrane je nagovoril tudi sekretar IPA kluba Štajerska ter poudaril vlogo izobraževanja v združenju, ki ji bodo letošnje posvetili več pozornosti.

Pravosodni svetnik Mitja Kozar in svetovalka v pravosodju Petra Bezjak z Okrožnega sodišča v Mariboru sta predstavila primer zasega in prodaje bitcoinov (BTC) v kazenskem postopku. Sodišče jih je zaseglo kot domnevno premoženjsko korist pri kaznivem dejanju spletne prodaje sintetičnih drog ter izdalo sklep, da se prodajo. Za prodajo je skrbela komisija za zasežene predmete pri sodišču, izkupiček pa je deponiran na računu sodišča in bo delil usodo rezultata kazenskega postopka. »To je bil prvi tovrstni postopek pred slovenskimi sodišči,« je poudarila Bezjakova.

V postopkih so sodelovali prav z mariborskimi policisti, tudi z vodjo oddelka za računalniško preiskovanje na Policijski upravi Maribor Borutom Štokom, ki je sluшатeljem predstavil osnove kriptovalut s poudarkom na delovanju bitcointovnega kriptosistema.

Kot je med drugim pojasnil, začetki bitcoina domnevno segajo v leto 2008, ko je javnosti njihov koncept predstavil ustanovitelj s psevdonimom Satoši Nakamoto. »Obstaja več kot 1.500 različnih kriptovalut, bitcoin pa je najbolj poznana med njimi. Gre za prvo decentralizirano kriptografsko valuto, ki omogoča hitre in učinkovite transakcije na spletu. Njena vrednost temelji na zaupanju ljudi, da je vredna. To zaupanje, v nasprotju s pravo denarno valuto, ne temelji na zaupanju oblasti, torej države in banke, ampak na matematiki.

Kot je pojasnil Kozar, je za kriptovalute (praviloma) značilna konstantna deflacija, v nasprotju z drugimi valutami, ki imajo praviloma inflacijo. Lani so imele kriptovalute povprečno od 2.000- do 4.000-kratno deflacijo. Število bitcoinov je fiksno in znaša 21 milijonov, v obtoku pa jih je nekaj čez 16 milijonov. Bitcoin je vodilna in najstarejša kriptovaluta med njimi, njena vrednost pa je 15. februarja 2018 znašala 7.824,46

evra¹. Pri tem je treba omeniti, da so evropski finančni nadzorniki februarja opozorili, da so potrošniki pri kriptovalutah izpostavljeni številnim tveganjem, zlasti ekstremni spremenljivosti; potrošnik tudi nima nobene zaščite, ima premalo možnosti za izstop po nakupu kriptovalut, opozorili so na nepreglednost cenovnega oblikovanja, motnje delovanja sistema, zavajajoče in nepopolne informacije ter neustreznost kriptovalut za investicijsko ali upokojitveno načrtovanje.

Kot je še dodal Štok, lahko bitcoinovo aplikacijo upravlja vsak na domačem računalniku, ki je le en člen v celotni mreži. »Novi bitcoini nastajajo v procesu, ki mu pravimo rudarjenje. Bitcoin ima v sebi vgrajeno matematično algoritemsko uganke, ki jo je mogoče rešiti samo tako, da uganemo pravi niz znakov. In zakaj posamezniki upravljajo procesorsko moč in elektriko za reševanje matematične uganke? Ker tisti, ki prvi reši uganke, dobi nagrado, ki znaša 12,5 bitcoina,« je še dodal. »Prva štiri leta je nagrada znašala kar 50 bitcoinov, toda ta se vsaka štiri leta prepolovi, dokler ne bo v obtoku vseh 21 milijonov bitcoinov. Sistem deluje tako, da je uganke mogoče rešiti vsakih deset minut. Če se reši prehitro, algoritem avtomatsko dvigne njeno težavnost. Bistvo rudarjenja pa ni le to, da neki posameznik s prižganim računalnikom služi kriptovalute. Ti računalniki namreč skupaj oblikujejo omrežje, torej preverjajo in potrjujejo transakcije ter tako gradijo seznam vseh transakcij in ga varujejo, da ostane takšen, kot je, pri tem pa ga ni mogoče samovoljno spreminjati. V praksi to pomeni, da sistem vsakih deset minut doda nov blok v seznamu transakcij. Vse transakcije, ki so bile potrjene znotraj desetih minut, se združijo v blok. Rudar, ki prvi reši uganke, zapakira vse transakcije, ki so bile potrjene v zadnjih desetih minutah, v seznam transakcij, jih digitalno podpiše in doda prehodne bloke. Seznam transakcij se imenuje blockchain (veriga blokov, v nadaljevanju: BC). Ko ustvarjamo transakcije v sistemu BC, se

¹ Vir: Cryptocurrency Market Capitalizations

tudi odločimo, koliko bomo odšteli za transakcijske stroške. Tudi ta t. i. donacija pripada rudarju, ki je prvi rešil uganko,« je razložil Štok in predstavil alternativo bitcoinu, poimenovano BCC (angl. bitcoin cash), ki omogoča večjo velikost podatkovnega bloka in posledično nižje stroške transakcij ter njihovo hitrejše potrjevanje. Spregovoril je tudi o drugih virtualnih valutah ter o konceptu t. i. bitcoinove denarnice.

Kriptovalute uporabljamo tudi kot pravni posel, tj. kot pametno pogodbo. »V tem primeru odpadejo posredniki bank in drugi in ta priročnost je tudi glavni adut zagovornikov kriptovalut,« je med drugim dejal Mitja Kozar. Da so pametne pogodbe največja dodana vrednost tehnologije BC, se je strinjal tudi pravnik in podjetnik dr. Peter Merc ter predstavil nekaj tujih praktičnih primerov. Tako so Švedi na BC že prenesli svojo zemljiško knjigo. »Pri njih torej prihodnje leto lastništva ne bodo več prenašali klasično, kot je to v navadi pri nas, ko je treba do notarja, pri tem pa se lahko zgodi, da nas prodajalec prelisiči in se vmes, ko čakamo na vpis v zemljiško knjigo, vanjo vpiše kdo drug. Na Švedskem se bo lastništvo kmalu prenašalo s pametnimi oziroma samoizvršljivimi pogodbami. Te se ponekod že uporabljajo. V ZDA ponekod v vozilo, preden ga dajo v najem, vgradijo blokado zaganjača. V pametno pogodbo namreč vnesejo določilo, ki avtomatsko sproži to blokado, če najemnik ne plačuje obrokov. Podjetje ne potrebuje zaposlenega, ki bi skrbel le za to področje. Drug primer izhaja iz zavarovalništva. Če se želi kmet zavarovati pred sušo, mora zavarovalnica poslati zavarovalniškega agenta, da sklene pogodbo. Vzemimo kot primer škodni dogodek suše, pri katerem določimo, da dogodek nastane, če v tretjem kvartalu 2018 v Prlekiji pade manj kot deset centimetrov padavin na kvadratni meter. Suša se res zgodi, zato pokličemo zavarovalnico, da pride agent, ki preveri, ali se je to res zgodilo, čez tri tedne pa se nakaže odškodnina. Kmet lahko – ta možnost tudi že obstaja – po spletu sklene zavarovalno pogodbo. V primeru, da res pride do suše pod določenimi pogoji, glede na posredovano informacijo nekega nepovezanega dela, npr. informacijo ARSO, se pogodba samodejno izvede in kmet prejme denar. Predstavljajte si zavarovalnico, ki ne potrebuje več zavarovalniških agentov, pisarn, nekoga, ki ugotavlja škodo,« je pojasnil dr. Merc. »Gre torej za dve ključni prednosti: to sta optimizacija in avtomatizem. Tisti, ki želijo že danes investirati v nepremičnino, imajo mnogo težav, od pravnih pa do tega, da potrebujejo sredstva za celotno nepremičnino. Obstajajo že zagonska podjetja, tudi slovenska, ki omogočajo optimizacijo lastništva nepremičnine. Če je denimo nepremičnina vredna milijon evrov, jo lahko razdelimo na milijon žetonov. Lahko kupimo le 100.000 žetonov, postanemo desetodstotni lastniki in z žetoni sodelujemo pri odločanju, kaj narediti s to nepremičnino – lastniki se lahko odločijo za dol-

goročni najem, turistični najem ali pa vanjo investirajo in jo dražje prodajo. Pri vsem tem jim pametna pogodba BC omogoča, da vsak dan dobivajo prihodke, ki izhajajo iz solastništva. Lahko pa recimo postanete lastnik sončne elektrarne v Južnoafriški republiki takrat, ko je na južni polobli poletje, ter želite sprotno plačilo iz prihodkov elektrarne. Ko se letni čas obrne, žetone prodate. BC se po revolucionarnosti primerja z internetom. Če je internet omogočil konstantno in globalno izmenjavo informacij, je BC toliko revolucionarnejši, ker omogoča izmenjavo vrednosti. A tudi BC ni brez slabosti – ena od teh je počasnost. Če lahko z bančno kartico takoj plačamo kosilo, si z BC ne moremo privoščiti čakanja, da se bo potrdil blok. Obstajajo pa že rešitve, ki so iz BC vzele najboljše, in trenutno se že razvija tehnologija, ki bo to rešila.«

Pravi razcvet doživlja trg t. i. ICO-kampanj oziroma prvih javnih ponudb žetonov (angl. initial coin offering). Gre za obliko množičnega investiranja, v okviru katerega zainteresirani vlagatelji kupijo kriptožetone, ki jih je oblikovalo podjetje, ali projekt. Tako želijo začetni kapital zbrati številna mlada podjetja, v preteklosti pa je takšen način pridobivanja sredstev uporabljalo že marsikatero slovensko podjetje. A kot je opozoril dr. Merc, na tem področju prihaja do tveganj in zlorab: »Previdni moramo biti, ko se kriptožetoni prodajajo na ulici, ko se za to organizirajo dogodki ali ko se oglašuje, da gre za nove bitcoine, ki še niso na borzi, bodo pa denimo čez dve leti. Še nekaj znakov je, da lahko gre za prevaro: pravo kriptovaluto lahko vedno prodamo (poznan pa je primer, ko jo je bilo mogoče prodati le tako, da smo jo prodali nekomu drugemu, kar je primer piramidne igre). Pri ICO-jih gre za financiranje razvoja zagonskega podjetja. Pri tem podjetniki zbirajo denar, s katerim bodo financirali nekaj let razvoja. Najočitnejši znak je, če ustanovitelji odločajo, kaj bodo storili z žetoni – določijo denimo, da bodo obdržali 60, 70 odstotkov žetonov, 10 ali 20 odstotkov pa jih bodo razdelili svetovalcem in drugim sodelujočim. Če ekipa ne verjame v projekt, si zagotovo ne bodo zaklenili žetonov za nekaj let, ampak bodo želeli čim prej razpolagati z njimi. Tukaj se izrazijo BC in pametne pogodbe – pametna pogodba je pogodba, zapisana v programski kodi, ki je samoizvršljiva in na BC. Obenem je transparentna, vsak jo lahko pogleda. Ekipa lahko sklene, da bodo za nagrado prejeli 10 odstotkov žetonov; te bodo zaklenili v pametno pogodbo, po dveh letih pa se bo klavzula sama izvršila in bodo prejeli žetone. Ne verjamem v projekte, pri katerih prosto razpolagajo z žetoni, saj v takšni situaciji ni nobene motivacije za delo in razvoj projekta. Pri resnih projektih so lastniki omejeni pri razpolaganju ali pa so žetoni celo zaklenjeni. Tretji vidik so svetovalci in strokovnjaki, ki recimo niso navedeni v dokumentaciji (angl. white paper) ali drugi komunikaciji za javnost. Kadar gre za resen projekt, so običajno vključeni različni strokovnjaki, ljudje iz poslovnega sveta, industrije, svetovalci za trženje, pravo ipd. Sumljivi so projekti, pri katerih se ne omejujejo glede zbranega denarja. ICO-projekti morajo biti namenjeni financiranju konkretnega produkta – točno se ve, da recimo potrebujemo dva milijona za razvoj platforme, enega za ekipo. Resnost se pokaže, kadar se določi limit za zbrana sredstva – če ekipa zbere premalo ali preveč, se denar vrne. Zelo sumljivi pa so projekti, pri katerih je obljubljen denimo trikratni zaslužek v nekaj mesecih.«

Besedilo: Anita Kovačič Čelofiga, PU Maribor
Foto: Igor Šebart, UIKS

Pogovor s Pavlom Jamnikom iz Uprave kriminalistične policije na Generalni policijski upravi o akciji *Sprava*

Pretrgane niti in ponovno tkanje spomina

Policijsko preiskovanje pod imenom akcija *Sprava* se je uradno začelo leta 1994, višji kriminalistični svetnik Pavel Jamnik pa se s tematiko, ki posega tudi v zgodovino, ukvarja že več kot 15 let. Z državne ravni vodi in usklajuje preiskavo poveljnih pobojev na policijskih upravah ter je član vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč. Na temo poveljnih pobojev je objavil več odmevnih znanstvenih in strokovnih člankov, je pa tudi soavtor knjige *Huda jama*. Tragične človeške usode, ki jih v okviru akcije po službeni dolžnosti raziskuje kot kriminalist, so se ga dotaknile tudi osebno. Pred kratkim je namreč zasnoval in v sodelovanju z Gorenjskim muzejem pripravil razstavo *Pretrgane niti – tkanje spomina*, ki je, kot sam pravi, pravzaprav njegovo intimno, poglobljeno premišljevanje o vseh posledicah, ki jih povzročijo vojne.

Glede na to, da to področje policijskega dela doslej v reviji *Varnost* še ni bilo obširneje predstavljeno, je prav, da začnemo z osnovnim vprašanjem. Kdaj, zakaj in kako se je sploh začela kriminalistična akcija *Sprava*?

Preiskovanje dogodkov, povezanih s t. i. zunajsodnimi, množičnimi poboji, izvedenimi po drugi svetovni vojni, se je začelo po osamosvojitvi Slovenije. Prve prijave oziroma zahteve po ugotavljanju, kam so izginili posamezni ljudje po koncu vojne, so sicer začele v policijo prihajati že konec osemdesetih let, vendar je bil to še čas, ko se je v družbi ta tema šele odpirala in v preiskovalnem smislu ni bilo jasno, kako pristopiti k zadevi. Z osamosvojitvijo so bila ta dejanja prepoznana kot kazniva; to je bil sicer proces, ki je potekal z usklajevanjem stališč med tožilstvom, policijo in pravosodjem na eni strani ter na drugi strani civilno družbo, ki je zahtevala raziskavo teh dogodkov. Leta 1994 je bila prvič ustanovljena posebna delovna skupina, ki se je začela prei-

skovalno ukvarjati s poboji ljudi, že takrat prepoznanimi kot nezastarljivo kaznivo dejanje. Policijsko preiskavo so v ustanovitvenih dokumentih poimenovali z operativnim imenom *Sprava*, ker je bil to pojem, pod katerim se je v družbi tudi sicer prepoznavala široka diskusija o poveljnih pobojih. To poimenovanje preiskave je v javnosti ostalo prepoznavno vse do danes.

Zakaj ste se začeli ukvarjati s to temo?

V času prvih preiskav sem bil zaposlen na oddelku za gospodarsko kriminaliteto na Policijski upravi Kranj, in čeprav me je to področje zanimalo že vse od študentskih let, v te preiskave žal nisem mogel biti vključen. Mimogrede, prav zaradi omembe pobojev v diplomski nalogi na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo (zdaj FDV) leta 1989 moj mentor ni hotel podpreti predloga diplomske komisije za dodelitev študentske Prešernove nagrade. Po začetnem

zagonu so preiskave nekako zamrle. Leta 2001 se je ob odprtju dveh večjih grobišč policijska preiskava ponovno okrepila. Sam sem bil takrat vodja Sektorja kriminalistične policije na Policijski upravi Kranj, zato sem imel možnost preiskave na Gorenjskem organizirati in tudi neposredno usmerjati. V kratkem času smo zbrali precej podatkov o t. i. prikritih grobiščih in posledica dobro opravljenega dela je bila povabilo takratnega generalnega direktorja policije (to je bilo leta 2002), naj na Generalni policijski upravi prevzamem vodenje preiskave za območje celotne Slovenije. Preiskave teh dejanj vodim še danes.

Kaj je bila in je še vedno glavna naloga policije?

Tako kot pri vseh kriminalističnih preiskavah je tudi pri teh dejanjih glavni cilj, da zoper posamezno, v tem primeru še živo, osebo najdemo toliko neposrednih dokazov za njeno aktivno udeležbo ali soudeležbo pri izvedbi pobojev, da je na podlagi tega mogoče podati kazensko ovadbo na državno tožilstvo. Najdba dokazov za izvedbe teh dejanj pa je seveda posebnost, po kateri se preiskava povojnih pobojev povsem razlikuje od drugih kaznivih dejanj. Zato je akcija *Sprava*, čeprav gre za eno najdlje trajajočih policijskih preiskav, v kriminalistično-preiskovalnem smislu in z vidika podaje kazenskih ovadb proti storilcem žal tudi povsem neuspešna – zaradi objektivnih razlogov in še zdaleč ne zaradi slabega strokovnega dela policije.

V nasprotju z »običajnimi« umori, ki jih policisti navadno precej hitro razrešijo, je glavna težava pri preiskovanju kaznivih dejanj izpred več kot 70 let najbrž prav časovna oddaljenost. Lahko si predstavljamo, da morebitni materialni dokazi in sledovi v dolgih desetletjih sprhnijo, morda jih prerase grmovje ali jih odnesejo veter in gozdne živali ...

Ne le to. Največji razlog, ovira za to, da je tako težko najti kakršne koli dokaze, je načrtna prikritost izvedbe teh dejanj! Ti poboji so bili namreč izvedeni takoj po vojni, storile pa so jih institucije, ki so bile varnostne in obrambne strukture takrat nastajajoče države. Izvedeni so bili na prikrit in na t. i. industrijski način. To pomeni, da so bile vloge udeležencev oziroma storilcev razdeljene na načrtovalce, tiste, ki zagotovijo možnost izvedbe (pazniki, vozniki in stražarji), tiste, ki ubijajo, tiste, ki zakrijejo mesta grobišč (zaledne enote, skupine zaupnikov ...), in tiste, ki so leta in desetletja skrbeli, da so izvedba, lokacije grobišč in storilci ostali skriti in neznani. Ob tem se v fazi izvedbe veliko ljudi, ki so pri tem sodelovali, celo na teh mestih ni znašlo po svoji volji, nekateri morda sploh niso vedeli, pri čem sodelujejo. Prikritost dejanj je že v obdobju pobijanja ljudi pomenila, da za poboji ostane čim manj sledi na mestih, kjer so bili izvedeni, in v samih grobovih (slačenje žrtev in pobiranje osebnih identifikacijskih predmetov), nanaša pa se tudi na dokumente, ki jih o izvedbah v smislu ukazov in podatkov o sodelujočih in žrtvah seveda ni.

S čim ste si pri kriminalističnem preiskovanju sploh lahko pomagali?

V začetni fazi je bilo po vseh policijskih upravah določenih nekaj kriminalistov iz sektorjev kriminalistične policije,

ki so sistematično zbirali podatke o grobiščih ter domnevnih žrtvah in udeležencih pri izvedbi pobojev. Pozneje se je preiskava osredotočila na posamezno grobišče, za katero je obstajala možnost, da bi na podlagi zbranih podatkov lahko opravili identifikacijo oseb, odgovornih za pobjo. Tu se je skoraj vedno naša preiskava ustavila. Neposrednih prič po izvedbi konkretnega pobja ni bilo, saj so bile žrtve pobite, pri udeležencih pa ni nihče hotel spregovoriti. Če smo želeli za posameznike, za katere je kazalo, da so imeli pri izvedbi neko vlogo, dokazati njihovo udeležbo ali vsaj prisotnost pri izvedbi, so se naše možnosti ustavile, saj ni bilo ohranjenih dokumentov, s katerimi bi – morda vsaj posredno – dokazovali njihovo prisotnost in vlogo pri konkretnem pobju.

Pri dogodkih izpred toliko let je najverjetneje krožilo veliko govoric, ugibanj, takšnih in drugačnih zgodb ... Ste šli tudi po njihovi sledi?

Svoje delo smo zastavili tako, da smo najprej po posamezni regiji poskušali iz pričevanj in takrat že objav določiti mesta grobišč. Pri iskanju in potrjevanju teh lokacij so policisti na terenu izvedeli za vedno nova in nova grobišča, za katera pa v večini primerov ni bilo mogoče dobiti niti po-

datkov, kdo so žrtve, kaj šele, kdo je pobjo izvedel. Ljudje so vedeli za grobišča, ne pa za podrobnosti. Seveda pa so o vsakem grobišču krožile različne zgodbe. V začetni fazi smo tem zgodbam sledili in jih poskušali ovrednotiti z dodatnimi razgovori, in sicer z ljudmi, ki so bili v zgodbah omenjeni, pa tudi s sorodniki domnevnih žrtev v konkretnih grobiščih. Sočasno z delom na terenu smo pregledovali številne arhivske fonde, da bi le našli kakršno koli povezavo med posameznim grobiščem in konkretnimi osebami, ki so se nam pri grobišču pojavile. Pozneje, ko je Komisija Vlade RS za reševanje vprašanj prekritih grobišč, katere član sem od leta 2002, začela intenzivneje izvajati prekope, se je skoraj vedno pokazalo, da so podatki, ki so bili na razpolago pred prekopom, povsem ali vsaj zelo napačni. Do tega žal pripelje t. i. industrijsko izvajanje množičnih pobojev, ki jih vodi in izvaja država ali neka institucionalizirana organizacija. Tako je po vsem svetu.

Kaj pa priče, s katerimi ste opravljali razgovore? Veliko jih je medtem že umrlo ...

Ljudje, kolikor jih je bilo še živih, se seveda niso samoovarjali, po drugi strani pa so bila in so seveda še vedno ta dejanja tako prežeta z ideološkostjo, da je bilo pri veliko ljudeh, s katerimi smo govorili, zaznati, da pri njih ta dejanja niso vrednotena kot kazniva, temveč jih dojemajo kot posledico ideoloških, političnih ter vojaških vzrokov in posledic, ki jih je povzročila vojna. Ker sta se v družbi spreminjala odnos in

vrednotenje polpretekle zgodovine, so se ljudje, ki so po vojni pripadali strani, ki je poboje izvajala, še bolj zaprli, zato do informacij o izvedbi posameznega poboja, tudi če smo slutili, da bi jih kje lahko dobili, ni bilo mogoče priti.

Je bilo na začetku preiskav mogoče pričakovati, da bodo sodelujoči pri takratnih dejanjih tako nepripravljeni sodelovati?

Gre za vprašanja, ki so povezana s človekovim dojemanjem vrednot družbe, v kateri živi, njegovim vrednostnim sistemom in vrednotenjem lastne vloge pri nekaterih zgodovinskih dogodkih. Poboji so seveda tudi pri ljudeh, ki so pri tem sodelovali, vzbujali premisleke o storjenem, očitno pa je pri večini – morda predvsem zaradi ponovne polarizacije družbe prav okoli teh vprašanj – prevladala ideološka zadržanost ali morda sramovanje lastnih dejanj. V obeh primerih je bila in je posledica popoln molk in nesodelovanje pri preiskavi. To so seveda vprašanja, ki jih sicer lahko osvetli psihologija, vendar za naše kriminalistične preiskave te ugotovitve mehanizmov človekove odzivnosti ne pomagajo preveč pri zbiranju kazensko pomembnih dokazov. Sam sem sicer pričakoval, da morebitni osumljenci za sodelovanje pri izvedbi pobojev ne bodo hoteli sodelovati s policijo, kar je enako kot pri večini kaznivih dejanj, ki jih preiskuje policija, obenem pa sem bil prepričan, da je to vendarle tako hudo osebno breme (in ti ljudje ga nosijo že desetletja), da bo vsaj kdo spregovoril. Pa sem se motil.

Del policijskih aktivnosti je gotovo tudi brskanje po arhivih in raznih evidencah, da bi našli vsaj kakšno pomembno in uporabno kriminalistično informacijo.

Treba je upoštevati, da je od dogodkov minilo že več kot 70 let. Ne le da je pomrla že večina tistih, ki so imeli vlogo odločevalcev, saj so bili to pretežno ljudje, ki so bili na nekih vojaških in varnostnih položajih in so bili takrat stari vsaj nekaj čez 20 let, umrlo je tudi že veliko sorodnikov žrtev. Pisnih dokumentov, ki bi neposredno dokazovali konkreten pobjo, skoraj ni bilo že ob izvedbi, potem pa so v desetletjih za prekritje pobjev uničili še tistih nekaj dokumentov, ki so se vsaj posredno nanašali na izvedbe pobjev. Maloštevilni dokumenti, ki so se ohranili, pa so tako splošni, da sicer za zgodovino pisje osvetlijo organizacijo in izvedbo pobjev, ne zadostujejo pa za izvedbo kazenskih procesov proti konkretnim osebam. Prav to je bil tudi eden od razlogov, da sta bili tudi edini dve kazenski ovadbi zoper znane osebe zavrženi že v fazi pred uvedbo sodne preiskave.

Kakšno vlogo pa ima forenzika? Je z današnjimi metodami mogoče ugotoviti kaj več kot pred leti?

Z razvojem DNK-analize se je sicer odprlo nekaj več možnosti za identifikacijo žrtev v grobiščih, še vedno pa je tudi za te identifikacije treba vsaj okvirno vedeti, kdo so žrtve. Kljub temu je bilo nekaj DNK-identifikacij v vseh teh letih uspešno opravljenih, prva denimo prav v okviru Nacionalnega forenzičnega laboratorija, pozneje pa jih je bilo nekaj tudi v okviru Inštituta za sodno medicino. Zato je vladna komisija sprejela sklep, da se na vseh grobiščih, ki jih komisija prekoplje, v primeru, da so znani sorodniki žrtev, opravi DNK-identifikacija. Če žrtve niso znane in ni mogoče najti njihovih sorodnikov, pa se vzorci shranijo za morebitne poznejše identifikacije, tako kot velja za vsa neznana trupla ljudi, pri katerih obstaja sum, da so bili žrtve kaznivega dejanja.

Ste seznanjeni s tem, kako potekajo tovrstna preiskovanja v tujini in kako se drugod po svetu spopadajo s podobnimi težavami? Kako kot kriminalist prispevate k delu državne komisije za reševanje vprašanja prikritih grobišč?

Glede preiskovanja množičnih grobišč je naše delo povsem primerljivo s praksami v drugih državah, kjer so se srečali s temi težavami. V Evropi, zlasti v Španiji in seveda v balkanskih državah, imajo precej izkušenj s takšnimi preiskavami. Kot kriminalist in član komisije sem si ogledal preiskovanje v Bosni in Hercegovini ter na podlagi njihovih izkušenj in načina dela nato precej pripomogel k sooblikovanju metodologije dela v Sloveniji. Tako v okviru izkopov, ki jih odredi preiskovalni sodnik in opravi sodna medicina, kot v okviru prekopov, ki jih izvaja vladna komisija. Metodološke zahteve in načela smo objavili tudi v zbornikih, ki jih komisija izdaja o svojem delu, in postali so obveza, ki jo morajo upoštevati izvajalci prekopov, pri katerih seveda sodeluje tudi policija. Moj prispevek v zborniku *Forenzična arheologija* in prispevek v soavtorstvu z dr. Petro Leben - Seljak v zborniku *Forenzična antropologija* sta imela v svetovnem okviru velik odmev, saj so primer slovenskega metodološkega pristopa k raziskavi grobišč na kongresu forenzičnih antropologov v Haagu predstavili kot enega najbolj dodelanih metodoloških pristopov.

V katerem primeru bi se preiskava končala? Ali taka dejanja sploh lahko zastarajo?

Ker gre za kazniva dejanja, ki ne zastarajo, se delo policije teoretično konča šele takrat, ko ljudi, ki so izvajali ta dejanja, po bioloških zakonih ni več. Teoretično je torej mogoče odkriti storilce še vsaj kakšno desetletje.

Vaše delo je v nekem smislu tudi poskus rekonstrukcije preteklih dejanj in dogodkov, poskus reševanja drobcev že tako nezanesljivega človeškega spomina pred dokončno pozabo ... S tem se ukvarjajo predvsem zgodovinarji. Kako sodelujete z raziskovalci zgodovine, ki dokumentirajo to obdobje?

No, če sem rekel, da naše delo po vseh letih ni bilo uspešno v kriminalističnopreiskovalnem smislu, pa so po drugi strani naše, policijske preiskave in zbrani podatki neprecenljiv fond vedenja o dogajanju po drugi svetovni vojni na območju Slovenije. Ker je zgodovino pisje vedno vpeto v konkreten družbeni sistem, seveda o teh temah, razen redkih del, do leta 1990 ni bilo pravih raziskav, iz različnih vzrokov pa je to obdobje ostalo nevhvaležno tudi po letu 1990, saj se ponovno tudi v zgodovino pisnih besedilih odraža ideološko opredeljevanje do dogodkov, zato so podatki, ki smo jih zbrali, lahko pomemben vir za zgodovino pisje. Zavedati se je namreč treba, da informacij, ki jih zbere policija, ne vrednotimo v smislu nazorskih prepričanj, temveč zabeležimo le gole informacije, ki nam jih uspe dobiti na terenu, in vsako od pridobljenih informacij v nadaljevanju preverimo in ovrednotimo v smislu resničnosti oziroma zanesljivosti.

Za konec, kakšen je vaš osebni pogled, stališče do tematike? Menite namreč, da je prav, da vztrajamo pri preiskovanju.

Seveda je prav, da se vztraja pri preiskavah. Čeprav se to vprašanje zdi preprosto, je v resnici zelo kompleksno. Moje razumevanje se je oblikovalo predvsem z dolgoletnim spoznavanjem teh dogodkov in seveda načrtnim in poglobljenim študijem časa, v katerem se je to zgodilo, ter psiholoških mehanizmov, ki ljudi spodbudijo k takim dejanjem oziroma jim ne preprečijo nesodelovanja. Prvo spoznanje, temelj za razumevanje, je, da so odzivi ljudi v skrajnih situacijah, ki jih povzroči vojna, vedno enaki. Človečnost se pomakne nekam v ozadje. Odzivi ljudi so vedno povezani z interesi in idejami tistih, ki množice v takih kriznih situacijah vodijo in usmerjajo. Sočasno v kriznih časih pri ljudeh na dan privrejo frustracije, ki jih povzroča razredna razdeljenost, »oplemenitena« z ideološkimi »resnicami«. S tem pa posledično tudi travme in ponižanja, ki so jih ljudje deležni v razslojeni družbi. Pri odločitvah posameznika imajo seveda pomembno vlogo tudi osebni interesi, značajne lastnosti, velikokrat pa tudi samo nemoč v družbo vpetega posameznika, da bi se izognil neprijetnim situacijam. Ob prepletu vseh teh razlogov ljudje sodelujejo pri stvareh, ki niso sprejemljive. Ko se »čas spet postavi nazaj«, po navadi prihaja do streznitve. Tako skupnosti kot posameznikov. V času streznitve ter jasnejših pogledov na pretekle dogodke in vzroke, ki so do njih pripeljali, pa je treba ta zla dejanja preiskati in seveda obsoditi. Kot opomin za naprej. Čeprav se zdi to oguljena fraza in zgodovina sama kaže, da se iz preteklih napak redko kaj naučimo, pa je to edina pot. Če se taka ravnanja kaznujejo in obsojajo, je vsaj minimalna možnost, da bo posameznik ob naslednji priložnosti, ko bi lahko storil kaj nečloveškega, morda le pomislil, da so to dejanja, ki jih skupnosti, v katerih živimo, ne pozabijo in jih poskušajo kaznovati vsaj za nazaj. Dobro bi bilo, da bi se ljudje tega zavedli, preden začno slediti idejam »reševanja sveta«, ki peljejo v napačne smeri.

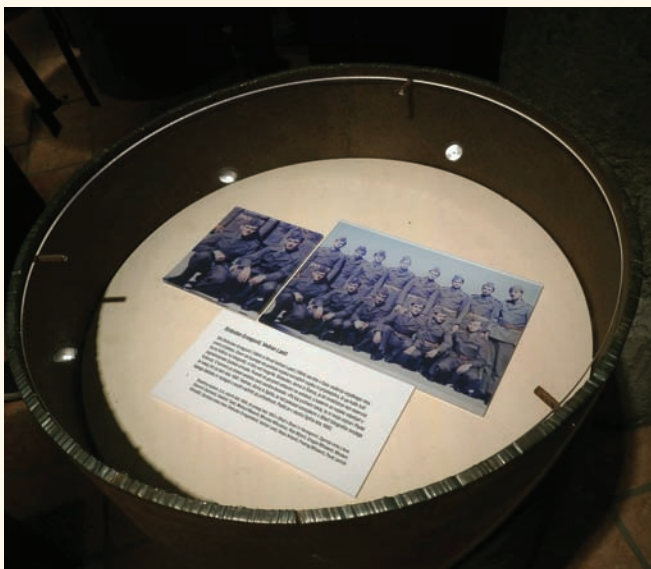
Besedilo: Sektor za odnose z javnostmi SGDP GPU
Foto: Brigita Petric, SOJ SGDP GPU

V sodelovanju z Gorenjskim muzejem, skupaj s sinom Juretom Jamnikom in v soavtorstvu s prijateljem dr. Jožetom Dežmanom, sicer zgodovinarjem in kustosom Gorenjskega muzeja, je Pavel Jamnik zasnoval postavitev razstave, ki izpostavlja pomen spominske kulture ter poziva k miru, odpuščanju in sožitju. Razstava Pretrgane niti – tkanje spomina je bila v Mestni hiši Kranj na ogled od novembra 2017 pa vse do konca februarja letos.

Odpirtja razstave so se udeležili številni obiskovalci.

Njeno glavno sporočilo je obsodba nasilnih prekinitev človeških življenj zaradi ideoloških ali svetovnonazorskih vzrokov. Glas proti temu nasilju naj bo tkanje spomina. Ob razstavi je izšel tudi katalog, v katerem je med drugim zapisano, da imajo vsi mrtvi pravico do groba in spomina in da lahko za žrtve, ki so jim poskušali vzeti tako spomin kot grobove, stkemo niti sočutja in sožitja le tako, da se jih spomnimo.

S posameznim ohranjenim predmetom ali spominom na te osebe so predstavljene različne usode, denimo usoda vojaka iz prve svetovne vojne, nemškega vojaka, otroka, partizanov, talcev, otroka, ki je umrl v taborišču, njegova sestra pa je zanj izvedela šele po materini smrti, celo zadnje balkanske vojne. »V teh sta umrla tudi dva moja prijatelja iz JNA, ki na predstavljeni fotografiji čepita in držita drug drugega, politične in ideološke sprevrženosti pa so povzročile, da sta devet let pozneje postala smrtna sovražnika in se je obema po nepotrebnem končalo življenje,« je o razstavljenem gradivu še povedal Jamnik.

Soavtor razstave Pavel Jamnik je o projektu povedal: »Razstava Pretrgane niti – tkanje spomina je pravzaprav osebni premislek o vseh posledicah, ki jih povzročijo vojne. Ne gre za velike modrosti ali globoke filozofske razmisleke, temveč za preprosta dejstva, ki jih vsi tisti, ki so vpleteni v vojne, vedno že vnaprej vedo, vendar jih čas, v katerem živijo, in ideologije, ki jih obvladujejo, vedno znova potegnejo v dogodke, iz katerih posamezniki kot človeška bitja s socialnimi vezmi in osebnim čutenjem vedno izstopijo kot poraženci. Ali umrejo ali pa so 'le' duševno zaznamovani, kar se prenaša še na življenja generacij, ki prihajajo za njimi.

Ideja razstave se je izoblikovala v pogovorih s sinom Juretom, ki pripada generaciji z že drugačnim vrednostnim sistemom, kakršnega je socializacija namenila nam – predvsem z večjim zavedanjem, da je lastno življenje večja vrednota kot pripadnost neki ideji ali zaveza 'rešitvi sveta'.

Razstava predstavi nekaj zgodb ljudi, ki so v svojem času živeli povprečno življenje, vojna pa jim je to življenje vzela. Od tod naslovna besedna zveza, tj. pretrgane niti. Njihovo življenje je šlo v nič zaradi nerazuma, norosti in izprijenosti drugih, ki so jih v to pahnili.

Jože Dežman, s katerim že več kot desetletje sodelujeva tudi v komisiji, je k razstavi prispeval premislek o kratkem družbenem spominu na vse, ki umrejo za katero koli domovino in idejo. Od tod je drugi del naslova – tkanje spomina. Pri razstavi je sodelovala tudi zgodovinarica Irena Uršič, ki je prispevala nekaj zgodb ljudi.«

Foto: Gorenjski muzej, Jure Jamnik, France Stele

Policijski orkester že 25 let med otroki

Tratata, tratata, tratatatata, zdaj igra naša muzika!

Že kar nekaj let je preteklo od prvega matinejskega koncerta za predšolsko in šolsko mladino, ki ga je Policijski orkester izvedel na povabilo Glasbene mladine ljubljanske (GML). Pravzaprav letos praznujemo že častitljivo, tj. petindvajseto, obletnico sodelovanja. Od takrat pa do danes je naš orkester nepogrešljiv partner te mladinske organizacije. Prisluhnile so mu že številne generacije otrok iz Ljubljane ter njene ožje in širše okolice.

Orkester v sezoni pripravi od pet do osem predstav, ki se med seboj vsebinsko razlikujejo. Z naslovi predstav, kot so *Obzorja pihalne glasbe*, *Glasbeno popotovanje*, *Prijetna urica s pihalnim orkestrom*, *Od pihalne glasbe do simfoničnega pihalnega orkestra*, *Martin Krpan in glasba iz risank* ter *Srečanje s policijskim orkestrom*, se trudi otrokom približati tovrstno glasbo na njim primeren in zanimiv način.

Prav gotovo so mu pri tem v pomoč izbrane glasbene pravljice – *Cesarjeva nova oblačila*, *Peter in volk*, *Zvezdica Zaspanka*, *Martin Krpan*, *Ostržek in Čarovnikov vajenec* namreč najmlajše poslušalce popeljejo v svet domišljije.

Otroke so na koncertnih predstavah nagovarjali številni znani moderatorji in igralci. Jože Humer, Robert Valtl, Bojan Emeršič, Miha Nemec, Primož Ekart in Jure Sešek so s svojimi besedami usmerjali otroško pozornost, razigranost in vedoželjnost ter s tem obogatili vsak nastop posebej.

Z zavedanjem o pomenu tovrstnega izobraževanja in prefinjenim občutkom za izbor otrokom primernih vsebin so Policijski orkester na koncertih vodili dirigenti Milivoj Šurbek, Franci Rizmal in Nikolaj Žličar. Danes to nalogo izvrstno opravljata umetniški vodja in dirigent Nejc Bečan ter asistent Tomaž Kmetič.

Prvi koncerti za GML so potekali v Slovenski filharmoniji in Unionski dvorani, nato pa v Kinu Šiška. Aktualne predstave potekajo v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma.

Koncerti Policijskega orkestra pod okriljem Glasbene mladine ljubljanske so, hote ali nehoti, postali stalnica. Nenado-

mestljiva stalnica, ki obuja in prebujata otroški svet, v katerem so stvari preproste. Glasba postane sinonim za odkritost in iskrenost in kot taka daje krila otroški domišljiji, s tem pa je vsebinska in poudarjalna moč našega orkestra bogato nagrajena.

Nekoliko manj znano dejstvo je, da se orkester otrokom približuje tudi nekoliko neposredneje. Že kar nekaj let namreč zgledno sodeluje s policijskimi postajami skoraj vseh policijskih uprav. Na njihovo povabilo ter ob soorganizaciji šol in vrtcev prireja srečanja z otroki. Tovrstni nastopi zmanjšanih komornih sestavov so ravno zaradi svoje organizacijske in programske prilagodljivosti obogatili že vrsto preventivnih dejavnosti policije.

Iznajdljivost in primeren pedagoški pristop se navadno izražata v obliki otroške radovednosti in veselja. Pristop, ki z glasbo predstavi poklic policista in policista glasbenika ali opozarja na pravilno obnašanje v prometu, se je vedno izkazal kot dober primer približevanja dejavnosti policije širši javnosti.

Stopiti pred ali med otroke je svojevrsten izziv za vsakega člana Policijskega orkestra, naj bo to koncert v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma ali pa le nastop v igralnici novomeškega vrtca. Glasbenik postane v obeh primerih ambasador kulture in ogledalo slovenske policije. Navsezadnje je to tudi eno od temeljnih poslanstev Policijskega orkestra, ki ga z vso odgovornostjo opravlja že 70 let.

Besedilo: Gregor Bralič, Policijski orkester

Znani radijski delavec Jure Sešek, moderator Srečanj s Policijskim orkestrom

»Srečo imam, da lahko sodelujem s tako krasnimi glasbeniki!«

Običajni smrtniki si ponavadi ne želijo prav veliko stika s policijo, a zame to ne velja. Že vrsto let vsako zimo komaj čakam na druženje z uniformami – s Policijskim orkestrom namreč stopim na oder Linhartove dvorane Cankarjevega doma. Navdušujejo me krasen izbor del, vedno do zadnjega sedeža polna dvorana, prijazna dirigenta, lepe glasbenice in nasmejani glasbeniki ... Kaj bi si človek sploh še lahko želel?

Res sem vesel, da nas je pred leti povežala Glasbena mladina ljubljanska. Saj veste, s policisti je vedno pametno imeti dobre stike.

Na teh koncertih vedno znova stopim v pravljico. Med skladbami, ki jih povezujem, ostanem kar na odru. Tam hočem biti, ne v zakulisju! Postanem kot šolarji v prvih vrstah, ki nočejo zamuditi nobenega takta. Med *Kek-čevo pesmijo*, *Hudo mravljičjo* ali skladbo *Tratata* ne morem imeti zaprtih ust in mirovati. Korakam, prepevam, ploskam in se veselim, da imamo orkester, ki zmore hkrati navdušiti strokovno uho in otroke, ki se ne znajo pretvarjati. Če jim koncert ne bi bil všeč, bi tiho obsedeli, tako pa prepevajo, vriskajo in korakajo – kot jaz!

Peter in volk, *Cesarjeva nova oblačila*, *Čarovnikov vajenec* ... Užitek je prebirati zimzelena dela pravljicarjev, najbolj pa uživam, ko

pride na vrsto *Martin Krpan*. Sem človek improvizacije in Martin je pri njej precej popustljivejši od nadutega cesarja ali odločnega Petrovega dedka. Uživam, ko začutim grozo otrok, ki spoznajo, kako hudoben je bil Brdavs. Žene me smeh orkestra, ki sliši kakšno mojo napako, denimo, ko Martin želi namesto lipe podreti cesarico. Oprostite! Se zgodi ...

Toliko improvizacije je v vezni besedi naših koncertov in toliko interakcije z mladimi poslušalci, da mi člani orkestra sploh ne verjamejo, ko se obrnem k njim in jih v zadregi vprašam: »Fantje, kakšen je že naslov te Mozartove serenade?« Nobenega odgovora ne dobim. Vsenaokrog so le prijazno nasmejani obrazi, ki zrejo v zardelega povezovalca. Seveda! Mislijo, da je zadrega spet šala kot že mnoge pred tem. Takrat dodam: »Ne, resno vas sprašujem, pozabil sem!«

Vesel sem, da obstajajo koncerti, na katerih je tudi voditelj lahko to, kar je v resnici. Navihani ljubitelji dobre glasbe. Človek s privilegijem sodelovati s krasnimi ljudmi in biti del nečesa večjega, ne le mimobežnega. Otroci, ki obiščejo naše koncerte, ljubezen do glasbe nosijo v svet, naprej v svojo mladost. To pač ni le eden izmed koncertov. Vem, da ne. Prepričan sem, da Policijski orkester v mladih poslušalcih pusti sled. Lepo sled.

Še to bi dodal: *Mala nočna glasba* je naslov tiste Mozartove serenade, v kateri pleh muzika pokaže, kako izvrstno se spopada z glasbeno literaturo vseh vrst. Bravo, Policijski orkester! Bravo, Policija!

Besedilo: Jure Sešek

Foto: Aleš Završek, NFL GPU

»Tratata, tratata, tratatatata, zdaj igra naša muzika!« se je 13. februarja 2018 razlegalo iz polne dvorane Cankarjevega doma, kjer je Policijski orkester že petič v tej sezoni zaigral za najmlajše občinstvo. Otroci so prisluhnili z glasbo predstavljeni klasični pravljici *Cesarjeva nova oblačila*. Torkovo pustno obarvano druženje mladih poslušalcev in policijskih glasbenikov je povezoval vedno iskričasti slovenski radijski delavec Jure Sešek, na oder pa sta v ritmu koračnice zakorakala tudi policist Leon in policistka Pika, novi maskoti slovenske policije, ki sta še dodatno popestrili to prav posebno glasbeno doživetje.

»Tudi Policijski orkester izvaja klasično glasbo, primerno za otroke in mladostnike. Stik z mladimi poslušalci je zelo pomemben, saj so to bodoči obiskovalci naših

koncertov in ljubitelji resne glasbe. Tega se zelo dobro zavedamo, zato zanje pripravljamo zanimive vsebine. Vsakokrat izvajanje pospremimo z zgodbami, predstavami inštrumentov ter razlago podrobnosti in pomena posameznih inštrumentov v skupni zvočni sliki. Pravzaprav jih naučimo zbrano poslušati. Obiskovalci vsakokrat pripravijo ljudsko pesmico, ki jo na koncertu skupaj izvedemo. Tako poleg vsega spodbujamo seznanjanje z dediščino in bogatimo besedni zaklad. Z Glasbeno mladino ljubljansko kot dirigent z velikim veseljem sodelujem že deset let.«

Tomaž Kmetič, dirigent v Policijskem orkestru

NA ARENI MLADIH V LJUBLJANI LETOS REKORDNO ŠTEVILO OBISKOVALCEV

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je konec januarja potekala Arena mladih, največji vseslovenski dogodek o izobraževanju, štipendiranju in zaposlovanju, na katerem vsako leto sodeluje tudi policija. Letos je dogodek obiskalo rekordno število obiskovalcev – več kot 24.500 mladih se je sprehodilo med 40 razstavnimi prostori in obiskalo tudi razstaveni prostor policije. Obiskovalci so skupaj s kriminalistom »odkrivali« prstne odtise, spoznali delo policijskih specialcev in policistov posebne policijske enote ter preverili, koliko kilogramov opreme morajo nositi. Izvedeli so tudi, kako policisti »lovimo« prehitre voznike, jih ustavimo s t. i. stingerjem in preverimo, ali morda vozijo pod vplivom alkohola, pa tudi, kako odkrivamo ponarejene dokumente. Tudi tokrat so obiskovalce zabavali in se jim prikupili policijski službeni psi, na razstavnem prostoru policije pa so zainteresirani dobili tudi vse potrebne informacije o bližajočem se razpisu za nove kandidate za policiste in policistke. Ogledali so si lahko še razstavo *Vsi enaki*. *Vsi enakopravni* ter nastop Policijskega orkestra, ki je množico navdušili na glavnem odru. Prvič pa sta se v javnosti predstavili tudi policijski maskoti, policist Leon in policistka Pika.

Foto: mag. Nina Djordjević, SOJ SGDP GPU

NA INFORMATIVNEM DNEVU NA POLICIJSKI AKADEMIJI VELIKO ZANIMANJA ZA ŠTUDIJ IN DELO V POLICIJI

Februarja sta na Policijski akademiji v Tacnu potekala informativna dneva za vse tiste, ki jih zanima delo policista in želijo postati varuhi reda. Policijsko akademijo je obiskalo izjemno veliko zainteresiranih kandidatov. Po predstavitvi v predavalnici smo obiskovalce popeljali po točkah, na katerih so svoje delo predstavljali policisti, ki sicer opravljajo zelo različne naloge, npr. kot prometni policisti, kriminalistični tehniki, policisti konjeniki, policisti vodniki službenih psov itd. Le tako namreč lahko zainteresirani dobijo občutek, kdo so policisti, kaj počnejo in s kakšno opremo razpolagajo.

Foto: Brigita Petric, SOJ SGDP GPU

SLOVENSKE ŠPORTNIKE V JUŽNI KOREJI SPODBUJALI TUDI SLOVENSKI POLICISTI IN KURENTI

Slovenske rise so v Gangneungu na tekmi z Norveško spodbujali tudi ptujski kurenti. Kar osem jih je prišlo iz Slovenije, med njimi pa sta bila tudi dva policista. Na olimpijskih igrah je bil po službeni dolžnosti tudi Alojz Sladič iz Sektorja splošne policije na Generalni policijski upravi, ki je na prizoriščih tekem skupaj s policisti iz drugih držav pomagal južno-korejskim kolegom pri zagotavljanju varnosti za tekmovalce in obiskovalce.

Foto: Alojz Sladič, UUP GPU

PROJEKT ŠOLAR NA SMUČI ŽE ČETRTO LETO ZAPORED SMUČARSKO OZAVEŠČAL SLOVENSKE OSNOVNOŠOLCE

Projekt *Šolar na smuči* je že četrto leto zapored smučarsko ozaveščal slovenske osnovnošolce in je primer odličnega sodelovanja različnih institucij, ki zmorejo skupaj pričarati nasmeh na obraze otrok, tudi tistih, ki si smučanja sicer ne morejo privoščiti. Otroci so letos brezplačno smučali na Krvavcu, Rogli, Mariborskem Pohorju, Voglu, v Cerknem in Kranjski Gori. Pridružili so se jim tudi policisti, na Mariborskem Pohorju pa je otroke obiskala še vrhunska športnica, zaposlena v policiji, Ilka Štuhec.

Foto: Brigita Petric, SOJ SGDP GPU, in Anita Kovačič Čelofiga, PU Maribor

Mag. Nina Maček, psihologinja
Polijska uprava Celje

Poklicni stres in izgorelost: težava posameznika, njegove družine in organizacije

Številne raziskave razkrivajo, da je poklic policista eden izmed bolj stresnih, saj po strokovno določenih merilih v primerjavi z drugimi poklici dosega najnižje točke pri obravnavi fizičnega zdravja, psihološkega počutja in zadovoljstva pri delu. Najpogostejši stresorji v policiji so nepredvidljivo delovno okolje (slednje poleg neugodnih fizičnih dejavnikov pogosto prinaša možnost izpostavljenosti nevarnim dogodkom, ki so lahko tudi travmatični); birokratizacija dela, ki temelji na strogih pravilih; preobremenjenost z delom, ki je lahko kvantitativna (preveč nalog) ali kvalitativna (prezahtevno delo, ki ga posameznik ne obvlada); slabo ravnotežje med delom in družino, ki je pogosto posledica večizmenskega dela ter vplivov policijske subkulture (visoka raven avtoritativnega vedenja in težnja po nadzoru okolja); karierni sistem in neuresničena pričakovanja ter nenazadnje kadrovska podhranjenost in pomanjkanje spoštovanja javnosti do tega poklica.

Kronična izpostavljenost posameznika čustveno obremenjujočim stanjem lahko vodi do fizične, čustvene in mentalne (torej delovne) izčrpanosti. Kadar je prisotno še storilnostno pogojeno samovrednotenje, govorimo o izgorelosti, ki jo pogosto spremljajo občutek kronične utrujenosti, negativne predstave o sebi, negativen odnos do dela in okolice ter pomanjkanje tolerantnosti in primernih čustev do sebe in drugih (pogostejše cinično vedenje, občutki krivde, vse večji socialni umik in neosebno ravnanje z drugimi).

Posledice dolgoročnega stresa in izgorelosti se kažejo na *fizični* (običajne so motnje prebavnega in dihalnega sistema, pri policistih pa so zelo pogoste tudi motnje kardiovaskularnega sistema), *kognitivni* (zmanjšana koncentracija, zmedenost, togost v mišljenju, zmanjšanje občutka za humor, pretirana kritičnost, videnje manjših težav kot nadvse velikih in pomembnih, težave s sprejemanjem kritik ipd.), *čustveni* (pogosto doživljanje jeze, razdražljivosti, tesnobe in nemoči) in *vedenjski* ravni (pretirana vzklipljivost, agresivnost, neprimeren humor, spremembe v vsakodnevnem delovanju ipd.).

Posledice stresa in izgorelosti pa ne vplivajo le na posameznika, temveč se močno odražajo v odnosni ravni – posegajo v sam partnerski odnos in družinsko življenje ter se širijo tudi na preostala področja posameznikovega socialnega delovanja. Na delovnem mestu so te posledice vidne v spremenjenih medosebnih odnosih, pogosti odsotnosti in v zadnjem času še pogostejši prisotnosti na delovnem mestu kljub slabemu počutju ali bolezni. V partnerskem in družinskem življenju se te posledice kažejo kot zmanjšano zakonsko in družinsko zadovoljstvo (za-

Slika 1: Statistični prikaz nudenja psihološke pomoči in podpore v letih 2015 in 2016

	Število nudenja psihološke pomoči psihologov		Število nudenja psihološke podpore policijskih zaupnikov	
	2015	2016	2015	2016
Težave v družini ali partnerskem odnosu	52	67	59	58
Samomorilna ogroženost (poskus in grožnja)	9	5	2	0
Sum duševne bolezni (znaki, simptomi in sprememba vedenja)	15	16	5	6
Duševna stiska po hudem stresnem dogodku, povezanem z delom	29	37	9	22
Pomoč zaposlenim ali družinskim članom ob nenadni smrti ali hudi bolezni	23	22	20	11
Subjektivna zaznava mobinga	29	31	8	2
Stres zaradi organizacije dela ali medsebojnih odnosov na delovnem mestu	8	31	57	54
Pomoč zaradi disciplinskega ali kazenskega postopka	15	12	33	15
Sum odvisnosti (alkohol, droge, igre na srečo ipd.)	11	7	21	22
Duševna stiska po hudem stresnem dogodku, ki ni povezan z delom	8	16	3	5
Izgorelost	2	0	0	0
Drugo	12	17	22	15
Skupaj	213	261	239	220

dovoljstvo s partnerskim odnosom ni le odsotnost stresorjev, temveč se nanaša na posameznikovo zadovoljstvo z interakcijami, izkušnjami in pričakovanji v partnerskem odnosu), umik iz odnosov in manjša vpetost v odnose, prenos negativnih čutenj na družinske člane, partnerska nezvestoba, povišana stopnja nasilja ter fizična in čustvena izčrpanost. Posamezniku se zaradi visokih delovnih zahtev, ki povzročajo veliko angažiranost in posledično čustveno izčrpanost, zmanjšujejo viri za spoprijemanje z zahtevami na preostalih področjih. Dodatna nesoglasja v družini lahko še povečajo možnost čustvene izčrpanosti in tako ob kopičenju stresa nastaja spiralna povezava. Proces t. i. razlivanja je obojestranski: sprememba na enem področju posameznikovega življenja vodi do spremembe na drugem področju (npr. slabši odnosi na delovnem mestu in nezadovoljstvo se prenašajo v družinsko življenje, ki se ob tem slabša – prenašanje posledic stresa, nastalega na delovnem mestu, v zasebno okolje; hkrati lahko tudi stres, ki je nastal v dru-

žinskih odnosih, napoveduje povečan stres na delovnem mestu – premeščanje družinskih stresorjev v delovno okolje). Stres, ki ga posameznik doživi na nekem področju, bo prizadel tudi druga področja, kar pomeni, da razlivanje poteka na intrapsihični ravni (torej znotraj posameznika). Kronični delovni stresorji se torej prek procesa razlivanja pogosto povezujejo s partnerskimi nesoglasji, delovna preobremenjenost in negativne interakcije s sodelavci pa ustvarijo občutek razdražljivosti, pritiska in frustracije. Posameznik prenese ta občutja domov, tj. v partnersko interakcijo, in s tem pride do razlivanja negativnega razpoloženja. Podobno se kaže tudi v interakciji z otroki – starši, ki so v službi doživeli več stresa, uporabljajo več taktik discipliniranja, kot sta vpitje in kaznovanje, prav tako pa so takrat čustveno manj prisotni v odnosu do otrok. Raziskave razkrivajo tudi, da posamezniki, katerih partnerji trpijo za izgorelostjo, zaradi procesa prenosa čutenj tudi sami pogosto kažejo znake izgorelosti.

Stanje potrjuje teorijo razlivanja

Statistika nudenja psihološke pomoči in podpore v zadnjih petih letih kaže, da se policisti po pomoč k psihologu ali zaupniku največkrat obrnejo zaradi težav v družini ali partnerskem odnosu, zaradi duševne stiske po hudem stresnem dogodku, povezanem z delom, ter zaradi stresa, ki je posledica organizacije dela ali medsebojnih odnosov na delovnem mestu.

V letu 2015 je bila na vzorcu slovenskih policistov (sodelovalo jih je 521) izvedena raziskava, v kateri smo preverjali pogostost operativnega in organizacijskega stresa, stopnjo izgorelosti ter zadovoljstvo policistov z družinskimi in partnerskim življenjem. Ugotavljali smo predvsem povezavo med doživljanjem stresa ter zadovoljstvom v zasebnih odnosih. Raziskava je zajemala tudi kvalitativni del, v katerem smo izvedli poglobljene intervjuje z devetimi partnericami policistov. Zanimala sta nas predvsem njihova izkušnja in doživljanje samega partnerskega odnosa.

Rezultati so pokazali, da slovenski policisti doživljajo več organizacijskega kot pa operativnega stresa. To pomeni, da sta samo delo in izvajanje policijskih nalog zanje precej manj stresna kot pa organizacijski dejavniki. Od slednjih so se kot najpogostejši stresorji pokazali *pomanjkanje kadra, pogoste spremembe zakonodaje in pravilnikov, togost zakonodaje, pristranost in favoriziranje nekatereh zaposlenih* (občutek, da pravila ne veljajo za vse v kolektivu), *pomanjkanje sredstev ter slaba oprema*. Pri operativnih stresorjih, torej tistih, ki se nanašajo na izvajanje policijskega dela, so najpogostejši *pretirana birokracija, pomanjkanje časa za druženje z družino in prijatelji, spopadanje s travmatičnimi dogodki, utrujenost* (zaradi izmenskega dela in opravljanja številnih nadur) ter *skrb za zdravo prehranjevanje med delovnim časom*. Rezultati so pokazali, da o največji količini operativnega stresa poročajo policisti, zaposleni na postajah prometne policije, medtem ko največji organizacijski stres doživljajo policisti, zaposleni na postajah mejne policije. Rezultati so pokazali tudi, da policisti, ki delajo večizmensko, doživljajo več operativnega in organizacijskega stresa ter kažejo višjo stopnjo izgorelosti kot tisti, ki delajo enoizmensko. Eden od vzrokov za to so zagotovo spremembe v cirkadianem ritmu, ki uravnava različne telesne procese in vpliva na naše razpoloženje. Pokazalo se je tudi, da policisti, ki niso na vodstvenih delovnih mestih, poročajo o večjem operativnem in organizacijskem stresu ter izgorelosti kot vodstveni delavci.

Prav tako se je pokazalo, da 41 odstotkov udeležencev našega vzorca pri vprašalniku izgorelosti dosega točke, ki kažejo na visoko stopnjo izgorelosti (glede na merila vprašalnika in raziskavo PUMA), manj izgorelosti pa se kaže pri skupini starejših policistov. To potrjujejo tudi druge raziskave – mlajši policisti imajo v primerjavi s starejšimi manj učinkovite strategije spoprijemanja s stresom pri delovno bolj kritičnih dogodkih, so manj odporni in doživljajo več neskladja med delom in družino, s tem pa so bolj izpostavljeni izgorevanju.

Raziskava je pokazala tudi, da so tisti policisti, ki doživljajo več operativnega

in organizacijskega stresa, in tisti, ki kažejo višjo stopnjo izgorelosti, tudi manj zadovoljni s partnerskim in družinskim življenjem, kar je pravzaprav zelo logična posledica. Povprečna ocena subjektivnega zadovoljstva s partnerskim odnosom je pri slovenskih policistih slabša kot povprečna ocena zadovoljstva s partnerskim odnosom splošne populacije (kot jo navajajo raziskovalci), prav tako so policisti v primerjavi s splošno populacijo manj zadovoljni z družinskimi odnosi (podatki so pridobljeni iz raziskave Warda idr.). Stres iz delovnega okolja, ki ga posameznik ne zmore predelati, se vnese v partnerske in družinske odnose, kar posledično

zmanjšuje kakovost partnerske komunikacije, povečajo se nesoglasja in jeza, med partnerjema pa se ustvarita vse večja distanca in umik. Sam umik kot vedenjski odziv na nelagodje v odnosu ter kognitivno premlevanje težav brez cilja predelave sta po navedbah avtorjev dve najbolj škodljivi strategiji spoprijemanja s težavami znotraj partnerskega odnosa.

Večplastno spoprijemanje s težavami je najučinkovitejše

Kako se torej spoprijeti s težavo, ki vpliva tako na posameznika kot tudi na njegovo družino in širšo okolico? Vsekakor se je tega treba lotiti večplastno. Pomembno je, da vsak posameznik razvija zdrave strategije spoprijemanja s stresom (npr. zavedanje in jasno reševanje težav, ne pa zanižanje njihovega obstoja; spreminjanje manj funkcionalnih navad in posledično zmanjšanje stresorjev; razmišljanje o lastnih vrednotah in pričakovanjih v povezavi s službo; razvijanje hobijev in različnih tehnik sproščanja ipd.). Raziskave namreč kažejo, da ustrezen način individualnega spoprijemanja s težavami napoveduje partnersko stabilnost.

Te težave se mora lotiti tudi sama organizacija, torej policija, saj številni stresorji prihajajo iz delovnega okolja zaradi samega dela, pa tudi zaradi organizacijskih dejavnikov. Trenutno so v policiji zaposlenim na voljo različne preventivne delavnice (spoprijemanje s stresom, sporočanje slabe novice in komunikacija) ter pomoč policijskih zapornikov in psihologov, ki deluje 24 ur dnevno in vse dni v letu. Glede na rezultate raziskave, ki kažejo, da je večina poklicnih dejavnikov stresa organizacijskih, je tukaj še ogromno možnosti. Poleg kadrovskih okrepitev in izboljšanja opreme je treba začeti razmišljati tudi o izboljšanju organizacijske kulture (npr. povečanje podpore nadrejenih, ko se policisti znajdejo v postopkih na sodišču; izboljšanje medosebnih odnosov in razumevanje različnosti, ko zaposleni koristijo pravice zaradi starševskega varstva ipd.). K zmanjševanju organizacijskih stresorjev pa bi zagotovo pripomogli tudi boljša obveščenost zaposlenih, večje možnosti strokovnih usposabljanj in zagotavljanje večjega nadzora posameznika nad svojim delom.

Zelo pomembna je tudi podpora posameznikove socialne mreže – tako znotraj službe kot tudi izven nje. Raziskave kažejo, da je podpora sodelavcev najmočnejši dejavnik preprečevanja poklicnega stresa policistov. Ti namreč najbolje razumejo pritiske in zahteve samega poklica. Učinkovita socialna

podpora je predvsem čustvena podpora, za katero sta potrebna samorazkrivanje in izražanje čutenj. Poleg sodelavcev so izredno pomembni tudi prijatelji izven delovnega mesta, s katerimi posameznik razvija raznolike odnose, ima skupne hobije in s pomočjo katerih se zaveda, da je njegova poklicna vloga le ena od življenjskih vlog.

Partner/-ica in družina imajo pomembno vlogo tudi pri samem spoprijemanju s težavami. Nujno je, da dobro razumejo poklic in njegove zahteve (nočno delo, delo med prazniki, nerazkrivanje nekaterih informacij, ki se nanašajo na službo ipd.). Hkrati je nujno zavedanje posameznih subkulturnih vplivov in zavzemanje kritičnega pogleda do njih.

V samem odnosu se je treba naučiti ustreznega načina vzajemnega nudenja podpore (tako operativne kot tudi čustvene). Treba je izhajati iz stališča, da je dober odnos posledica obojestranskega truda, vlaganja časa, energije, odprte in jasne komunikacije, samorazkrivanja (v nasprotju z umikom, zaprtostjo vase in zanikanjem), predvsem pa dobronamernosti (da v odnosu izbiraš tiste oblike vedenja, s katerimi drugemu ne boš škodoval). Zaradi izmenskega dela in posledično manjše fizične prisotnosti v krogu družine je treba razvijati druge načine medsebojne povezanosti in vsakodnevnega stika ter predvsem krečiti identitetno mejo para/družine v razmerju do širše okolice.

Posledice stresa in izgorelosti bomo torej morali reševati na več področjih: pomembna je lastna motivacija posameznika, da opusti nekatere navade in pridobi nove spretnosti, prav tako mora tudi sama organizacija narediti precej, da bodo njeni zaposleni lažje prebivali v njej in z večjim zadovoljstvom opravljali njeno poslanstvo. Potrebna je torej sprememba, izbira drugačne poti, o kateri govori tudi naslednja pesem (*Avtobiografija v petih poglavjih* pesnice Portie Nelson):

1. *Grem po ulici.
Sredi pločnika je globoka luknja.
Padem noter.
Izgubljen sem ... Nemočen.
Ni moja krivda.
Traja neskončno dolgo, da najdem
potem ven.*
2. *Grem po isti ulici.
Sredi pločnika je globoka luknja.
Pretvarjam se, da je ne vidim.
Spet padem noter.
Ne morem verjeti, da sem se spet
znašel tu.
Ampak ni moja krivda.
Še vedno traja dolgo, da pridem ven.*

3. *Grem po isti ulici.
Sredi pločnika je globoka luknja.
Videm, da je tam.
Vseeno padem noter ... postalo je
navada.
Moje oči so odprte.
Vem, kje sem.
Je moja krivda.
Pridem ven v trenutku.*

4. *Grem po isti ulici.
Sredi pločnika je globoka luknja.
Zavijem mimo nje.*

5. *Grem po drugi ulici.*

Literatura in viri

1. Basińska, Beata A. in Izabela Wiciak. 2013. Impact of Work on the Well-Being of Police Officers and Firefighters. *Internal Security*, January–June: 247–257.
2. Bodenmann, Guy in Shachi D. Shantinath. 2004. The Couples Coping Enhancement Training (CCET): A New Approach to Prevention of Marital Distress Based Upon Stress and Coping. *Family Relations* 53, št. 5: 477–484.
3. Brotheridge, Celeste M. in Raymond T. Lee. 2005. Impact of Work-Family Interference on General Well-Being: A Replication and Extension. *International Journal of Stress Management* 12, št. 3: 203–221.
4. Caroly, Sandrine. 2011. How police officers and nurses regulate combined domestic and paid workloads to manage schedules: a gender analysis. *Work* 40: 71–82.
5. Euwema, Martin C., Nicolien Kop in Arnold B. Bakker. 2004. The behaviour of police officers in conflict situations: how burnout and reduced dominance contribute to better outcomes. *Work & Stress* 18, št. 1: 23–38.
6. Kristensen, Tage S., Marianne Borritz, Ebbe Villadsen in Karl B. Christensen. 2005. The Copenhagen Burnout Inventory: A new tool for the assessment of burnout. *Work & Stress* 19, št. 3: 192–207.
7. Johnson, Leonor Boulin, Michael Todd in Ganga Subramanian. 2005. Violence in police families: Work-family spillover. *Journal of family violence* 20, št. 1: 3–12.
8. King, David B. in Anita Delongis. 2014. When Couples Disconnect: Rumination and Withdrawal as Maladaptive Responses to Everyday Stress. *Journal of Family Psychology* 28, št. 4: 460–469.
9. Lavee, Yoav in Adital Ben-Ari. 2007. Relationship of Dyadic Closeness

With Work-Related Stress: A Daily Diary Study. *Journal of Marriage and Family* 69: 1021–1035.

10. Maček, Nina. 2016. *Poklicni stres in izgorelost v povezavi z zadovoljstvom s partnerskim odnosom in družinskim življenjem pri policistih*. Magistrsko delo. Ljubljana: Teološka fakulteta.
11. Ortega, Adriana, Sten-Olof Brenner in Phil Leather. 2007. Occupational stress, coping and personality in the police: the SEM study. *International Journal of Police Science & Management* 9, št. 1: 36–50.
12. Page, Kyle S. in Sue C. Jacobs. 2011. Surviving the shift: rural police stress and counselling service. *Psychological Services* 8, št. 1: 12–22.
13. Pagon, Milan, Paul E. Spector, Cary L. Cooper in Branko Lobnikar. 2011. Managers in suits and managers in uniforms: sources and outcomes of occupational stress. *International Journal of Police Science & Management* 13, št. 3: 211–222.
14. Schmiedel, Volker. 2011. *Izgorelost: ko nas delo, družina in vsakdanjik izčrpava*. Maribor: Mettis Bukvarna, d. o. o.
15. Stephens, Christine in Nigel Long. 1998. Posttraumatic stress disorder in the New Zealand police: the moderating role of social support following traumatic stress. *Anxiety, Stress, and Coping* 12: 247–264.
16. Story, Lisa B. in Rena Repetti. 2006. Daily Occupational Stressors and Marital Behavior. *Journal of Family Psychology* 20, št. 4: 690–700.
17. Ward, Peter J., Neil R. Lundberg, Ramon Zabriskie in Kristen Barret. 2009. Measuring marital satisfaction: A comparison of the Revised Dyadic Adjustment Scale and the Satisfaction with Married Life Scale. *Marriage and Family Review* 45, št. 4: 412–429.
18. Wester, Stephen R. in Jeanmarie Lyubelsky. 2005. Supporting the Thin Blue Line: Gender-Sensitive Therapy With Male Police Officers. *Professional Psychology* 36, št. 1: 51–58.

Foto: arhiv policije

Policiji se je pridružilo 41 novih pomožnih policistov

Pred vršilcem dolžnosti generalnega direktorja policije Simonom Veličkim je 6. marca zapriseglo 41 pomožnih policistk in policistov.

Uvodni nagovor je imel vodja usposabljanja za pomožne policiste Igor Stošič, pred prisego pa je v imenu celotne generacije spregovorila pomožna policistka Maja Petan s PU Novo mesto, ki so jo inštruktorji izbrali kot najboljšo kandidatko. Na usposabljanju si je neprestano prizadevala usvojiti čim več znanja, tudi z aktivnim sodelovanjem pri predavanjih. Pri preverjanju znanja je pokazala odlično poznavanje podanih vsebin, pa tudi visoko mero strokovnosti.

Po prisegi je zbrane, zlasti nove sodelavce in sodelavke, nagovoril v. d. generalnega direktorja policije Simon Velički, ki je dejal, da je pomožna policija ena izmed ključnih nacionalnih struktur. »Že v preteklosti smo poznali rezervno sestavo milice, pozneje policije, ki se je nato preimenovala v pomožno policijo. Ne glede na njeno poimenovanje pa ostaja dejstvo, da je imela od nekdaj izredno velik pomen. Namen pomožne policije je, da pomaga slovenski policiji, ko to zahtevajo varnostne razmere. Pomožni policisti so doslej še vsakič dokazali, da so profesionalni in učinkoviti. Če se samo spomnimo obdobja dve, tri leta nazaj, ko so bili vpoklicani ob migrantski krizi, pa se je njihova pomoč izkazala za neprecenljivo. Potrebe po vpoklicu pomožne policije za opravljanje manj zahtevnih policijskih nalog so se pokazale tudi ob hujših poplavah in žledu, na večjih športnih dogodkih in podobno ... Že danes, kot smo slišali, je med nami veliko prizadevnih, resnih in odgovornih državljanek in državljanov, za katere je prostovoljna služba v pomožni policiji čast in privilegij. Vedo, da je to pomembna in plemenita naloga, in ko bo treba, nam bodo pomagali. Ta misel me pomirja. Zavest, da so med nami posamezniki, ki bodo v pripravljenosti za vse nas v Republiki Sloveniji in ki so tudi del slovenske policije, pa me navdaja tudi s ponosom.«

Na javni razpis, objavljen na začetku maja 2017, se je prijavilo okrog 200 zainteresiranih, od katerih je vse pogoje izpolnjevalo približno 50 oseb. Usposabljanja se je tako udeležilo 41 kandidatk in kandidatov za pomožne policiste, natančneje se-

dem kandidatk in 34 kandidatov. Tako je bila po novem, ažuriranem in verificiranem 280-urnem programu osnovnega usposabljanja oblikovana že tretja generacija kandidatk in kandidatov pomožne policije, ki prihajajo z območja celotne Slovenije.

Prvi del usposabljanja je potekal novembra lani na območju Vadbenega centra Gotenica, in sicer v obsegu 200 pedagoških ur. Kandidati so se seznanili s policijsko taktiko in oborožitvi, policijskimi pooblastili s praktičnim postopkom, policijsko uporabo borilnih veščin, prekrškovnim in kazenskim pravom, kriminalistiko, informatiko ter organizacijo in nalogami policije. Drugi, praktični del usposabljanja, ki obsega 80 ur, je potekal na področnih policijskih enotah.

Pred zaprisego so pomožni policisti podpisali še pogodbo o zaposlitvi, ki velja pet let, z možnostjo podaljšanja. Razporejeni bodo na tisto policijsko upravo, na območju katere imajo stalno prebivališče. Na tem območju bodo ob morebitnem vpoklicu izvajali policijska pooblastila. Vpoklicani bodo v primerih, ko bo zaradi nemotenega opravljanja nalog policije treba nadomestiti odsotnost večjega števila aktivnih policistov, ob naravnih in drugih nesrečah, v primerih, ko je huje ogrožena javna varnost, za zavarovanje državne meje in v primerih krize oziroma izrednega ali vojnega stanja.

Omeniti moramo še tri kandidate, ki so v preteklosti že bili policisti in so se usposabljali po krajšem obnovitvenem programu. Tokrat niso še enkrat ali ponovno zaprisegli, ker so to storili pred leti ob vstopu v policijske vrste.

Slovenska policija je imela vedno v svoji organizaciji tudi sestav rezervne policije, ki je danes kot pomožna policija zakonsko urejena v Zakonu o organiziranosti in delu v policiji ter v Uredbi o pomožni policiji.

Foto: Marko Fric, PA GPU

V zadnjem desetletju so slovenski policijski pogajalci sodelovali v več kot 180 primerih

V slovenski policiji smo do danes že dobro spoznali prednosti pogajalskih veščin in znanja pri reševanju zahtevnih, težkih in kriznih stanj, zato pogajalcem priznavamo nepogrešljivo vlogo pri reševanju človeških življenj. Povod, da ponovno nekoliko bolje predstavimo to zanimivo področje dela, je zadnji razpis za nove policijske pogajalce, ki je bil končan novembra lani.

Po izvedenih psiholoških testih, razgovorih s komisijo in preostalih izbirnih postopkih so bili izbrani štirje kandidati in ti so se nato decembra udeležili osnovnega usposabljanja. Novi pogajalci prihajajo s Policijske uprave Maribor, iz Specialne enote in Nacionalnega preiskovalnega urada ter so popolnili pogajalske skupine, ki so tako spet polno delujoče. Za rezervo so bili izbrani še dodatni trije kandidati, saj se bo kmalu ponovno pojavila potreba po popolnitvi enote.

Razvoj policijskega pogajalstva v Sloveniji

Pogajalstvo ima v Sloveniji kar dolgo zgodovino, saj je prvo pogajanje, v katero so se vključili policijski pogajalci, potekalo že leta 1993 na mejnem prehodu Fernetiči, ko je bosanski državljani, opasan z eksplozivom, zahteval, da se kaznujejo krivci za vojno na Balkanu. Po treh dneh pogajanj se je krizno stanje srečno in uspešno rešilo.

Od leta 2007 do danes so policijski pogajalci sodelovali v več kot 180 različnih primerih. Od tega je bilo največ poskusov samomora, sledijo različni družinski spori in zabarikadiranja, pri čemer so storilci za doseg cilja grozili z različnimi sredstvi (plinska jeklenka, orožje ipd.).

Organizacijski pristop k pogajalstvu se je oblikoval leta 1998, policijski pogajalci pa so se za takratne potrebe prvič organizirali leta 1999, ko je na območju Slovenije delovalo pet pogajalcev. V letih 2002–2007 je pri nas delovalo sedem policijskih pogajalcev.

Resnejši pristop k pogajalstvu sega v leto 2007, ko se je začel na novo vzpostavljati pogajalski sistem v slovenski policiji. Pripravljen je bil priročnik za pogajalce, prav tako pa so se pogajalci s Pravili o delu policijskih pogajalskih skupin umeštili v sistemizacijo v organu.

Izbirni postopek in osebnostne lastnosti dobrega pogajalca

V letih 2008, 2014 in 2017 so bili izvedeni trije izbirni postopki za pridobitev novih pogajalcev oziroma popolnitev vrzeli v policijskih pogajalskih skupinah, ki so nastale zaradi upokojitev policijskih pogajalcev ali njihovih odhodov iz policijskih vrst.

Izbirni postopek se začne s psihološkimi testi, sledi razgovor s komisijo in nazadnje uspešno opravljeno osnovno usposabljanje. Kdor želi postati pogajalec, mora imeti ustrezne osebnostne lastnosti ter biti psihično stabilen in čustveno zrel, pomembne pa so tudi izkušnje. Pri intervencijah se

namreč izrazi sposobnost empatije, aktivnega poslušanja, dobre presoje, preudarnih in razumskih odločitev, ohranjanja mirnosti ipd.

Kandidati se na usposabljanju ne morejo naučiti vsega, lahko pa se naučijo pomembnosti skupinskega dela in sodelovanja z drugimi deležniki, ki so potrebni za uspešno rešitev kriznega stanja.

Tri pogajalske skupine za hitrejši odzivni čas

Trenutno v slovenski policiji deluje 21 policijskih pogajalcev, ki so razdeljeni v tri skupine. Te so sestavljene tako, da vsaka zajame čim večji del Slovenije, kar je pomembno zaradi krajšega časovnega odziva. Poudariti je treba, da policijski pogajalci niso profesionalna enota, temveč enota na sklic, in da vsi opravljajo svoje policijsko delo na matičnih enotah. Prihajajo iz različnih policijskih enot na vseh ravneh, tako lokalni (policijske postaje), regijski (sektorji kriminalistične policije, operativno-komunikacijski centri) kot tudi državni (Generalna policijska uprava). Vodja policijskih pogajalskih skupin je zaradi značilnosti dela umeščen v Oddelek za terorizem in ekstremno nasilje, ki deluje znotraj Uprave kriminalistične policije.

Posamezna pogajalska skupina je v pripravljenosti od ponedeljka od 7. ure zjutraj do naslednjega ponedeljka do 7. ure zjutraj, ko jo zamenja naslednja pogajalska skupina. Trenutno so v posamezni skupini v pripravljenosti po štirje pogajalci.

Sodelujejo tudi tehniki in policijska psihologinja

V policijskih pogajalskih skupinah sodelujejo tudi trije tehniki (po eden v vsaki skupini), ki pomagajo pogajalcem pri vzpostavitvi t. i. pogajalske celice s tehnično opremo (telefoni, računalniške povezave, videosignal ipd.).

Poleg tega v policijskih pogajalskih skupinah aktivno sodeluje tudi policijska psihologinja, ki pomaga pogajalcem pri profiliranju oseb, s katerimi se pogajajo, in vzdržuje njihovo psihično pripravljenost med pogajanji. Aktivno sodeluje tudi pri usposabljanju. Zaradi vse obširnejših aktivnosti ter potreb po usposabljanjih bi bilo nujno treba pridobiti še kakšnega psihologa, ki bi bil na voljo samo pogajalcem oziroma bi sodeloval in delal samo v policijskih pogajalskih skupinah.

Stanja in dogodki, pri katerih je treba vključiti pogajalce

Policijski pogajalci se vključijo takrat, ko policisti na kraju dogajanja ugotovijo, da sami ne bodo mogli rešiti nastalega položaja. O tem obvestijo svoj regijski operativno-komunikacijski center, ki za aktivacijo dežurnega pogajalca ali pogajalcev zaprosi operativno-komunikacijski center na Generalni policijski upravi. Najpogosteje se poleg policijskih pogajalcev aktivira tudi Specialna enota.

Policijski pogajalci se vključujejo v reševanje varnostnih stanj, kot so ugrabitve, zajetja talcev, zasedbe objektov in podobna stanja, pri katerih so negotove varnostne razmere, storilec oziroma storilci s svojimi dejanji ogrožajo osebno varnost, varnost drugih oseb in premoženje, izvršitev groženj pa je odvisna od njihovih ciljev (krizno stanje). Vključujejo se lahko tudi pri drugih varnostnih stanjih, če lahko s svojim strokovnim znanjem pomagajo pri izvedbi posamezne policijske naloge.

Naloge policijskih pogajalcev v kriznem stanju:

- vodenje pogajanj s storilci,

- vodenje pogovorov s talci,
- razvijanje in izvajanje pogajalskih strategij,
- presojanje psihofizičnega stanja storilcev in talcev,
- prenašanje informacij, pridobljenih v procesu pogajanj, vodji akcije.

Nujno stalno usposabljanje pogajalcev

V večini primerov so policijski pogajalci ob zavarovanju kraja dejanja, ki ga izvedejo policijske patrulje, sodelovali s Specialno enoto, ki je usposobljena za delovanje v kriznih stanjih. Za kakovostno sodelovanje obeh enot v teh akcijah je potrebno stalno usposabljanje, zato se policijski pogajalci stalno usposabljujejo doma in v tujini. Vsako leto poteka tudi mednarodno usposabljanje, na katerem sodelujejo policijski pogajalci z zahodnega Balkana in iz sosednjih držav (Avstrija in Italija). V prvi polovici leta 2017 se je deset policijskih pogajalcev udeležilo mednarodnega usposabljanja v Budimpešti, ki ga je vodil FBI.

Pred kratkim v Gotenici uspešno končali mednarodno usposabljanje

Decembra 2017 je bilo znotraj Sklada za notranjo varnost (projekt ISF) organizirano mednarodno usposabljanje v Gotenici. Udeležilo se ga je več predstavnikov pogajalskih skupin iz različnih držav zahodnega Balkana, Velike Britanije in Slovenije (predstavniki policijskih pogajalskih skupin iz Hrvaške, Srbije, BiH (SIPA), Črne gore, Makedonije, Republike Srbske, Brčkega in s Kosova, dva predstavnika londonske mestne policije (Metropolitan Police Service), šest predstavnikov slovenskega ministrstva za obrambo, dva predstavnika paznikov z Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij ter slovenski policijski pogajalci).

Na usposabljanju so sodelovali tudi predstavniki Specialne enote (predvsem pri izvedbi praktičnih vaj), predstavniki Oddelka za terorizem in ekstremno nasilje na Upravi kriminalistične policije, predstavniki SOVE (predvsem pri obravnavanju radikalizacije, ekstremizma in terorizma) ter psihiatrinja z ministrstva za zdravje, ki je obravnavala shizofrenijo.

Avtor: mag. Miran Ozebek, UKP GPU

Foto: arhiv policije

Ob svetovnem dnevu varne rabe spleta

Dokler ne postanemo žrtev spletnih nevarnosti, se jih ne zavedamo

Naš vsakdan je vse bolj vpet v internet in sodobne tehnologije, digitalni svet pa postaja način življenja in osebnega razvoja. Toda ima brezskrbna uporaba interneta tudi svoje pasti.

Tarče napadalcev tudi posamezniki, ne le ustanove

Nove tehnologije nam omogočajo velike spremembe pri komuniciranju in v vsakodnevem življenju, hkrati pa smo zaradi njih tudi ranljivejši. Tarča napadalcev (hekerjev, goljufov, pošiljatelj neželene elektronske pošte idr.) so postali naši osebni in poslovni podatki ter različna varnostna gesla, z zlorabo katerih lahko storilci povzročijo veliko škodo.

Tarče storilcev niso samo vladne in finančne ustanove, temveč vse pogo-

Najpogostejše pojavne oblike internetnih groženj so:

- virusi (v zadnjem času predvsem t. i. kriptovirusi, ki šifrirajo vse podatke na trdem disku računalnika in priklopljenih pogonih),
- neželena elektronska sporočila,
- vohunski programi,
- internetne prevare in zlorabe idr.

steje tudi podjetja in fizične osebe. Ko postanemo žrtev takih storilcev, so posledice običajno precej hude. Najmanj, kar smo takrat prisiljeni storiti, je ponovna namestitev operacijskega siste-

ma, vse pogostejše pa zaradi takih napadov nastajajo tudi finančne posledice.

Osnovna varnostna priporočila

Naprave so varne za uporabo le toliko, kolikor je za to poskrbel njihov uporabnik. Upoštevajte torej naslednja varnostna priporočila in se tako izognite nevarnostim, ki na vas prežijo na internetu.

- Na vsakem računalniku je nujna uporaba programov za protivirusno zaščito, filtriranje sumljive pošte in za odstranjevanje vohunskih programov. Nujna je tudi dobra nastavitve in uporaba osebne požarne pregrade (firewall).
- Zagotoviti moramo redno posodabljanje operacijskega sistema, varnostnih programov, spletnega brskalnika in druge programske opreme s servisnimi oziroma varnostnimi posodobitvami proizvajalca. Priporočljivo je imeti vključeno samodejno posodabljanje sistema.
- Priporočljivo je pogosto brisanje tako imenovanih piškotkov (cookies) in zgodovine obiskanih spletnih naslovov. Vsi spletni brskalniki na obiskani strani puščajo številne podatke.
- Pomembno je, da redno izdelujemo varnostne kopije podatkov in jih tudi varno shranjujemo ter se tako izognemo temu, da v primeru okužbe s kriptovirusom ostanemo brez svojih podatkov.
- Na trgu je na voljo precej koristnih programov in iger, ki so javni oziroma brezplačni. Kljub temu svetujemo, da ste pozorni pri prenašanju kakršne koli vsebine z nepreverjenih spletnih strani.
- Uporaba kompleksnih gesel v praksi ne pomaga, če ne preprečimo fizičnega dostopa do svojega računalnika, oziroma pametnega telefona.

Odsvetujemo uporabo nezaščitenih javnih brezžičnih omrežij, ker lahko podatki, poslani prek takega omrežja, pridejo v roke napačnim osebam.

Mladi morajo biti na spletne nevarnosti še posebno pozorni

Na spletu se pojavljajo tudi uporabniki, ki prežijo na mladoletne žrtve. Njihov namen je pridobiti njihovo zaupanje, ki ga bodo pozneje izkoristili in žrtev prizadeli. Taki storilci so prisotni povsod, kjer so mladi: v spletnih igralnicah, klepetalnicah za mlade, na spletnih straneh za otroke, družbenih omrežjih ipd.

Z objavljanjem podatkov o sebi javno sporočamo podrobnosti iz svojega življenja tudi neznanim osebam. Te podatke lahko storilec izkoristi, da se žrtvi približa in vzpostavi stik z njo. Pretvarja se, da je njen vrstnik prikupna oseba moškega ali ženskega spola, pri čemer uporablja tudi ustrezno izrazoslovje, npr. sleng in tematike, ki so mladim blizu. Pomembno je, da se mladostniki zavedajo, da z vsako objavo na internetu puščajo svoje sledi, ki jih lahko nekdo izkoristi proti njim, tudi pozneje v življenju. Osebe »na drugi strani« morda niso to, za kar se izdajajo!

Ko storilci navežejo stik, začnejo stopnjevat pritisk na žrtev. Slednja jim nekritično sledi in izpolnjuje njihove napotke, katerih namen je lahko spolne in/ali finančne narave, ne da bi se zavedala posledic svojega ravnanja.

- Spolni namen storilcev: ko storilec želi od žrtve pridobiti fotografije ali vsebine spolne narave, na podlagi pridobljenih fotografij pa se začne izsiljevanje, lahko pride tudi do zahtev po srečanju.
- Finančni namen storilcev: ko storilec pridobijo posnetke mladostnikov, se začnejo zahteve po odškodnini, nakazilu denarja na različne račune, tudi s kriptovalutami.

Nadlegovanje in izsiljevanje po spletu prijavite policiji

Mladoletnim uporabnikom svetujemo varno uporabo interneta in izjemno previdnost. Svetujemo jim, naj se poučijo glede zasebnosti na spletu in družbenih omrežjih in naj ne razkrivajo osebnih podatkov (npr. elektronskega naslova, mobitela, podatkov o prebivališču, šoli ipd.), fotografij ali drugih podrobnosti o sebi, saj objavljeni podatki za vedno ostanejo na internetu. Če pa že pride do izsiljevanja ali nadlegovanja po spletu, svetujemo, naj to prijavijo policiji.

Kaj lahko še storite, če vas kdo nagleduje oziroma izsiljuje po spletu:

- Komunikacijo z osebo je treba prekiniti.
- Ne odgovarjajte na sporočila, ki so sovražna ali vas žalijo.
- Komunikacijo, ki je potekala, je treba shraniti (potrebujete dokaze za morebitno prijavo).
- Ne nakazujte denarja in ne pošiljajte dodatnih fotografij.
- Poiščite pomoč.
- Mladoletniki naj se o tem pogovorijo z odraslo osebo, ki ji zaupajo (prijatelji, starši, učitelj, svetovalni delavci ipd.). V Sloveniji lahko pokličejo tudi na Tom telefon na številko **116 111**, kjer mladim svetujejo pri težavah na internetu.
- Dejanje je treba prijaviti policiji.

Ne nasedajte spletnim goljufijam

Za spletne goljufije je značilno, da storilci ponujajo različne predmete ali storitve po mamljivo nizkih cenah ali pa obljublajo izredno visoke nagrade. Najpogostejše želijo, da žrtev denar nakaže prek plačilnih sistemov Western Union ali Moneygram, ki ne omogočajo popolne sledljivosti denarja. Goljufije izvajajo tudi tako, da v primerih prodaj različnih predmetov, ki jih oškodovanci oglašujejo na spletu, pošiljajo ponarejene dokumente in lažno prikazujejo, da so plačali kupnino.

Najpogostejši načini spletnih goljufij:

- pošiljanje t. i. nigerijskih pisem – goljufi ponujajo mamljive ponudbe o prenosih denarja, s katerimi želijo preslepiti imetnike naključnih elektronskih naslovov, ki jih običajno pridobijo s spleta. Pošiljatelj se najpogostejše predstavlja kot bankirji, direktorji, zdravniki, bolniki, vojaki, loterije ... in ponujajo zneske v višini več milijonov evrov. Naslovnike zavajajo z obljubami, da bo denar prenesen na njihov račun, vendar je treba predhodno nakazati denar za plačila raznih dajatev, davkov, odvetniških storitev, carine, poštnine in transporta. Za dokazovanje pristnosti žrtvam pošiljajo kopije ponarejenih dokumentov, bančnih izpiskov, nakazil, letalskih kart in zapuščinskih pisem. Zahtevani zneski so na začetku praviloma manjši, če žrtev nakaže denar, pa se postopoma večajo;
- goljufije pri prodaji vozil, gradbene mehanizacije, delovnih strojev, traktorjev – pri tovrstnih goljufijah storilci na spletu ponujajo vozila po nizkih cenah. Najpogostejše oškodovance preslepijo s tem, da zlorabijo

podatke znanih podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo tovrstne mehanizacije;

- goljufije pri prodaji računalniške in mobilne opreme;
- goljufije pri oddaji počitniških objektov;
- goljufije pri prodaji vrednostnih papirjev in ponudbe kredita – v teh primerih storilci ponujajo vrednostne papirje po nizki ceni ali kredite po nizki obrestni meri. Storilci oškodovance preslepijo, tako da ponujajo preprosto pridobitev kredita in nakazila denarja, pri tem pa predhodno zahtevajo plačilo stroškov odvetnika, zavarovanja kredita ipd.;
- goljufije pri prodaji različnih predmetov po veliko nižjih cenah od običajnih.

Nasvet za kupce ali prodajalce po spletu

Uporabnikom pred sklepanjem nakupov ali prodaj po spletu svetujemo, naj:

- uporabljajo priznana spletna prodajna mesta;
- preverijo podatke o prodajalcu/pošiljatelju ali sami vsebini elektronske komunikacije prek spletnih iskalnikov. Z malo truda je mogoče ugotoviti, ali gre za prevaro, saj se podatki goljufa najverjetneje že pojavljajo na raznih forumih ali seznamih nigerijskih pisem, ki jih z namenom osveščanja javnosti ustvarjajo nekatere ustanove;
- bodo posebej pozorni pri nakupih, pri katerih se plačila izvajajo prek plačilnih sistemov Western Union ali Moneygram;
- v primerih, ko občani prodajo predmetov oglašujejo na spletu, preverijo resničnost podatkov o samih nakazilih kupcev na svoje transakcijske račune, preden odpošljejo predmet prodaje;
- ob morebitnem oškodovanju zberejo vso razpoložljivo dokumentacijo (elektronsko pošto, podatke o transakcijah, morebitne mobilne številke, naslove elektronske pošte in IP – številke) in primer prijavijo na najbližji policijski postaji.

Besedilo: SOJ SGDP GPU in UKP GPU
Foto: Europol

Odslej nad požigalce tudi s pasjim smrčkom

Policija letno prejme več tisoč klicev zaradi požarov, v njihovo preiskovanje pa se vključi, če obstaja sum, da je požar posledica kaznivih dejanj, med katerimi so tudi namerni požigi. Teh je vsako leto od 40 do 70. Preiskovanje požiga je izjemno zahtevna naloga, pri kateri bosta odslej policistom pomagala tudi Bree in Fago, prva policijska psa za iskanje izvora požara.

Včasih je požig lahko odraz enkratnega, a še kako namernega povzročanja škode zaradi maščevanja, objestnosti ali drugih vzgibov posameznikov, poznamo pa tudi serijske požigalce, ki jih n njihovim dejanjem ženejo psihične motnje. Policija skoraj vsako leto obravnava kakšnega piromana. Lani so tako policisti in kriminalisti uspešno prijeli enega z območja Ptuja. Povprečna preiskovanost požigov v Sloveniji je približno 30-odstotna, uspešnost preiskave pa je med drugim odvisna tudi od pravilno lokaliziranega izvora požara ter kakovosti vzorcev, odvzetih na pogorišču. »Ogledi pogorišč so eden največjih izzivov za preiskovalce, saj do konca ogleda, dokler ni ugotovljen vzrok požara, ni jasno, ali gre za požig ali pa je požar nastal kot posledica tehnične napake. Preiskava požara je zelo specifična in zahteva multidisciplinarni pristop,« je povedal Gorazd Pezdir, pomočnik direktorja Nacionalnega forenzičnega laboratorija (v nadaljevanju: NFL) in pobudnik ideje, da bi tudi v slovenski policiji za preiskovanje požarov uporabili službene pse.

»Požigi so največkrat storjeni z vnetljivimi tekočinami, t. i. pospeševalci gorenja. V približno dveh tretjinah vseh požigov se uporablja motorni bencin, sledijo zmes dizla in motornega bencina, sredstva za prižiganje žara, t. i. white spirit, kerozin ali petrolej. Požigalci so izjemno ustvarjalni pri izbiri sredstev, saj poskusijo skoraj vse. Uporabljajo tudi oksigenirana topila, ki temeljijo na aromatih, kot je npr. nitro razredčilo, ter insekticide in aceton,« je pojasnil dr. Tomaž Gostič z Oddelka za kemijske preiskave NFL. »Izsleditev vnetljivih snovi na kaotičnem terenu je zahtevna naloga, zato je vsaka pomoč dobrodošla. V zadnjih letih smo v policiji zelo

uspešno združevali kinologijo in forenzično znanost. Zadovoljen sem, da se uporaba psov širi, saj s tem krepimo tudi kriminalistično in forenzično stroko,« je dodal Pezdir. Njegova pobuda izpred 15 let danes postaja realnost. Policisti, kriminalisti in forenziki bodo v kratkem dobili dva pomočnika, Bree in Faga, edina psa v Sloveniji, ki sta izšolana za iskanje izvora požara. Z inštruktorjem Andrejem Lesjakom sta pred kratkim končala tečaj v Nemčiji, vsi trije pa se bodo kmalu podali na teren.

Ko se požarišče ohladi ...

Preiskovanje vzrokov požarov je ena izmed najzahtevnejših nalog, s katerimi se na terenu srečujejo policisti, kriminalisti, kriminalistični tehniki in forenziki. Ko se odpelje še zadnje gasilsko vozilo, jih navadno pričaka kaos, v katerem morajo med zoglenelimi in razmočenimi ruševinami, zgorelimi predmeti, ki so zaradi ognja popolnoma spremenili svojo prvotno fizično obliko pa tudi kemično sestavo, pod plastmi razbitin, gasilskega prahu ali pene poiskati izvor požara in na požarišču odvzeti vzorce za nadaljnjo preiskavo.

Kljub nenehnemu izobraževanju in številnim usposabljanjem se velikokrat srečajo s primeri, ki postavljajo na preizkušnjo vse njihove operative izkušnje in pridobljeno znanje. Večje ko je požarišče, zahtevnejše je njihovo delo. »Z ogledom kraja in na podlagi zbranih informacij lastnikov zgorelih objektov, očitvev in gasilcev poskušamo najprej ugotoviti mesto, kjer se je požar začel in razširil. Ko je izvor požara lokaliziran, začnemo ugotavljati možen vzrok za njegov nastanek. Pri tem je pomembna vsaka informacija; o velikosti in barvi plamenov, gostoti, barvi in vonju dima,

aktivnostih v objektu, sumljivih oseb, ki so se gibale v bližini požganega objekta, itd. Če sumimo, da je požigalec uporabil vnetljive tekočine, na lokaliziranem območju odvzamemo vzorce zemlje, materialov, tal, itd. ter jih pošljemo v NFL,« je pojasnil Benjamin Franca iz Uprave kriminalistične policije. Velikokrat se kriminalisti srečujejo z dilemo, kje je najboljše odvzeti kakovostne vzorce, ki bodo po obdelavi v laboratoriju »povedali« največ.

»Do zdaj smo to delali izključno na podlagi zbranih obvestil in ogleda kraja kaznivega dejanja, ki so ga opravili policisti, kriminalisti, kriminalistični tehniki in izvedenci NFL, v prihodnje pa si bomo lahko pomagali tudi s službenim psom za odkrivanje vnetljivih tekočin. Uporaba psa bo v nekaterih primerih bistveno olajšala delo policistov in kriminalistov. Pomembna bo predvsem pri določitvi mesta, kje je treba odvzeti vzorce za nadaljnje analize,« je še povedal Franca.

Varneje, hitreje in natančnejše

Uporabnost in učinkovitost psov pri preiskovanju požarov so tuje policije prepoznale že pred leti. Kar enajst evropskih držav¹ jih uporablja za to. V Švici imajo za preiskovanje požarov denimo šest psov, ki jih letno uporabijo približno 70-krat, estonska policija dva psa letno uporabi malo manj kot 30-krat, Švedska s 14 psi posreduje 300-krat, na Češkem pa imajo policisti trenutno 41 takšnih psov, ki jih v povprečju uporabijo kar 600-krat letno. Podatki držav Evropske unije kažejo, da uporaba službenih psov pri preiskovanju požarišč dosega kar 81-odstotno uspešnost, v Avstraliji pa celo 84-odstotno.²

Ena vidnejših prednosti uporabe službenega psa pri preiskovanju požigov je, da se ta zaradi svoje okretnosti in manjše teže v primerjavi s človekom veliko lažje in spretnjeje giblje po nestabilnem pogorišču, kar je varneje za vse preiskovalce. Za njegovo uporabo niso ovire niti težje dostopna pogorišča, saj so psi izšolani, da se jih same ali skupaj z vodnikom tja spusti celo iz helikopterja ali z gasilskim dvigalom.

Druga velika prednost uporabe psa je njegov izostren voh, ki je do 10.000-krat močnejši od človeškega. Pes, ki je izšolan za ta namen, na podlagi vonjev hi-

Ob prihodu na požarišče morajo policisti najprej zbrati čim več informacij.

¹ To so Švica, Danska, Švedska, Slovaška, Finska, Norveška, Belgija, Avstrija, Nemčija, Češka in Estonija. Tudi sosednja Hrvaška že vzpostavlja sistem uporabe takšnih psov.

² Casement S. et. al., *The use of accelerant detection aids at the fire scene*, 17th Meeting of the International Association of Forensic Sciences, Hong Kong, China, 2005.

Priprava za delo

treje najde izvor požara, kot to na podlagi ogleda kraja in zbiranja informacij lahko stori človek, četudi si pomaga z elektronskim detektorjem, npr. fotoionizacijskim detektorjem za zaznavanje hlapnih organskih spojin (nekateri so tipične spojine vnetljivih tekočin), t. i. PID³. Detektor je sicer nujen pripomoček, vendar pa ima tudi nekaj slabosti, kot so dolg postopek, počasnejše delovanje in tudi realna možnost, da manjše količine vnetljive snovi, ki bi jo pes lahko zaznal, detektor ne zazna. V praksi se je že potrdilo, da žival včasih »premaga« tehnične pripomočke. »Zgodilo se je že, da je pes vztrajno nakazoval najdbo

biološke snovi na oblazinjenem stolu, a luminol ni reagiral. Ko smo blazino na tistem mestu odprli in vzeli vzorec, je forenzična analiza dejansko potrdila, da je bila tam prisotna kri,« je povedal Marko Medvešek, vodja Oddelka za šolanje službenih psov na Policijski akademiji (v nadaljevanju: OŠSP).

Bree in Fago sta bila izšolana, da prepoznata in nakažeta kar sedem različnih vnetljivih snovi, ki se najpogosteje uporabljajo pri požigih, npr. motorni bencin, naftne destilate, bencin za vžigalnike itd., in sicer v treh različnih oblikah zasičenosti: kot 100-odstotna, 75-odstotna in 50-odstotna koncentracija snovi. Sposobnost zaznavanja različnih koncentracij je pomembna, saj vnetljiva snov

med gorenjem delno izhlapi, spremeni se struktura molekul, s tem pa tudi vonj snovi. »Če bi psa izšolali, da se denimo odzove le na 100-odstotni, čisti bencin, bi bil takšen pes na terenu neuporaben,« je dodal Andrej Lesjak, inštruktor prvih dveh psov za iskanje izvora požara v slovenski policiji.

Psi so tako v največjo pomoč kriminalistom pri premagovanju najbolj aktualne težave, tj. določanja območja za jemanje vzorcev. Kot je razložil Lesjak, »pes z natančnim nakazovanjem pomaga zožiti prostor, na katerem bodo kriminalistični tehniki odvzeli uporabne vzorce. Ta prednost se še posebno občuti, ko gre za večja požarišča, na katerih je iskanje izvora požara nemalokrat podobno iskanju igle v kopici sena.«

Vendar pa bo kljub pomoči službenega psa še naprej, tako kot doslej, potrebnega veliko kriminalističnega dela, da se bo preiskava požarišča sklenila z ugotovitvijo, kdo je bil požigalec.

Kako bo videti delo na terenu

Trenutno je Andrej Lesjak edini, ki je skupaj z dvema psoma na Bavarskem opravil tečaj za odkrivanje izvora požara. Kmalu se bo poleg rednega dela v šoli začel vključevati v delo na terenu. »V prihodnje bomo usposobili še enega od inštruktorjev, saj bo tako lažje zagotoviti prisotnost, ko bo to potrebno; en inštruktor namreč ne more biti dosegljiv 24 ur na dan. Poleg tega imamo za to tudi kar dva ustrezno izšolana psa,« je povedal vodja OŠSP.

Inštruktor in pes se bosta v delo vključila, ko bo obstajal sum, da je šlo za nameren požig, ali pa takrat, ko bo treba izločiti sum kaznivega dejanja. Na ohlajeno in zavarovano požarišče bosta pes in njegov vodnik prišla z vso ustrezno zaščitno opremo. Delo na požarišču od vodnika poleg klasične opreme za ogled kraja kaznivega dejanja, kot so zaščitni kombinezon, zaščitna maska, rokavice in ustrezna obutev, zahteva tudi uporabo dodatne zaščitne opreme, značilnejše za gasilce (npr. dihalno masko), pa tudi opremo gorskih reševalcev (npr. ustrezno varovalno čelado, plezalno opremo z varovalnimi kompleti itd.). »V bistvu bomo policisti, gasilci, plezalci in forenziki obenem,« se je pošalil Lesjak. Poleg tega bo imel vodnik s seboj PID, s katerim bo za službenim psom dodatno preveril možnost prisotnosti snovi. V OŠSP si želijo, da bi imeli na voljo tudi posebno službeno vozilo z vso opremo in tremi ločenimi prostori – enim za čisto opremo, enim za vzorce in enim za uporabljeno opremo –, da se prepreči morebitna kontaminacija vzorcev.

³ PID (angl. photoionisation detector)

Na kaotičnem požarišču, polnem ruševin, razbitega stekla in zgorelih predmetov, je treba najti sledi vnetljivih tekočin.

Poskrbljeno bo tudi za nemoteno delo psov, saj bodo psi pri delu na pogorišču uporabljali posebne zaščitne copatke in nogavičke. »Na pogorišču je navadno veliko razbitin, zlomljenega stekla, ostrih predmetov, tudi virov toplote, saj mesto požara velikokrat ni v celoti ohlajeno. Obstaja nevarnost, da pride do nepričakovane eksplozije čisto navadne, manjše baterije, ki pa lahko psu povzroči hude poškodbe. Z zaščitnimi copati in nogavicami bomo take nevarnosti za pasje tačke preprečili,« je povedal Andrej Lesjak.

Podrobnosti načina dela se, kot je v navadi pri uvajanju novosti, sicer še vedno usklajujejo, toda okvirne smernice so že znane. Pri samem preiskovanju pogorišča ni predvidena nobena posebna taktika. Pred začetkom dela bo treba zbrati čim več informacij. Vodnik bo nato službenemu psu praviloma omogočil samostojno delo in ga po potrebi, glede

na zbrane informacije, usmerjal. Ko bo službeni pes nakazal prisotnost snovi, bo vodnik to mesto označil, nato pa bo kriminalistični tehnik odvzel vzorec. »Pričakujemo kar dobro uporabnost obeh psov, seveda pa se je treba zavedati, da je pes le živo bitje in da se tudi on lahko zmoti ali ima slab dan, zato 100-odstotne uspešnosti ni mogoče vnaprej zagotoviti,« je povedal Medvešek. Vzorci bodo nato predani v nadaljnjo analizo, da bodo forenziki in kriminalisti lahko nadaljevali preiskavo.

Vse se začne z idejo ...

»O tem smo razmišljali že pred 15 leti,« je povedal Medvešek. »Prvo pobudo za uporabo psov pri preiskovanju požarov je dal forenzični laboratorij, nato smo se še večkrat pogovarjali o tem, a nekako tisti čas še ni bil pravi za uresničitev. V sodelovanju z Upravo kriminalistične policije in NFL tudi sicer

ves čas sodelujemo in glede na potrebe, ki se pojavljajo na terenu, iščemo nove možnosti za uporabo službenih psov pri odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj. Še pred desetimi leti smo t. i. pse specialiste uporabljali predvsem za iskanje drog in eksplozivov.⁴ Danes je uporabnost teh psov precej širša, saj smo jih izšolali tudi za iskanje orožja, smodniških plinov, tulcev, tobaka in tobaknih izdelkov za potrebe FURS-a, bioloških sledi, kot sta kri in semenska tekočina, pa tudi za iskanje trupel.« Šolanje psov za iskanje izvora požara je nekakšno logično nadaljevanje razvoja sodobne policijske kinološke stroke.

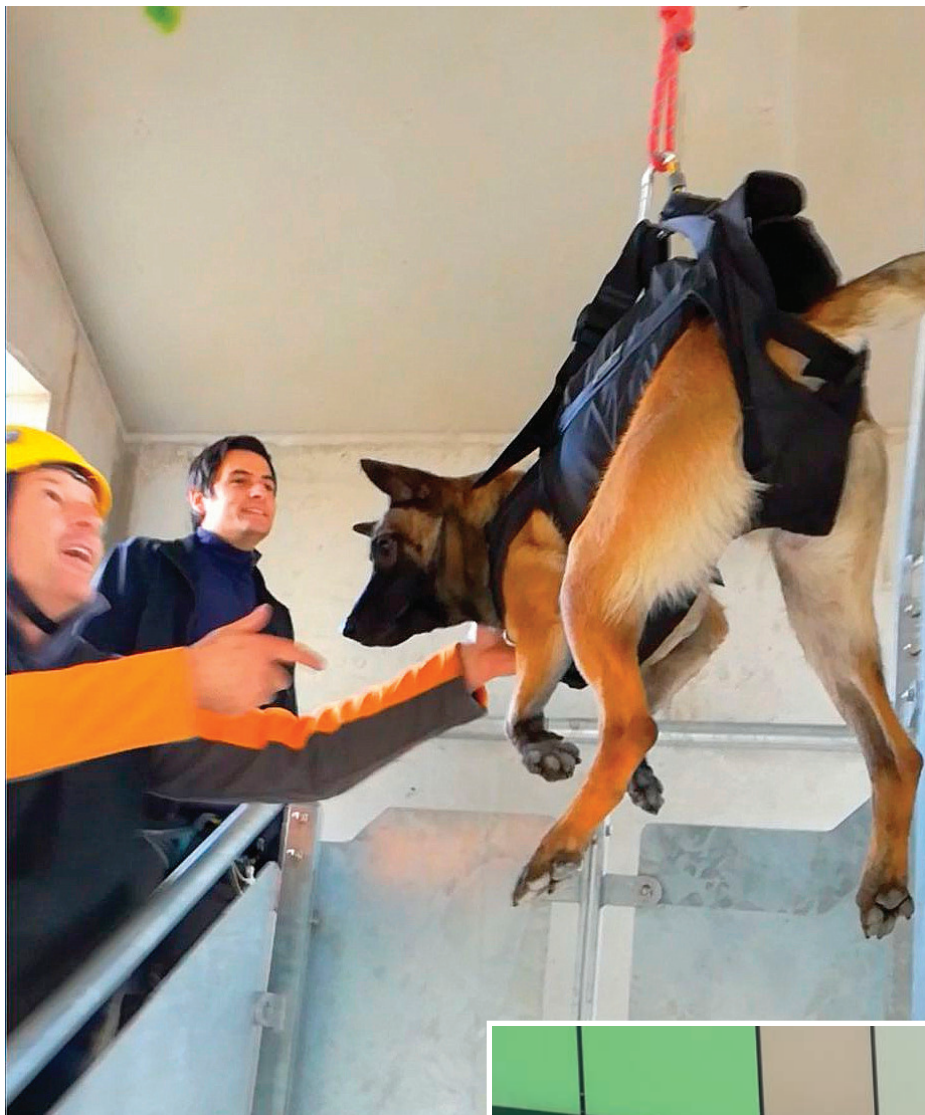
NFL, ki spremlja delo forenzične stroke v drugih državah in si prizadeva dobre prakse implementirati tudi v delo slovenske policije, je v letih 2015 in 2016 znova večkrat izrazil potrebo po usposabljanju vodnikov in šolanju službenih psov za preiskovanje požarov. Ravno tisti čas so bili na Policijski akademiji na obisku predstavniki bavarske policijske akademije, s katero ima slovenska akademija sklenjeno pogodbo o dvostranskem sodelovanju. »Ob ogledu našega dela v Oddelku za šolanje psov smo se dogovorili, da tudi sami v kratkem obiščemo bavarsko policijsko šolo za vodnike in službene pse. Nato smo oktobra 2016 v enem samem mesecu uresničili tisto, česar prej, v 15 letih nismo – z NFL smo postavili osnovne smernice za delo, istočasno je bila podana pobuda vodstvu policije za uvedbo novega področja dela službenih psov, predstavniki OŠSP pa smo obiskali bavarsko šolo in se dogovorili za udeležbo slovenskega inštruktorja na njihovem usposabljanju,« je povedal vodja OŠSP. »Trenutek je bil pravi. Praksa je pokazala potrebo, okoliščine možnost, vsi, ki smo pri tem sodelovali, pa veliko dobre volje in motiviranosti. Šele ko se vsi dejavniki 'poklopijo', je mogoč napredek,« je dodal Medvešek.

Spomladi 2017 se je kolektivu OŠSP pridružil nov inštruktor, Andrej Lesjak, ki je pred tem kot vodnik psa 18 let delal na carini, današnji finančni upravi. Z bogatimi izkušnjami pri odkrivanju skrite droge, pozneje pa tudi tobaka, ter z novo, svežo motivacijo je bil idealen kandidat za usposabljanje na Bavarskem. »Želel sem si spremembe,« je dejal Lesjak. »Po 18 letih opravljanja enakega dela, ki sicer samo po sebi vsak dan prinaša nove situacije, vseeno dobi občutek, da si dosegl svoj plato, da se ničesar novega več ne naučiš in da po strokovni plati ne

Fago je pri svojem delu izjemno osredotočen.

⁴ Poleg psov za specialistično uporabo v policiji uporabljamo še pse za splošno uporabo. Slednji pomagajo policistom pri zagotavljanju javnega reda in miru, iskanju pogrešanih in iskanjih oseb, zavarovanju različnih intervencij itd.

Del šolanja na Bavarskem je bil plezalni tečaj, ki sta ga poleg Andreja morala opraviti tudi Bree in Fago.

napreduješ več.« Zato se je odločil, da uniformo FURS-a zamenja s policijsko.

Že septembra, le nekaj mesecev po prihodu v policijo, se je udeležil 12-tedenskega tečaja, tako da je bila policija še pred koncem leta bogatejša ne le za novega inštruktorja, temveč tudi novo delovno področje.

Tečaj v Herzogauu ali kako to počno Nemci

Na Bavarsko, v mesto Herzogau, so ga poslali z dvema psoma različnih pasem, belgijsko ovčarko Bree ter nemškim kratkodlakim ptičarjem Fagom. Tako je v skladu s svojim načinom dela zahtevala bavarska šola. Namen je praktičen: testirati več psov in usposabljanje nadaljevati z najboljšim. A Bree in Fago sta bila oba odlična, zato so oba povabili na šolanje. Fago ima odlične gene. Je iz lastnega legla OŠSP, njegova mati pa je slavna Oli, prva policijska psička za odkrivanje bioloških sledi, ki je pri svojem operativnem delu izjemno uspešna.

Bree je bila izbrana in kupljena po strogih merilih, kar se prav tako pozna v njenih odlikah.

Program usposabljanja vodnikov in šolanja službenih psov traja od devet do 12 tednov in je razdeljen v dva dela. V prvem se psi učijo novih vonjev, v drugem pa utrjujejo njihovo prepoznavo v različnih koncentracijah. Bavarski inštruktorji uporabljajo sedem različnih vnetljivih snovi, vsako v treh različnih koncentracijah, tako da pse naučijo zaznati 100-, 75- in 50-odstotno snov. To je pomembno zaradi že omenjenega izhlapevanja snovi pri gorenju. »Najprej začnejo z desetimi mikrolitri snovi, nato količino postopoma zmanjšujejo na 0,2 mikrolitra. Pes takšno količino zazna, v nasprotju s PID. Ker pa je aparature ne zaznavajo, v mnogo državah, tudi pri nas, za zdaj najdbe tako majhne količine še ne moremo uporabiti kot dokaz na sodišču, čeprav najdbo psa potrdi tudi forenzična analiza,« je pojasnil vodja OŠSP. Še ena od težav, ki se pričakovano lahko pojavi, je, da mlajši, manj izkušeni psi občasno nakazujejo tudi vonj izgorle plastike, kar pa je z vztrajnostjo in izkušnostjo mogoče popraviti.

Nemški način učenja nakazovanja iskanega vonja se bistveno ne razlikuje od našega. Tako bavarska kot slovenska policija uči pse pasivnega nakazova-

Fago in Bree bosta skupaj z Andrejem kmalu pomagala preiskovati požige.

Premikanje po požarišču je zahtevno, zato se morajo psi naučiti tudi gibanja na neravnem in nestabilnem terenu.

nja najdbe, in sicer da se pes ob najdbi uleže, uleže ali preprosto »otrpne«. Pri tem uporabljata t. i. kliker, s katerim inštruktor s klikom potrdi pravilno obnašanje psa in ga nato nagradi. Obstaja pa pomembna razlika pri usvajanju vonjev – medtem ko nemška policija pse uči prepoznavne vonjev tako, da vzorce vstavlja v igrače, s katerimi se psi igrajo in se na vonj navadijo, pa slovenska policija uporablja t. i. skandinavski sistem, tj. sistem učenja vonjev s konzolami, v katere so vstavljeni kozarčki z različnimi vzorci. »Ko pes zazna pravega, inštruktor njegovo pravilno obnašanje potrdi in ga nagradi. Pes se nauči, da vsakič, ko pra-

vilno nakaže iskani vonj, dobi nagrado, in to je motivacija, ki ga žene,« je povedal Lesjak.

Novih lekcij na Bavarskem pa nista bila deležna le Bree in Fago. Tudi Andrej se je moral spopasti z novostmi. Poleg vsega je moral opraviti še tečaj plezanja. Pravzaprav so ga morali opraviti vsi trije. Namen tovrstne veščine je psa in njegovega vodnika naučiti samostojnega spuščanja po vrvi na pogorišče, bodisi iz helikopterja bodisi z uporabo gasilskega dvigala, in sicer v primerih, ko do samega pogorišča ni mogoč dostop z vozilom. »Za vse tri je bila to velika novost v procesu učenja. Ko smo Bree in Fagu prvič

nadedli jopiča in ju z vitlom spustili z nižjega balkona, sta, ko sta izgubila tla pod nogami, seveda pokazala nekaj presenečenja in strahu. A sta po več ponovitvah in naših umirjenih odzivih spoznala, da jima ne grozi nobena nevarnost. Pravzaprav jima je 'guncanje' kmalu postalo celo zabavno opravilo,« je o prvih »visečih« izkušnjah Bree in Faga malce v šali povedal Andrej Lesjak.

Na tečaju so Andrej, Bree in Fago novo znanje lahko preizkusili tudi v realnih situacijah. Udeležili so se ogleda na štirih različnih pogoriščih; pri prvem so v požaru zgoreli prostori podjetja za izdelavo strojnih delov, v drugem podstrešje stanovanjskega objekta, v tretjem podstrešje hleva za živino, v četrtem pa skladišče peletov in sekancev za ogrevanje. Vsaka realna situacija je bistveno drugačna od šolske, ki je nadzorovana. Povzroči različne kombinacije močnih vonjev, ki psa sprva lahko zmedejo. Kako psa naučiti, da išče le specifične vonje in ignorira preostale? »Preprosto tako, da jih ignoriraš tudi sam. Potrjuješ le najdbo pravih in sčasoma se pes na tiste, pri katerih ne dobi nagrade, preprosto ne odziva več. V želji po nagradi postane tako osredotočen, da išče le tisto, kar mu jo prinese,« je povedal Lesjak.

Z diplomo na teren

Očitno je bila njuna motivacija zelo močna, saj sta Bree in Fago zaključne izpite opravila z odliko. Tečaj, ki ga izvaja bavarska policijska »pasja« šola, je eden naprednejših in zahtevnejših v evropskem prostoru. Inštruktor in oba psa so se v Slovenijo vrnili s povsem novim znanjem, ki ga pri nas še nimamo. To je bogat prispevek k razvoju policijske kinologije, ki bo naslednje leto praznovala 70-letnico obstoja.

A navdušenje je obojestransko. Bavarci so Andreja in njegova štirinožna pomočnika želeli kar obdržati. »Tedenko sem dobival sporočila bavarske šole, da so naš inštruktor in oba psa nadpovprečno dobri in da bodo vse tri kar obdržali zase,« se je nasmejal Medvešek. Na srečo smo jih le dobili nazaj in kaj kmalu bodo s svojim znanjem lahko zelo konkretno pomagali kolegom kriminalistom in forenzikom na terenu. Naj bo njihovo delo varno in uspešno!

*Besedilo: mag. Nina Djordjević, SOJ SGDP GPU
Foto: Brigita Petric, SOJ SGDP GPU,
Oddelek za šolanje službenih psov PA*

Izkušnje policijskega atašeya v Bosni in Hercegovini

Potem ko sem kot slovenski policijski ataše v Bosni in Hercegovini (BiH) preživel pet napornih, a izjemno zanimivih let, sem se konec decembra vrnil v domovino. V tem času se je poleg številnih zahtevnih službenih izzivov nabralo tudi zelo veliko lepih spominov in koristnih izkušenj, predvsem pa sem z ljudmi, ki so me spremljali na tem delu poklicne kariere, stkal ogromno neprecenljivih in pristnih vezi, ki so me obogatile kot človeka in policista ter me bodo spremljale vse življenje.

Udeležil sem se slovesnosti ob predaji akreditivnega pisma predsedujočega predsedstva BiH novemu slovenskemu veleposlaniku.

V prispevku bom poskusil strniti svoje vtise in predstaviti delo policijskega atašeya, ki je v več pogledih izjemno specifično in raznoliko, predvsem pa je usmerjeno v proaktivno izvajanje nalog, pri čemer sta dober občutek za prepoznavo prioritet in sposobnost komunikacije pomemben temelj za dobro delo.

Že začetek mandata je bil zaradi več razlogov precejšen izziv. Med temi razlo-

gi so navajanje na novo okolje, rešitev logističnih težav, povezanih z iskanjem ustrezne namestitve v novem okolju, ter ureditev vseh potrebnih razmer za delo. Glede na to, da Slovenija pred tem v BiH ni imela sekundiranega policijskega atašeya, je bil začetek zame toliko zahtevnejši, saj je bilo treba zagotoviti osnovne pogoje za delovno okolje. Vzpostaviti pisarne na slovenskem veleposlaništvu

v Sarajevu, ureditvi računalniških in komunikacijskih povezav ter namestitvi sta sledila spoznavanje osebja veleposlaništva in vzpostavljane neposrednih stikov s predstavniki organov, ki so bili temelj za sodelovanje in izmenjavo informacij in podatkov.

BiH je zaradi zelo raznolike organizacijske strukture državne in javne uprave ter ustavne ureditve ena najbolj specifičnih držav v regiji. Poznavanje zgodovine, ustave, organizacijske strukture ter pristojnosti državnih institucij je zato zelo pomembno za uspešen začetek in načrtovanje dela policijskega atašeya. Prav zaradi teh okoliščin ima diplomatsko osebo v BiH pogosto težave s spoznavanjem in razumevanjem, kako delujejo temeljni stebri države, vključno s spoštovanjem pomena porazdeljenosti kadrovskega virov glede na narodnost. BiH je država treh narodov, tj. Bošnjakov, Srbov in Hrvatov, in to je treba upoštevati pri vseh oblikah sodelovanja.

V praksi to pomeni, da sem imel pri svojem delu stike s 13 ministri za notranje zadeve ter 14 vodji policij (državni minister za varnost v BiH, dva ministra entitet – za Federacijo BiH in Republiko Srbsko, pri čemer je v Federaciji BiH deset kantonov s svojo vlado in parlamentom, ter Distrikt Brčko). Vsi imajo precejšnjo stopnjo samostojnosti, zato je možnost kakovostnega usmerjanja z najvišjih položajev zelo otežena. Velik izziv je tudi način pridobivanja potrebnih informacij in ugotavljanja pristojnosti posameznih policijskih organov. Za neizkušene diplomate, ki se v takšni strukturi težko znajdejo, je to lahko precejšna ovira pri opravljanju nalog.

Za policijskega atašeya je zelo pomembna sposobnost komunikacije, ki mora temeljiti na medsebojnem zaupanju in vzajemni pomoči. Le tako se lahko vzpostavi sodelovanje, ki zagotavlja nemoten potek dela, pri čemer je pomembna tudi sposobnost atašeya, da prepozna ali določi področja, na katerih je mogoče ponuditi pomoč ali razširiti oblike sodelovanja. Prav visoka stopnja zaupanja in ustrezna raven čustvene inteligence sta med najpomembnejšimi temelji uspešnega dela.

Ko so se v Bosni in Hercegovini maja 2014 zgodile katastrofalne poplave, se je slovenska policija nemudoma odzvala in aktivno pomagala pri reševanju življenj ter prevozu zdravil in hrane na prizadeta območja. Na naše policiste sem bil kot takratni policijski ataše izjemno ponosen!

Na podelitvi v Banjaluki aprila lani sem v imenu slovenske policije prevzel zlati znak policije Republike Srbije. Najvišje priznanje, ki ga podeljuje policija v Republiki Srbiji, je bilo slovenski policiji podeljeno, kot so zapisali v utemeljitvi, »zaradi sodelovanja pri obravnavi organizirane in hujših oblik kriminalitete ter zaradi strokovne pomoči policiji Republike Srbije pri vseh vrstah usposabljanj«.

Janko Goršek je po koncu mandata, tj. 29. decembra 2017, posle policijskega atašeeja v Bosni in Hercegovini predal Matjažu Šinkovcu, ki je kot višji policijski svetnik zaposlen v Službi generalnega direktorja policije na Generalni policijski upravi. Potem ko je ministrica za notranje zadeve na podlagi 12. člena Pravilnika o policijskih atašeejih Šinkovca izbrala za Gorškovega naslednika, je ta s 1. januarjem 2018 na slovenskem veleposlaništvu v Sarajevu začel opravljati svoje delo, Goršek pa se je vrnil v Službo generalnega direktorja policije.

Zasnoval sem dve temeljni izhodišči svojega dela, in sicer: koordinacija aktivnosti pri twinning projektih, študijskih obiskih in projektih, ki črpajo sredstva prek TAIEX-a (to je instrument Evropske unije, ki pomaga državam prejemnicam pri prilagajanju nacionalni zakonodaji EU, v ang. Technical Assistance and Information Exchange), ter koordinacija nalog, povezanih z operativnim delom (mednarodne kriminalistične preiskave, športni in drugi dogodki, na katerih je bilo mogoče pričakovati udeležbo večjega števila naših državljanov v BiH ali obratno, migrantska problematika).

Pri projektih s področja notranjih zadev je Slovenija v zadnjih letih postala

eden najaktivnejših mednarodnih subjektov v BiH. Naši strokovnjaki, ki sodelujejo v teh projektih, so zelo cenjeni, saj so z dosedanjim delom pokazali visoko stopnjo strokovnosti in profesionalnosti.

V petletnem mandatu je bilo mnogo dogodkov, ki so za policijskega atašeeja še posebno velik izziv. Naj izpostavim pomoč Slovenije pri odpravi posledic poplav v BiH; slovenska policija je zelo pomagala pri reševanju življenj ter prevozu zdravil in hrane na območja, ki so bila odrezana od sveta. Naši policisti so rešili na desetine življenj, pogosto pa so reševalne akcije potekale v okoliščinah, ki so bile nevarne tudi zanje. Posadka našega helikopterja je bila (in je še vedno) v očeh

državljanov BiH skupina junakov, ki je brez oklevanja priskočila na pomoč. Deležni smo bili nešteto priznanj in zahval iz celotne BiH in mednarodnega okolja. Naš helikopter je bil edini civilni zrakoplov, ki je pomagal pri reševanju na tamkajšnjem območju. Moje delo je bilo v tem primeru povezano s podajo predloga za nudenje pomoči, pripravo vseh potrebnih pogojev za napotitev posadke in helikopterja v BiH, koordinacijo ukrepov med operativnim štabom na ministrstvu za varnost v BiH ter policijo, ministrstvom za obrambo in vlado v Sloveniji.

V posebno čast mi je bilo povabilo vodstva Direkcije za koordinacijo policijskih organov BiH leta 2015, na podlagi katerega sem bil kot član operativnega štaba določen za koordinacijo ukrepov ob obisku papeža v Sarajevu. To je bila zahtevna in zanimiva izkušnja.

Mandat so zaznamovali tudi socialni protesti leta 2014, ki so se žal sprevrgli v nasilne demonstracije, pri katerih so bili podtaknjeni požari v več objektih državnih institucij (predsedstvo BiH, zgradbe, v katerih so bili prostori vlade, idr.). Izstopali so zlasti napadi na slabo opremljene policiste (več kot 200 policistov je bilo telesno poškodovanih, od tega več kot deset huj). V večjih mestih, kot so Sarajevo, Zenica, Tuzla, Bihač in Mostar, so divjali pravi ulični spopadi.

Pomemben segment dela je bil povezan s koordinacijo nalog in ukrepov pri kriminalističnih preiskavah, povezanih z obravnavo kaznivih dejanj z elementi terorizma, nedovoljene trgovine z orožjem in eksplozivnimi sredstvi ter nedovoljene trgovine s prepovedanimi drogami, ob tem pa je potekalo tudi spremljanje migrantske problematike.

Sodelavcem v BiH veliko pomenijo naše znanje in izkušnje z različnih področij dela, zaradi česar so se pogosto obračali name s prošnjami za pripravo študijskih obiskov v Sloveniji ter organizacijo delavnic in konferenc, na katerih so sodelovali predstavniki Generalne policijske uprave in Ministrstva za notranje zadeve RS.

Začetek mandata ni bil preprost, konec pa je, kot kaže, še težji. Predvsem zato, ker spoznaš, da za sabo pušča ljudi, ki so bili ves čas ob tebi in so bili iskreno pripravljeni pomagati. Zapustiti sredino, ki je postala drugi dom, ni preprosto, tolaži pa misel, da bodo za vedno ostale povezave z ljudmi, ki so me spremljali na tem delu poklicne kariere. Predvsem pa ostanejo lepi spomini in zanimive ter koristne izkušnje!

Besedilo: Janko Goršek, SGDP GPU

Foto: osebni arhiv avtorja, Brigita Petric, SOJ SGDP GPU

S potrpežljivostjo in predanim delom do umetniških stvaritev v kaligrafiji

Zaposleni v slovenski policiji prosti čas zapolnjujejo z različnimi aktivnostmi. Vlasta Hladnik, uslužbenka v Sektorju kriminalistične policije na PU Nova Gorica, svoj prosti čas zapolnjuje s kaligrafijo oziroma umetnostjo lepega pisanja (beseda kaligrafija izhaja iz grških besed kallos¹, ki pomeni lepota, in graphē², ki pomeni pisanje).

Z umetnostjo lepega pisanja se je prvič srečala pred dvema desetletjema. Da je začetno zanimanje preraslo v nekaj več, dokazuje dejstvo, da so si številni ljubitelji te edinstvene likovne umetnosti njene stvaritve lahko ogledali na njeni slikarsko-kaligrafski razstavi v Solkanu. Obstaja torej več kot dovolj razlogov, da smo se soustvarjalci revije *Varnost* odločili za pogovor z umetnico, katere ustvarjanje je v preteklosti spadalo med najzahtevnejše obrti.

Svoj prosti čas zapolnjujete z lepopisjem oziroma kaligrafijo. Kdaj ste se začeli ukvarjati s to umetnostjo?

S kaligrafijo sem se srečala pred skoraj 20 leti. Osnove lepega pisanja sem se naučila pri akademskem slikarju Dragutinu Cifreku na kaligrafski delavnici na Vrhniki in svoje veščine sem nato pri njem izpopolnjevala tri leta. Pridobljeno znanje smo udeleženke omenjene delavnice pokazale s prvo skupno razstavo kaligrafskih del. Veščino lepega pisanja še vedno izpopolnjujem, in sicer pri svetovno priznani kaligrafinji Loredani Zega. Z njeno pomočjo še naprej nadgrajujem individualni

kaligrafski slog. Pri sodobni kaligrafiji gre namreč za mešanico različnih tehnik, slogov in pisav.

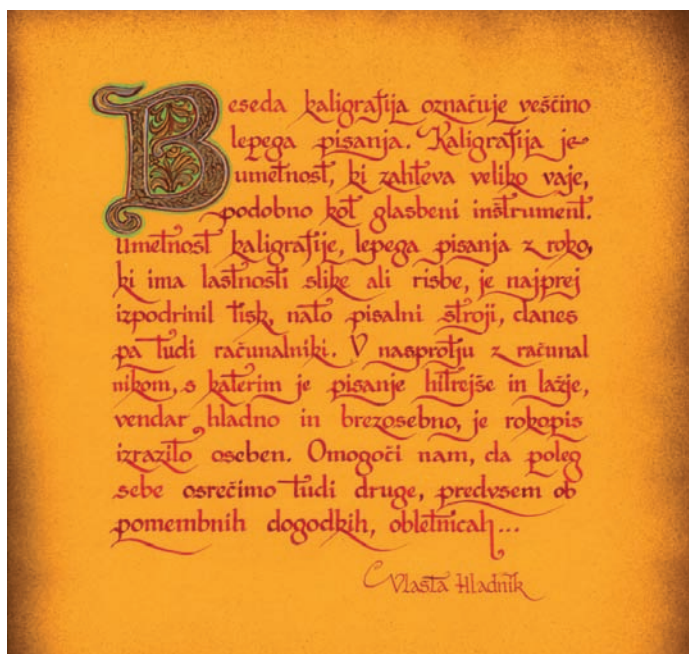
Kdo vas je navdušil za kaligrafsko tehniko, ki ima vse lastnosti edinstvene likovne umetnosti, v preteklosti pa je bila ta veščina ena izmed najtežjih poklicnih dejavnosti?

Vedno sem občudovala knjige in zapise naših prednikov in zelo me je zanimalo umetniško oblikovanje besedil in slik iz preteklosti. Z izjemno natančnostjo sem že v mladosti preučevala in analizirala različne pisave, ki so jih pisali naši predniki. Prav tako sem vedno občudovala iluminacije, ki jih tudi sama danes zelo rada vključujem v svoje izdelke. Ko sem pred 20 leti v časopisu opazila oglas, da akademski slikar Dragutin Cifrek poučuje lepopisje, sem se brez oklevanja prijavila na delavnico in spoznala vse lepote te čudovite umetnosti. Tri leta smo udeleženke delavnic dvakrat tedensko usvajale znanje, ki nam ga je omenjeni akademski slikar predajal počasi in potrpežljivo. Najprej smo risale le ravne in potem zaobljene črte. Šele pozneje so prišle na vrsto črke.

¹ Gr. κάλλος

² Gr. γραφή

Uživam ob ustvarjanju, v zadovoljstvo pa mi je tudi, kako nekateri občudujejo moje stvaritve. Seveda kaligrafija ni všeč vsem in spoštujem tudi drugačno mnenje. Kljub temu opažam, da ljudje cenijo moje delo. S svojimi izdelki sem prepričala tudi tiste, ki jim kaligrafija ni bila nikoli všeč. Pridobljena večšina je danes nepogrešljiva pri izdelovanju in ročnem pisanju voščilnic in vabil, pa tudi pri pisanju diplom, pohval, zahval in priznanj ali raznih posvetil v knjige in fotoalbume. Ljudje opazijo, da se je nekdo zanje zelo potrudil.

Pri ustvarjanju kaligrafskih del je zagotovo nujna popolna zbranost posameznika. V čem se po vašem mnenju sodobna kaligrafija razlikuje od veščine starih mojstrov?

Mojstri kaligrafije, kot so jim rekli včasih, so pisali na ročno izdelanem papirju, živalski koži (pergamentu) in materialih, dosegljivih v tistem času. Težko je bilo dobiti primeren material, zato so bili pisarji v tistem času prepuščeni predvsem svoji iznajdljivosti. Skozi stoletja so se razvile različne pisave.

Sama sem usvojila sedem pisav; pišem jih izmenično, vedno tisto, ki se sklada z izdelkom ali sliko. Sodobna kaligrafija dovoljuje in vključuje več modernih linij, vendar naj bi pisava kljub vsemu ostala pristna, takšna kot v preteklosti. Kaligrafija ima vse lastnosti edinstvene likovne umetnosti; ima namreč vse lastnosti slike in risbe. V današnjem času imamo na voljo veliko različnih materialov, vendar nekateri niso niti približek materialov iz preteklosti. Sama uporabljam različne materiale, poskrbim za kakovosten in pristen papir ter najboljše barve. Največ pišem in ustvarjam s kaligrafskim peresom in čopičem, uporabljam pa tudi t. i. cola pen (pisalo, katerega konica je izrezana iz pločevinke, kot držalo pa je uporabljen svinčnik), bambusove palice, furnir in gosja peresa. Pri pisanju je koristna katera koli podlaga, ne le papir. Lahko je mivka, sneg, lepo se piše tudi na zaprašeno avtomobilsko steklo. Skratka, celotna kombinacija, tj. slikanje in pisanje, daje izdelku popolno noto. Ustvarjam po trenutnem navdihu.

Od decembra lani do konca februarja 2018 ste širši javnosti omogočili ogled svojih umetniških del na slikarsko-kaligrafski razstavi v Solkanu. Razstavo ste poimenovali *Strast med vrsticami*. Kakšen je bil odziv udeležencev?

Razstavljeni kaligrafski zapisi so umetniške stvaritve. Razstavljenim slikam in predmetom so dali poseben čar in lepoto. Moja kaligrafska dela so prikazana s sodobnimi oblikami in li-

nijami slikanja ter pisanja s čopičem, ki ponazarjajo poseben slog s pridihom svobodnih in abstraktnih linij. Vesela in ponosna sem, da je razstava zelo obiskana. To se vidi po vtisih, vpisanih v knjigo vtisov. Vsakdo, ki je razstavo obiskal, je bil navdušen. In vsakdo je našel sliko zase.

Poleg slikarsko-kaligrafskih slik razstavljam tudi knjigo z naslovom *Doktor Začetek*, saj sem avtorica kaligrafskega zapisa v njej, kaligrafsko popisan dežnik, imena in misli na knjižnih kazalnih, namizna svetila (lampijone), ročno izdelana iz bambusovih paličic in prosojnega riževega papirja, ki je popisan s kaligrafskimi črkami.

Pri tej likovni umetnosti sta nedvomno nujni potrpežljivost in predanost negovanju lepega pisanja. Kdo vas pri tem najbolj podpira?

Za kaligrafijo si je treba vzeti veliko časa in jo redno negovati. Nujna je tudi podpora in potrpežljivost domačih. Brez podpore moža in hčere mi ne bi uspelo oziroma ne bi dosegla zelenega cilja. Pri ustvarjanju kaligrafskih umetniških del upoštevam konstruktivna mnenja domačih in vseh preostalih, ki me podpirajo in spodbujajo pri ustvarjanju. Njihova mnenja so dodatna energija za slikanje in oblikovanje različnih pisav.

Na katere dosežke pri svojem delu ste še posebno ponosni?

Nedvomno sem ponosna na prvo samostojno razstavo v Solkanu. Poseben čar je bilo pred leti tudi umetniško pisanje v Europarku Maribor, ki je potekalo v sodelovanju z mariborskim antikvariatom, Tonetom Partljičem in glasbeno šolo. Med umetniške dosežke bi uvrstila tudi pisanje diplom na šahovskem tekmovanju v Ljubljani, oblikovanje prepoznavnega podpisa Eres Umbrellas in nenazadnje so moje kaligrafske slike (z motivi reikija) izobešene v enem od salonov. Pa še bi lahko naštevala. Pogosto pišem tudi razne pohvale, zahvale, diplome in priznanja za gasilce, znane športnike, predstavnike lokalne skupnosti itd.

Želje občudovalcev so različne in prav ti pripomorejo k mojemu širokemu razmišljanju o ustvarjanju vedno novih zapisov.

Ponosna sem na svoje delo, dosednji odzivi posameznikov pa potrjujejo, da delam nekaj, kar je ljudem všeč, in da je lepopisje v množici sodobne računalniške tehnologije še vedno nekaj lepega, posebnega in zelo cenjenega.

Lepo pisanje še naprej negujete, nenazadnje tudi z izpopolnjevanjem pri svetovno priznani kaligrafinji. Kakšni so vaši načrti?

Z lepopisjem se bom zagotovo ukvarjala tudi v prihodnje, nova umetniška dela pa bom *širši javnosti* poskušala predstaviti na podobnih slikarsko-kaligrafskih razstavah. V zadnjem obdobju me je povsem prevzela posebna tehnika pisanja s čopičem. Prav tako si želim, da bi v letošnjem letu pridobila ustrezen mednarodni kaligrafski certifikat združenja kaligrafskih mojstrov CLAS (angl. Calligraphy Lettering Art Society) iz Londona. Želja je veliko. Poleg ustvarjalne energije in močne volje do dela sta za kaligrafske stvaritve nujno potrebni tudi umirjenost in potrpežljivost. Zagotovo me v prihodnje na tem področju čaka še veliko dela.

Avtoričina umetniška dela, ki so povsem likovni izraz, si lahko ogledate na njeni spletni strani (kaligrafija.hladnik.net), avtorico pa lahko spremljate tudi na Facebooku (<https://sl-si.facebook.com/kaligrafija.vlasta>).

Besedilo: Dean Božnik, PU Nova Gorica
Foto: osebni arhiv Vlaste Hladnik

Policijski klub borilnih veščin Celje ovekovečil dosežke Benjamin Laha v ju-jitsuju

Benjamin Lah, ki je kot vrhunski športnik zaposlen v policiji, se v zadnjem obdobju lahko pohvali s številnimi izjemnimi dosežki v ju-jitsuju. Član Policijskega kluba borilnih veščin Celje (PKBV Celje) je namreč ob podpori trenerja Marka Gabra večkratni državni prvak. Nedavno je osvojil naslov evropskega in svetovnega prvaka v tem športu, poleg tega pa je dosegel številne druge uspehe, npr. bronasto odličje na svetovnih igrah leta 2017. Ker gre za najboljše dosežke v ju-jitsuju v zgodovini samostojne Slovenije, so se v izvršnem odboru kluba decembra lani odločili, da uspeh športnika in njegovega trenerja ovekovečijo tudi z izdajo osebnih poštne znamke.

30 LET POLICIJSKEGA KLUBA BORILNIH VEŠČIN CELJE

PKBV Celje letos praznuje častitljivi 30 let. V prostorih celjske policijske uprave deluje že vse od ustanovitve 16. novembra 1988. Na začetku se je imenoval Društvo borilnih veščin 13. maj (po nekdanjem dnevu milice oziroma dnevu varnosti), od leta 1992 pa ima zdajšnje ime.

Posebnost kluba, ki jo je mogoče razbrati že iz samega imena, je, da so njegovi člani večinoma policisti, ki v njem delujejo bodisi kot člani izvršnega odbora (vodstvo kluba) bodisi kot trenerji in vadeči.

Tekmovalci PKBV Celje so v preteklih letih dosegli izjemne tekmovalne uspehe v ju-jitsuju na državnih in tudi na najpomembnejših mednarodnih tekmovanjih, pri tem pa so za večino najvidnejših vrhunskih dosežkov zaslužni prav policisti.

Med njimi bi izpostavili Petra Petroviča iz Sektorja kriminalistične policije in Dragana Milutinovića iz Sektorja uniformirane policije na PU Celje, ki sta osvojila naslov svetovnega podprvaka v športnih borbah ju-jitsu. Benjamin Lah iz Oddelka vrhunskih športnikov znotraj PA GPU je njun vrhunski dosežek še nadgradil, saj je (poleg naslova državnega prvaka) osvojil še naslove balkanskega, mediteranskega, evropskega in svetovnega prvaka ter dobil tudi bronasto odličje na svetovnih igrah, ki so najpomembnejši športni dogodek neolimpijskih športov.

Zanimivo je, da je trener vseh navedenih vrhunskih tekmovalcev prav tako policist.

Marko Gaber iz Službe direktorja PU Celje je kot strokovnjak za trenerstvo v športnih borbah ju-jitsu gonilna sila vrhunskih tekmovalnih dosežkov v PKBV Celje in Sloveniji. Med drugim je bil dolga leta selektor slovenske ju-jitsu reprezentance v športnih borbah.

Klubu čestitamo in želimo čim več vrhunskih dosežkov tudi v prihodnje!

Športni rezultati Benjamin Laha in njegovega trenerja Marka Gabra, sicer vodje Oddelka za notranje preiskave in nadzor v Službi direktorja PU Celje, so edinstveni, saj je Lah trenutno edini Slovenec, ki je osvojil evropski in svetovni naslov v športnih borbah ju-jitsu – v članski kategoriji. Njegovi dosežki prispevajo tudi k popularizaciji te borilne veščine pri nas in povečujejo prepoznavnost slovenskega ju-jitsuja v tujini.

Predstavniki kluba so 22. decembra 2017 priredili krajšo slovesnost, na kateri so predstavili opisane vrhunske športne dosežke ter izdajo osebne znamke, razglednice in priložnostnega žiga.

Na znamki sta upodobljena svetovni prvak Lah in njegov trener Gaber, poleg znamk pa so v klubu izdelali tudi razglednice in priložnostni žig Pošte Slovenije. To je pomembno zlasti za ljubitelje filatelije, saj lahko sestavijo t. i. maksimum karto – razglednico, ki kar najbolj posnema vsebino izdane znamke. Na slikovni strani razglednice je tako nalepljena znamka, ki ne prekriva pomembnih delov slike, razglednica pa je tudi žigosana, in to z žigom prvega dne izdaje.

Z leve: Robert Perc, Marko Gaber, Tone Petek, Benjamin Lah in mag. Srečo F. Kropce

Slovesnosti v prostorih PU Celje so se poleg aktivnih članov kluba udeležili tudi številni gostje iz sveta športa in filatelije. Med njimi sta bila Robert Perc, predsednik Ju-jitsu zveze Slovenije in Evropske ju-jitsu zveze, sicer pa policist, zaposlen v novomeškem operativno-komunikacijskem centru, in Tone Petek, filatelista in

numizmatik, ki je ob tej priložnosti pripravil manjšo razstavo športnih znamk Pošte Slovenije.

Besedilo: Vlado Ilić, SPPP SGDP GPU
Fotografije: arhiv PKBV Celje

25 let Brajnikovega memoriala – ste se že prijavili?

Junija se bodo pripadniki policije, vojske, uprave za zaščito in reševanje, gasilci in gorski reševalci pomerili na letos že jubilejnim, 25. Pohodu razuma, volje in moči – Brajnikovem memorialu. Nekateri se bodo ponovno, nekateri pa prvič preizkusili v disciplinah, potrebnih za preživetje v naravi.

Priprave so že v polnem teku in tudi tekmovalna trasa je že pripravljena, zato vse zainteresirane vabimo, da se z ekipo pravočasno prijavijo!

Brajnikov memorial že vrsto let uspešno organizira Športno društvo Bled 92 v sodelovanju s Policijsko upravo Kranj, Generalno policijsko upravo, Slovensko vojsko in Upravo RS za zaščito in reševanje. Eno najzahtevnejših športnih tekmovanj poteka po idejni zasnovi policista, športnika in gorskega reševalca Mitje Brajnika. Zamislil si je namreč tekmovanje, ki združuje veščine policista, vojaka in gornika. Iz te zamisli organizator vsako leto pripravi zahtevno dvodnevno traso, ki združuje plavanje, veslanje, kolesarjenje, gorski tek in pohod, spretnostne veščine in orientacijo.

Gre za eno najzahtevnejših preizkušenj razuma, volje in moči, ki so ji kos le dobro pripravljeni tekmovalci. Celotna trasa zahteva precejšnjo fizično in psihično kondicijo, vendar z vztrajnostjo, močno voljo in pogosto tudi trmo gre lažje. To tekmovanje je prav posebno še zaradi enega razloga. Malo je namreč tekmovanj, ki bi sodelujoče tako povezala kot prav Brajnikov memorial, ki ni le tekma s časom. Ni namreč najpomembnejše biti najhitrejši in doseči najboljšo uvrstitev. Ker je zahtevna vzdržljivostna preizkušnja, na njej ni prostora za tekmovalno rivalstvo z željo po čim boljšem rezulta-

tu, temveč je cilj, da posameznik kot del ekipe in vsak zase premaga traso, reši vse spretnostne naloge in prispe na cilj. In kar je najpomembnejše – z dobro voljo, sodelovanjem, spodbujanjem in medsebojno pomočjo je doslej še vsakemu tekmovalcu uspelo priti na cilj.

Brez vrednot, kot so nesebična pomoč sotekmovalcu, sodelovanje in zaupanje, preprosto ne gre. To poudarjajo tudi tekmovalci, še posebno tisti, ki se že vrsto let udeležujejo tekmovanja.

»Zamudil nisem nobene tekme!«

Eden izmed njih je prav gotovo Slavko Keršič s Policijske uprave Kranj, ki se je udeležil prav vseh Brajnikovih memorialov. Kot pravi, ga k vsakoletni udeležbi prepriča predvsem druženje s prijatelji, ki je »pozitivno, saj s tem bežiš pred vsakodnevnimi težavami, pogovor pa je sproščen in osredotočen na druge pozitivne teme«. Tekmovanje je zanj motivacija za gibanje in obisk hribov, kar je »dobro za splošno dobro počutje, fizično pripravljenost in lažje premagovanje življenjskih ovir«.

Zmaga ni najpomembnejša

Tekmovanja se že vrsto let, natančneje od leta 2002, udeležujejo tudi dekleta. Od omenjenega leta dalje je vsako leto na startu tudi Simona Kutnjak s Policijske uprave Kranj. Tudi ona poudarja, da se tekmovanja udeležuje zaradi prijateljskega in povezovalnega vzdušja. Pravi, da vsi v ekipi sodelujejo, se prilagajajo in so odvisni eden od drugega, saj vso traso premagujejo skupaj, to pa jih medsebojno poveže. Za Brajnikov memorial je značilno, da si tudi ekipe pogostokrat med seboj pomagajo, ko razmere to zahtevajo. Zato tudi Simona k vsakoletni udeležbi spodbudi to, da ni najpomembnejše zmagati, temveč premagati celotno traso in priti na cilj, kjer se vsak tekmovalac počuti zmagovalca. To pa je tudi najlepša nagrada za ves vložen trud.

»S tekmovanjem preverjam svojo psihofizično pripravljenost!«

Skoraj vseh tekmovanj se je udeležil tudi Tomaž Iglič iz Uprave RS za zaščito in reševanje. Le eno tekmovanje je izpustil zaradi drugih obveznosti. »Vendar sem potreboval kar nekaj časa, da sem si to odpustil,« je priznal. Tomažu udeležba na Brajnikovem memorialu pomeni preverjanje psihofizične pripravljenosti. Komaj čaka junij, da se bo ponovno srečal s preostalimi udeleženci, s katerimi je – tako kot Slavko in Simona – stkal prav posebne prijateljske vezi.

Težko bi našli udeleženca, ki po dveh dneh tekmovanja ne bi bil utrujen, vendar zadovoljen, da mu je uspelo preseči svoje zmogljivosti. Lepo je na cilju videti prijatelje, ki z navdušenim ploskanjem in spodbujanjem posprejajo utrujene sotekmovalce čez ciljno črto, in nato slišati pogovore, kaj vse so tekmovalci doživeli med tekmovanjem in na sami progi. Sklenili bi lahko z besedami Tomaža Igliča: »Najtežje je na koncu, ko se vrneš v realnost in zaveš, da tretjega dne na trasi ne bo.«

Zaradi vseh teh besed, še bolj pa zaradi vsakoletne množične udeležbe tekmovalcev, v organizacijskem odboru vztrajamo ter še naprej razvijamo idejo »jeklenega« Mitje Brajnika. Verjamemo, da tudi mnogim med vami ne manjka zagona, veselja in entuziazma in se boste v velikem številu odzvali tudi na tokratni razpis. Našli ga boste na intranetu policije.

*Besedilo: Irena Likar, Organizacijski odbor
Brajnikovega memoriala
Foto: arhiv policije*

MODER NASVET

OTROK DO 14. LETA, KI NIMA
OPRAVLJENEGA KOLESARSKEGA IZPITA,
SME VOZITI KOLO V CESTNEM PROMETU
LE V SPREMSTVU POLNOLETNE OSEBE,
KI LAHKO OB UPOŠTEVANJU PROMETNIH
RAZMER SPREMLJA NAJVEČ DVA
OTROKA.

